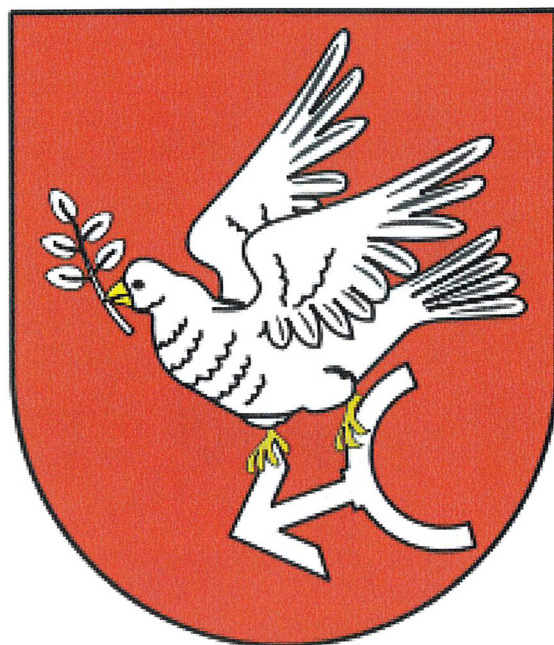

POWIAT GOLUBSKO-DOBRZYŃSKI

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRZYŃSKIEGO NA LATA 2021- 2030

Golub-Dobrzyń, 2022 rok

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez:

Lech Consulting Sp. z o. o.

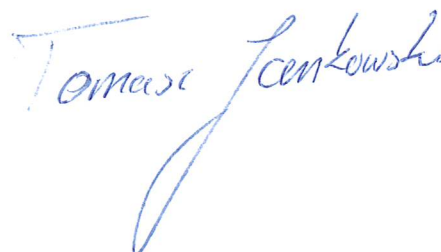
ul. Podmurna 65/1

87-100 Toruń

Autor opracowania:

Tomasz Jankowski

Data: 03.03.2022 r.

A handwritten signature in blue ink that reads 'Tomasz Jankowski'. The signature is written in a cursive style with a long, sweeping tail on the letter 'k'.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
1.1. CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
1.2. PODSTAWA PRAWNA ORAZ ZAKRES PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	4
1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	6
1.4. GŁÓWNE CELE PROJEKTU PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO.....	7
1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU	14
2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PROJEKTEM	21
2.1. POŁOŻENIE FIZYKO – GEOGRAFICZNE OBSZARU OBJĘTEGO PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	21
2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I ZASOBY MINERALNE.....	23
2.3. WARUNKI KLIMATYCZNE I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	25
2.4. GLEBY.....	27
2.5. WODY POWIERZCHNIOWE I WODY PODZIEMNE	28
2.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA NA OBSZARZE POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO	34
2.7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	37
2.8. HAŁAS	38
2.9. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	42
2.10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	43
2.11. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	45
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	61
4. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO	62
5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO.....	64
5.1. ODDZIAŁYWANIE W ZAKRESIE CELÓW I PRZEDMIOTU OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚCI TYCH OBSZARÓW	70
5.2. ODDZIAŁYWANIE NA BIORÓŻNORODNOŚĆ, W TYM RÓWNIEŻ NA FAUNĘ I FLORĘ.....	77
5.3. ODDZIAŁYWANIE NA ZDROWIE LUDZI ORAZ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	80
5.4. ODDZIAŁYWANIE NA WODY	83
5.5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA JAKOŚĆ POWIETRZA, OCHRONĘ POWIETRZA, WIBRACJAMI I POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	85
5.6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA GLEBY I RZEŻBĘ TERENU	86
5.7. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ	88
5.8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT	89
5.9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE	90
5.10. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE.....	91
6. ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE	91
7. PODSUMOWANIE ODDZIAŁYWAŃ – MATRYCA ODDZIAŁYWAŃ USTALEŃ PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO NA LATA 2021-2030 NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA.....	94
8. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	104
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	105
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI ICH PROWADZENIA	105
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	108

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030” (zwanego: Programem), zwana w dalszej części opracowania prognozą ooś. Celem przedmiotowej prognozy jest analiza i ocena, jak realizacja określonych w projekcie „Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021–2030” cele, priorytety oraz kierunki interwencji będą oddziaływać na środowisko. Ponadto celem prognozy ooś jest ocena aktualnego stanu środowiska, problemów środowiskowych występujących na terenie Powiatu, a także identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji projektu Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, ocena ich natężenia oraz wskazanie ewentualnych działań zapobiegających, minimalizujących lub kompensacyjnych.

Prognoza wraz z projektem Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030 będą poddane konsultacjom społecznym oraz będą przedmiotem opiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

1.2. PODSTAWA PRAWNA ORAZ ZAKRES PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Podstawę prawną opracowania prognozy stanowi ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r., poz. 2373 z późn. zm.) oraz ustaleniami otrzymanymi od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, określającymi zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie. Zgodnie z art. 51 ust.2 ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z wymogami ustawy ooś, zakres i stopień szczegółowości niniejszej *Prognozy oddziaływania na środowisko* został uzgodniony z:

1. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska - pismo nr WOO.411.490.2021.KB, z dnia 22 grudnia 2021 roku oraz
2. Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym - pismo nr NNZ.9022.1.640.2021 z dnia 15 grudnia 2021 roku.

Prognoza ooś dla *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* została opracowana na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na

środowisko (Dz. U. 2021 r., poz. 2373 z późn. zm.). Informacje przedstawione w prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

1.3. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Prognoza sporządzona została w formie opisowej, w ramach której scharakteryzowano istniejące zasoby środowiska oraz wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą nastąpić w środowisku w związku z wdrożeniem realizacji założeń *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego*. Ponadto w analizie opisowej wykorzystano publicznie dostępne dane oraz literaturę, raporty i inne opracowania związane z ochroną środowiska. W prognozie ooś przeanalizowano potencjalne oddziaływanie zaproponowanych celów oraz kierunki interwencji z planowanymi działaniami do realizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- jakość powietrza,
- powierzchnia ziemi i gleba,
- krajobraz,
- klimat akustyczny,
- dobra kultury.

Podczas oceny potencjalnych oddziaływań wykorzystano wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Poza opisem potencjalnych oddziaływań, przygotowano macierz oddziaływań na środowisko będącą syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych elementów na środowisko naturalne.

Podstawowym założeniem dla opracowania prognozy oddziaływania na środowisko zapisów projektu *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030* było przeprowadzenie analizy i oceny istniejącego stanu środowiska na terenie Powiatu. Przeanalizowany stan jakości środowiska, jego komponentów oraz najważniejszych uwarunkowań stał się podstawą do określenia presji dla środowiska, płynącej z użytkowania terenu oraz planowanych kierunków interwencji i zadań oraz stopnia oddziaływania tych zabiegów na stan środowiska naturalnego.

Do celów sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, w części opisującej aktualny stan środowiska naturalnego wraz ze stanem infrastruktury i zagrożeniami dla środowiska płynącymi z presji na zasoby przyrodnicze oraz opisu kierunków jednostki samorządowej posłużono się danymi pochodzącymi ze Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu oraz poszczególnych samorządów gminnych należących do obszaru powiatu, innych jednostek organizacyjnych Powiatu oraz podmiotów działających na tym terenie. Analiza prowadzona jest również na bazie danych statystycznych GUS, dostępnej literatury oraz opracowań branżowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko sporządzona została z zastosowaniem metody analitycznej, polegającej na analizie proponowanych kierunków interwencji. Analizie poddano aktualną sytuację i prognozowaną/planowaną zmianę, realizowaną poprzez podejmowanie ustalonych kierunków interwencji, odwołujących się do różnorodnych aspektów gospodarki lokalnej, w tym infrastruktury technicznej, sieciowej, drogowej, stosowanych rozwiązań z zakresu ochrony środowiska naturalnego oraz racjonalnego jego wykorzystywania.

Głównym założeniem *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030* jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków do rozwoju społecznego i gospodarczego, w otoczeniu czystego i racjonalnie wykorzystywanego środowiska naturalnego, służącego obecnym i przyszłym pokoleniom w stanie nie pogorszonym.

1.4. GŁÓWNE CELE PROJEKTU PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBZYŃSKIEGO

Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030 to dokument mający charakter operacyjno-wdrożeniowy, opracowany zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1057). Program wskazuje, jak zadania rozwojowe, podejmowane i realizowane przez władze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego do końca 2030 roku, wpisują się w ramy określone w innych dokumentach strategicznych - zwłaszcza „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+”.

Program Rozwoju jest swoistym zbiorem celów, priorytetów i kierunków interwencji wskazujących rozwój Powiatu, jak również mniejszych jednostek pozostających w jego obszarze. Bazując na zastanej sytuacji społeczno-gospodarczej, środowiskowej oraz technicznej i przestrzennej, możliwe jest ustalenie priorytetów rozwojowych niezbędnych z punktu widzenia władz samorządowych, mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i wszystkich grup społecznych. Program Rozwoju jest dokumentem wskazującym na praktyczne możliwości w zakresie planowania strategicznego, co stanowić będzie podstawę do wnioskowania o finansowanie zewnętrzne dla pożądaných inwestycji.

Jedną z naczelných wartości, jaka będzie brana pod uwagę w rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest zasada zrównoważonego rozwoju, zakładająca równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, poszanowaniem praw przyrody i rozwojem społecznym. Wyrażać się będzie przede wszystkim poprzez:

- **rozwój społeczności lokalnej**, rozumiany jako przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększanie zdolności adaptacyjnej mieszkańców do zmian społecznych i gospodarczych,
- **rozwój gospodarczy**, poprzez stworzenie sprzyjających warunków do przedsiębiorczości oraz rozwoju rolnictwa, rozwoju turystyki,
- **rozwój infrastruktury i sfery przestrzenno-środowiskowej**, poprzez racjonalne i ekologiczne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, rozwój infrastruktury technicznej oraz zachowanie ładu przestrzennego, z poszanowaniem środowiska i walorów endogenicznych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

Cel główny rozwoju, wskazuje na ujęcie Powiatu jako *miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców, przedsiębiorców i przyszłych inwestorów, zapewniającym wysoką jakość kapitału społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego, wykorzystywanego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla aktywnej turystyki i rozwijania oferty kulturalnej, dążąc do promocji regionu*. Wraz z celem wyznaczono następujące założenia:

Tabela 1. Cele szczegółowe, priorytety i kierunki interwencji

Cel szczegółowy 1: Wysoka jakość i dostępność od usług publicznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	
Priorytet	1.1. Rozwój i poprawa jakości zaplecza infrastrukturalnego, niezbędnego do świadczenia usług społecznych o wysokim standardzie
Kierunki interwencji	<p>1.1.1. Poprawa stanu technicznego, w tym energetycznego budynków publicznych, wykorzystywanych na cele zabezpieczenia społecznego.</p> <p>1.1.2. Zapewnienie szerokiej dostępności do usług społecznych.</p> <p>1.1.3. Poprawa jakości i dostosowanie do obecnych trendów i prognoz oferty ochrony zdrowia.</p>
Zadania	<p>1. Adaptacja/ modernizacja/przebudowa/rozbudowa i wyposażenie obiektów służących realizacji usług społecznych, w tym m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, — Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu, — budynku w Kowalewie Pomorskim przy ul. Odrodzenia 2 na cele działalności podmiotów reintegracyjnych, — dostosowanie do obecnych potrzeb zaplecza medycznego Powiatu, — inne. <p>2. Termomodernizacja budynków publicznych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — budynku Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, — budynku przy ul. Koppa 1A, w którym siedzibę ma m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Przychodnie Specjalistyczne Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu, — budynku głównego Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu, — inne. <p>3. Poprawa dostępności oraz jakości oferty ochrony zdrowia na terenie Powiatu, w tym m.in. rozwój aspektu rehabilitacji, dostosowanie opieki medycznej do potrzeb seniorów, rozwinięcie oferty służby zdrowia o zadania związane z profilaktyką uzależnień, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — powołanie i utworzenie nowego podmiotu z zakresu służby zdrowia realizującego zadania związane z profilaktyką uzależnień, tj. Powiatowego Golubsko-Dobrzyńskiego Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień. <p>4. Dostosowanie infrastruktury służącej podmiotom reintegracyjnym w wyposażenie wspomagające udział osób niepełnosprawnych, m.in. zakup i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych łączącej budynek ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu z salą gimnastyczną.</p> <p>5. Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych.</p> <p>6. Inne.</p>
Priorytet	1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Kierunki interwencji	<p>1.2.1. Rozwój usług skierowanych do osób wymagających wsparcia (społecznego, zdrowotnego, rehabilitacyjnego, itp.).</p> <p>1.2.2. Wdrażanie programów aktywizujących społeczność lokalną.</p> <p>1.2.3. Wsparcie systemu pieczy zastępczej.</p>
Zadania	<p>1. Utworzenie Klubu Integracji Społecznej oraz innych form reintegracyjnych i wspierających społeczność lokalną (mieszkań wspomaganych, chronionych).</p> <p>2. Aktywizacja mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu.</p> <p>3. Wsparcie rodzin zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej wraz z indywidualnym poradnictwem specjalistycznym (prawnym, psychologicznym, psychiatrycznym).</p>

	4. Inne.
Priorytet	1.3. Aktywizacja zawodowa
Kierunki Interwencji	1.3.1. Wsparcie w zakresie wejścia i powrotu na rynek pracy. 1.3.2. Wsparcie istniejących przedsiębiorców.
Zadania	1. Aktywizacja zawodowa grup nacechowanych największymi trudnościami związanymi z wejściem i utrzymaniem na rynku pracy, w tym m.in. <ul style="list-style-type: none"> — osób do 30 roku życia, — osób po 50 roku życia, — osób z niepełnosprawnością, — długotrwale bezrobotnych. — inne. 2. Wspieranie przyszłych przedsiębiorców w rozpoczęciu własnej działalności. 3. Tworzenie refundowanych miejsc pracy wraz z możliwością doposażenia stanowisk pracy. 4. Inne.
Cel szczegółowy 2: Wysoka jakość edukacji	
Priorytet	2.1. Podniesienie stanu technicznego placówek oświatowych znajdujących się na terenie Powiatu
Kierunki interwencji	2.1.1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja, w tym również modernizacja energetyczna obiektów edukacyjnych znajdujących się na terenie Powiatu. 2.1.2. Tworzenie nowych pracowni wraz z doposażeniem placówek szkolnych w nowoczesny sprzęt i urządzenia. 2.1.3. Rozbudowa infrastruktury sportowej, wykorzystywanej na cele szkolne.
Zadania	1. Przeprowadzenie modernizacji, przebudowy i remontów, w tym również termomodernizacja budynków i placówek oświatowych, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> — budynku Zespołu Szkół nr 3 w Golubiu Dobrzyniu, zlokalizowanym przy ul. Konopnickiej, — budynku przy ul. Odrodzenia 7 w Kowalewie Pomorskim, w którym siedzibę ma Szkołę Muzyczna, — budynku przy ul. Odrodzenia 5 w Kowalewie Pomorskim, — budynku Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu przy ul. Kilińskiego, — budynku przy ul. Świętego Mikołaja 6 w Kowalewie Pomorskim – siedziby Zespołu Szkół, — remont budynku B Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, — modernizacja wraz z ogrodzeniem boiska szkolnego przy SOSW w Wielgim, — przeprowadzenie remontu parkingu przy SOSW w Wielgim, — inne. 2. Budowa/ przebudowa/ rozbudowa zaplecza sportowego wykorzystywanego na potrzeby uczniów placówek, prowadzonych przez Powiat Golubsko-Dobrzyński, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> — budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, — przebudowa nieużytkowanego terenu zielonego przy budynku ZSZ w Kowalewie Pomorskim na boisko sportowe służące celom sprzyjającym rozwojowi kultury fizycznej,

	<ul style="list-style-type: none"> — budowa siłowni zewnętrznej wraz z wyposażeniem Sali gimnastycznej i modernizacją siłowni szkolnej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, — budowa ogródka jordanowskiego wraz z zakupem i montażem dostosowanych i certyfikowanych przyrządów przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, — inne. <p>3. Stworzenie i wyposażenie pracowni specjalistycznych, wykorzystywanych na cele edukacji, w tym m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> — stworzenie pracowni kształcenia praktycznego w zawodzie technik usług kosmetycznych w ZS nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, — wyposażenie klasopracowni dla szkoły branżowej I stopnia w zakresie klasy kucharz oraz klasy monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, — utworzenie i modernizacja istniejących pracowni zawodowych: gastronomicznej, logistycznej, mechatronicznej, OZE wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w Zespole Szkół w Kowalewie Pomorskim, — modernizacja pracowni komputerowej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, — zakup 22 kompletów uczniowskich (komputer, monitor, klawiatura, myszka) wraz z oprogramowaniem na cele pracowni informatycznej Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu. <p>4. Utworzenie oddziału przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnościami wraz z dostosowaniem pomieszczeń i wyposażeniem klas przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu.</p> <p>5. Dostosowanie infrastruktury szkolnej do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — utworzenie i wyposażenie Sali Doświadczeń Świata i Sali do Integracji sensorycznej wraz z wyposażeniem w sprzęt i artykuły do stymulacji zmysłów dla osób niepełnosprawnych w ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, — wyposażenie pomieszczeń do wczesnego wspomaganie rozwoju w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Wielgiem, — dostosowanie infrastruktury Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wielgiem, w tym przystosowania łazienek, remontu pomieszczeń zajęciowych wraz z zakupem wyposażenia i pomocy dydaktycznych, — wyposażenie sali rehabilitacyjnej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Wielgiem, — inne. <p>6. Inne.</p>
Priorytet	2.2. Podniesienie kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej wraz z rozwojem oferty wspomagającej rodziców wychowujących dzieci
Kierunki interwencji	<p>2.2.1. Rozwój kompetencji nauczycieli i pedagogów.</p> <p>2.2.2. Wspomaganie wczesnego rozwoju dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>2.2.3. Doskonalenie w zakresie kształcenia zawodowego młodzieży.</p> <p>2.2.4. Wsparcie rodziców i opiekunów prawnych w opiece i wychowaniu dzieci i młodzieży.</p>
Zadania	<p>1. Doskonalenie kompetencji zawodowych wśród nauczycieli, pedagogów i logopedów placówek przedszkolnych.</p> <p>2. Doskonalenie kompetencji zawodowych wśród kadry pedagogicznej i wspierającej rozwój dziecka na etapie szkoły podstawowej.</p> <p>3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych wśród kadry pedagogicznej szkół ponadpodstawowych zarządzanych przez Powiat.</p> <p>4. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli oraz pracowników pedagogicznych - finansowanie studiów podyplomowych.</p> <p>5. Zwiększenie kompetencji zawodowych nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz nauczycieli pedagogicznych w ramach kształcenia zawodowego.</p> <p>6. Doskonalenie nauczycieli, psychologów i edukatorów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wielgiem.</p>

	7. Inne.
Priorytet	2.3. Rozszerzenie oferty edukacyjnej i wspierającej ucznia
Kierunki interwencji	2.3.1. Dostosowanie oferty dodatkowych zajęć dla uczniów szkół na terenie Powiatu. 2.3.2. Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych wśród uczniów. 2.3.3. Zwiększenie dostępności do form wsparcia ucznia.
Zadania	1. Realizacja wysokiej jakości staży zawodowych dla uczniów szkół zawodowych we współpracy z pracodawcami. 2. Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych. 3. Kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, niezbędnych na rynku pracy. 4. Wdrażanie działań i programów profilaktycznych w edukacji, m.in. programu przeciwdziałania agresji i przemocy wśród uczniów, uzależnień. 5. Rozszerzenie oferty edukacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wielgim poprzez działania służące profilaktyce. 6. Treningi i warsztaty edukacyjno- profilaktyczne dla uczniów i ich rodziców, realizowane przez SOSW w Wielgim. 7. Inne
Cel szczegółowy 3. Efektywnie funkcjonująca administracja samorządowa	
Priorytet	3.1. Cyfryzacja usług
Kierunki interwencji	3.1.1. Poprawa usług publicznych jednostek organizacyjnych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. 3.1.2. Ujednolicenie standardów pozostałych jednostek organizacyjnych Powiatu. 3.1.3. Podniesienie kompetencji i zwiększenie komfortu pracy administracji samorządowej.
Zadania	1. Zakup, wdrożenie i uruchomienie oprogramowania służącego e-usługom w geodezji: <ul style="list-style-type: none"> — portalu usługowego Geodety, — portalu usługowego Rzeczoznawcy, — portalu usługowego Komornika, — portalu usługowego Gminy. 2. Wdrożenie Systemu zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w Starostwie Powiatowym i 15 jednostkach podległych. 3. Realizacja kursów, szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego administracji samorządowej: Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu oraz jednostek podległych. 4. Inne.
Priorytet	3.2. Wzrost warunków bezpieczeństwa publicznego
Kierunki interwencji	3.2.1. Zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. 3.2.2. Wzrost jakości i technicznego standardu siedziby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.
Zadania	1. Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych: <ul style="list-style-type: none"> — urządzenia i materiały, w tym motopompa o dużej wydajności (1 szt.), — worki przeciwpowodziowe na piasek (10 000 szt.), — kontener magazynowy (1 szt.), — zapory przeciwpowodziowe napełniane wodą (300 szt.), — półautomatyczny napełniacz worków (1 szt.).

	<p>2. Wymiana średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego w KP PSP Golub-Dobrzyń.</p> <p>3. Wymiana ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego w KP PSP Golub-Dobrzyń.</p> <p>4. Inne.</p>
Cel szczegółowy 4: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego	
Priorytet	4.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego
Kierunki interwencji	<p>4.1.1. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.</p> <p>4.1.2. Zwiększenie udziału OZE.</p> <p>4.1.3. Wspieranie działań adaptacyjnych do zmian klimatu i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego.</p>
Zadania	<p>1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Powiatu, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — budynku przy ul. PTTK 11, w którym siedzibę swoją ma m.in. Zarząd Dróg Powiatowych w Golubiu-Dobrzyniu, — budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu, przy ul. Szosa Rypińska, — inne. <p>2. Realizacja założeń wynikających z powiatowego programu ochrony środowiska.</p> <p>3. Zwiększenie udziału OZE.</p> <p>3. Inne.</p>
Priorytet	4.2. Wykorzystanie potencjału endogenicznego
Kierunki interwencji	<p>4.2.1. Rozwój infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego i rekreacyjnego.</p> <p>4.2.2. Promowanie zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.</p>
Zadania	<p>1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjno-sportowe i turystyczne.</p> <p>2. Rewitalizacja i adaptacja obszarów miejskich i wiejskich Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.</p> <p>3. Ochrona obiektów zachowanego dziedzictwa kulturowego.</p> <p>4. Działania świadomościowe związane z ochroną środowiska.</p> <p>5. Inne</p>
Cel szczegółowy 5. Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu	
Priorytet	5.1. Podniesienie jakości standardu dróg
Kierunki interwencji	5.1.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Powiatu.
Zadania	5.1.2. Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.
Priorytet	5.2. Zwiększenie spójności sieci drogowej i infrastruktury okołodrogowej na terenie Powiatu
Kierunki interwencji	<p>5.2.1. Poprawa infrastruktury okołodrogowej – chodniki, oświetlenie uliczne.</p> <p>5.2.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu.</p> <p>5.2.3. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.</p>
Zadania	<p>1. Rozbudowa, przebudowa, rozwinięcie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu.</p> <p>2. Uregulowanie poboczy wraz z montażem oświetlenia ulicznego.</p> <p>3. Poprawa infrastruktury drogowej wraz z usprawnieniem komunikacji na terenie Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu.</p>

	4. Inne.
Priorytet	5.3. Poprawa jakości infrastruktury technicznej na terenie Powiatu, w tym sieciowej
Kierunki interwencji	5.3.1. Rozwój infrastruktury sieciowej, w tym m.in. sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej. 5.3.2. Poprawa dostępności mieszkańców Powiatu do podstawowych mediów.
Zadania	1. Wsparcie rozbudowy infrastruktury sieciowej. 2. Działania wspierające gminne gospodarki lokalne w rozwijaniu infrastruktury technicznej. 3. Inne.

1.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU

Wyznaczone cele, kierunki interwencji oraz działania wskazane w Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego są zgodne z dokumentami wyższego rzędu. W Programie zdefiniowano cele szczegółowe, które będą oddziaływały na środowisko. Wszystkie zaplanowane inwestycje, które w sposób bezpośredni lub pośredni będą miały wpływ na środowisko, ostatecznie przyczynią się do poprawy jego jakości, ponieważ zgodnie z założeniami rozwojowymi Powiatu, będzie on dążył do wysokiej jakości środowiska i jego ochrony, a w swoich działaniach będzie uwzględniał zasadę zrównoważonego rozwoju.

Dokumenty szczebla międzynarodowego

Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030

Wskazana agenda jest porozumieniem ogólnosiwiatowym wskazującym plan działań na rzecz społeczeństwa, środowiska i rozwoju gospodarczego. Postanowienia Agendy mają być wdrażane przez wszystkie kraje i wszystkich interesariuszy, wśród których wskazuje się również władze lokalne, w ramach współpracy partnerskiej.

W Agendzie sformułowano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju i 169 powiązanych z nimi zadań, które stanowią kontynuację Milenijnych Celów Rozwoju – mają zapewnić równowagę pomiędzy trzema aspektami zrównoważonego rozwoju – gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Przedmiotowy Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest zgodny ze wskazaną agendą, a w szczególności jest powiązany z celem nr 11 „Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu”, który dotyczy zrównoważonego rozwoju, jak również można wskazać zgodność z celem 6 „Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi” i celem 7 „Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej energii po przystępnej cenie, zrównoważonej i nowoczesnej”. Cele te znajdują odzwierciedlenie w Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w:

- celu szczegółowym 4 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i priorytecie 4.1. Poprawa środowiska naturalnego oraz priorytecie, 4.2. Wykorzystanie potencjału endogenicznego,
- celu szczegółowym 5. Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu oraz priorytecie 5.3 Poprawa jakości infrastruktury technicznej na terenie Powiatu, w tym sieciowej.

Dokumenty szczebla wspólnotowego

Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030

W ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wyznaczono cele polegające na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych i poprawie efektywności energetycznej. Najważniejsze z nich to ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.), zwiększenie o co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii oraz zwiększenie o co najmniej 32,5%

efektywności energetycznej. Realizacja postanowień wskazanych Ram znajdzie swoje odzwierciedlenie w wyznaczonym w *Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego*:

- celu szczegółowym 1. Wysoka jakość i dostępność do usług publicznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, priorytecie 1.1. Rozwój i poprawa jakość zaplecza infrastrukturalnego, niezbędnego do świadczenia usług społecznych o wysokim standardzie (kierunek interwencji 1.1.1),
- celu szczegółowym 2. Wysoka jakość edukacji, priorytecie 2.1. Podniesienie stanu technicznego placówek oświatowych znajdujących się na terenie Powiatu (kierunek interwencji 2.1.1.),
- celu szczegółowym 4. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego, priorytetu 4.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego (kierunek interwencji 4.1.1., 4.1.2, 4.1.3) oraz priorytetu 4.2. Wykorzystanie potencjału endogenicznego (kierunek interwencji 4.2.2.),

Dokumenty krajowe

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (perspektywa do 2030 r.) - (SOR)

Strategia została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r., a jej celem głównym jest „*Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*”. W dokumencie wyszczególniono następujące cele szczegółowe:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Postanowienia *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* realizują wszystkie 3 ww. cele. W ramach *Programu Rozwoju* wyznaczono cele związane z rozwojem społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym, jak również w zakresie poprawy i doskonalenia jakości zarządzania. Celem podejmowanym przez Powiat Golubsko-Dobrzyński perspektywie 2030 r. będzie dążenie do wszechstronnego rozwoju społecznego, gospodarczego, uwzględniającego kwestie włączenia społecznego i zrównoważony rozwój.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa, ukazujący cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd oraz samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne wraz z pozostałymi podmiotami uczestniczącymi w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSRR wyznacza 3 cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W ramach ww. celów wyznaczono szereg celów/zadań operacyjnych. *Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* nawiązuje do wszystkich ww. celów i realizuje jej postanowienia, w tym w szczególności poprzez zgodność z:

- **Celem 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, w tym:**
 - 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją;

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.
- **Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, w tym:**
 - 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
 - 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
 - 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.
- **Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażanie polityk ukierunkowanych terytorialnie, w tym:**
 - 3.2. Wzmocnienie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem;
 - 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów Uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r. Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie osiągnięcia następujących kierunków interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* są zgodne z założeniami analizowanego dokumentu, co szczególnie przejawia się w realizacji:

- *celu szczegółowego 5 Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu, priorytetu 5.1. Podniesienie jakości standardu dróg oraz priorytetu 5.2. Zwiększenie spójności sieci drogowej i infrastruktury okołodrogowej na terenie Powiatu.*

W ramach tego celu realizowane będą działania mające przyczynić się do poprawy jakości i dostępności komunikacyjnej na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, zwłaszcza poprzez przebudowę dróg powiatowych, chodników i infrastruktury okołodrogowej, co zapewni wysoką jakość infrastruktury transportowej, jej spójność, prowadząc do zwiększonej mobilności mieszkańców przy jednoczesnej poprawie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1150). Wizja polskiej wsi 2050 wskazana w dokumencie brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsce pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych,*

krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zapewnienie zrównoważonego rozwoju rolnictwa.

Celem głównym Strategii pozostaje: *Rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.*

Strategia zawiera także następujące cele szczegółowe:

- I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej,
- II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska,
- III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.

Ustalenia programowe *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* (cele szczegółowe oraz priorytety) wpisują się zwłaszcza w cel szczegółowy II, gdyż planowane do realizacji założenia oraz działania będą ukierunkowane na wzrost jakości życia mieszkańców, w tym zapewnienia wysokiego standardu i dostępności infrastruktury wraz z ochroną środowiska naturalnego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Wskazany dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009 (Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r.). Polityka energetyczna Polski przedstawia strategię kraju, mającą na celu odpowiedzieć na najważniejsze wyzwania w zakresie energetyki, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie roku 2030. W ramach Polityki wskazano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej: dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną; konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE 15;
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii: racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego; zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych; budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych; zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii;
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej: przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych; w zakresie rozwoju wykorzystania OZE: wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 20% w 2030 r.; osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji; ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone

wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną; wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa; zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach;

- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków: zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen;
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko: ograniczenie emisji CO₂ przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego; ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych; ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych; minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce; zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.
- założenie dostosowania infrastruktury społecznej i gospodarczej wpływa na planowania przestrzenne i możliwości produkcyjne regionu.

W ramach Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zaplanowane działania przyczyniają się m.in. do wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Polityka ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”. Dokument ten jest jednym z podstawowych strategii zarządzania rozwojem kraju w zakresie polityki ochrony środowiska. Celem głównym wyznaczonym w tym dokumencie jest: *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorstw*. Realizacji celu głównego mają służyć następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Środowiska i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
- Cel szczegółowy II: Środowiska i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
- Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez następujące cele horyzontalne:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

W Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego uwzględnione zostały działania, które mają na celu poprawę jakości środowiska Powiatu. Wyznaczono m.in. kierunki działań w obszarze przebudowy dróg, modernizacji infrastruktury okołodrogowej, ponadto uwzględniono działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, w ramach której będą mogły być wdrażane działania z zakresu wymiany źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, montaż ekologicznych źródeł energii itp. Planowane jest również prowadzenie działań mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Powiatu. W związku z powyższym, założenia Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego są zgodne z ww. dokumentem.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Analizowany dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r., a jego głównym jego celem jest „zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu”. W dokumencie wyznaczono priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, tj.: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. W zakresie celów szczegółowych wyznaczono:

1. Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.
2. Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
3. Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.
4. Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.
5. Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
6. Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Założenia projektu *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030* są spójne i wpisują się w cele, kierunki działań i działania priorytetowe zawarte w Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Wdrożenie Programu Rozwoju przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem zagadnień istotnych dla zmian klimatu, co jest związane z celem 1, 2, 3 i 6 SPA 2020. Powiat w swoim planie działań uwzględnił realizację interwencji, które sprzyjają adaptacji do zmian klimatu. W związku z powyższym *Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* jest zgodny z ww. dokumentem.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia przyjęta została uchwałą nr XXVIII/399/20 w dniu 21 grudnia 2020 roku w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+. Dokument ten jest najważniejszym aktem, opracowanym przez Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków dalszego rozwoju na najbliższe lata. Zaproponowane kierunki rozwoju wskazują na najważniejsze aspekty, w których dostrzega się szansę na rozwój, wskazując tym samym na ogólną zasadę rozwoju społecznego, gospodarczego, jakości przestrzeni, w tym dostępu do usług oraz czystego środowiska, jak również spójności i bezpieczeństwa województwa i jego poszczególnych regionów. Założenia opisane w *Projekcie Programu Rozwoju Golubsko-Dobrzyńskiego* pozostają spójne z założeniami strategicznymi, przyjętymi dla województwa kujawsko-pomorskiego. Istotnie, Program Rozwoju, zgodnie z wytycznymi i przepisami prawa, wdraża postanowienia dokumentu szczebla wyższego, a więc Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+.

Realizacja celów środowiskowych opierać się będzie głównie o cel główny 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko oraz cele operacyjne:

- 41. Infrastruktura rozwoju społecznego;
- 42. Środowisko przyrodnicze;
- 43. Przestrzeń kulturowa;
- 45. Infrastruktura transportu;
- 46. Infrastruktura techniczna;
- 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne;

- 48. Potencjały endogeniczne.

Program ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Program przyjęty został z dniem 25 września 2017 roku, określając cele polityki ochrony środowiska zbieżne z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych oraz stanowiąc podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem. W dokumencie uwzględniono podstawowe obszary interwencji, opierając się również o postanowienia horyzontalne, wśród których ujęto adaptację do zmian klimat, zagrożenia środowiska czy działania edukacyjne i monitoring środowiska. Program wyznacza również zadania własne województwa kujawsko-pomorskiego, których realizacja dotyczy polityki ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych z terenu województwa. Postanowienia *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* odpowiadają założeniom dokumentu o randze wojewódzkiej i pozostają zgodne z następującymi obszarami i celami:

- **Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza:**
 - Cel : dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm,
 - Cel: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
- **Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem:**
 - Cel: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu,
 - Cel: zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas.
- **Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa:**
 - Cel: poprawa jakości wody powierzchniowej;
 - Cel: wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;
- **Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze:**
 - Cel: zachowanie różnorodności biologicznej;
- **Obszar interwencji: Edukacja:**
 - Cel: świadome ekologicznie społeczeństwo.

Dla ww. Programu ochrony środowiska opracowano prognozę oddziaływania na środowisko, która nie wykazała przeciwwskazań do realizacji celów zawartych w dokumencie.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025

Dokument został przyjęty w dniu 30 stycznia 2019 na mocy uchwały Rady Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nr VI/31/2019. Dokument ujmuje najważniejsze uwarunkowania przyrodnicze dla ukierunkowanego rozwoju lokalnego. Naczelną zasadą przyjętego dokumentu jest zasada zrównoważonego rozwoju, wskazująca na podejmowanie działań z i doprowadzanie do zmian i przekształceń lokalnych przy jednoczesnym ujęciu poszanowania i ochrony zasobów przyrodniczych i respektowania rozwoju w takim kierunku, aby przyszłe pokolenia mogły cieszyć się ze stanu środowiska w stanie nie pogorszonym względem stanu obecnego. Zakres Programu wyznacza zarówno kierunki, jak i właściwe działania zidentyfikowane w celu realizacji polityki ochrony środowiska, zaś *Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* w ramach swoich założeń pozostaje zbieżny

z uwarunkowaniami środowiskowymi. Zgodność założeń programowych, w tym w szczególności celu szczegółowego 4 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego odpowiada następującym założeniom Programu Ochrony Środowiska:

- **Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza:**
 - Cel: dotrzymanie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego;
- **Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem:**
 - Cel: Poprawa jakości stanu akustycznego środowiska;
- **Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa:**
 - Cel: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- **Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze:**
 - Cel: Ochrona zasobów przyrodniczych;
- **Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna:**
 - Cel: Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Dla ww. Programu ochrony środowiska opracowano prognozę oddziaływania na środowisko, która nie wykazała przeciwwskazań do realizacji celów zawartych w dokumencie.

Wymienione dokumenty strategiczne, zostały opracowane przed przedmiotowym *Programem Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* (który wdraża ich założenia) oraz zostały poddane procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której w szczególności sposób poddano analizie i ocenie działania, które wpisują się w kierunki interwencji określone w Programie, jakie będą mogły być realizowane na podstawie jej zapisów. Założenia ww. dokumentów zostały uznane za zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

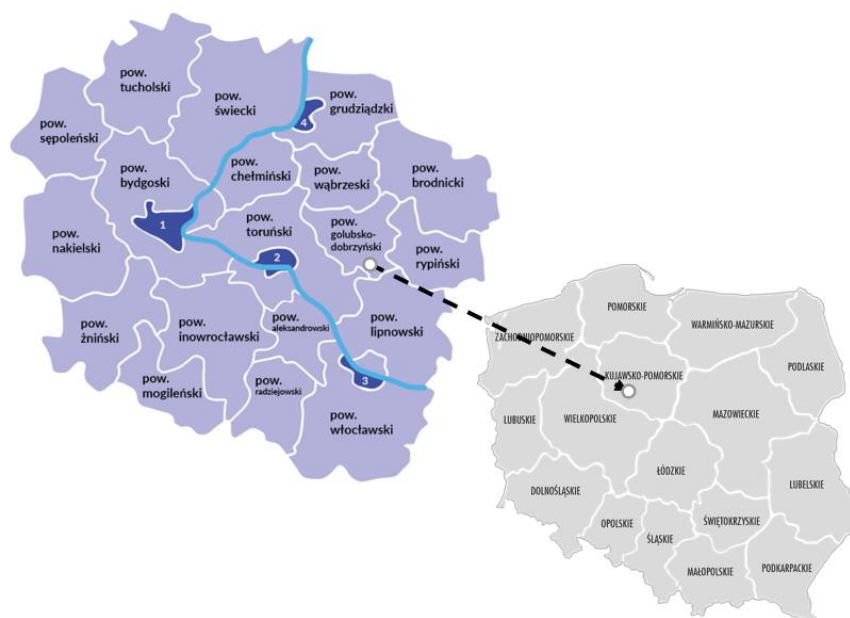
2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM PROJEKTEM

2.1. POŁOŻENIE FIZYKO – GEOGRAFICZNE OBSZARU OBJĘTEGO PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Powiat Golubsko-Dobrzyński, pod względem fizyko-geograficznym położony jest w południowo-wschodniej części Pojezierzy południowo-bałtyckich w makroregionie Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego zwanego też Wysoczyzną Chełmińsko-Dobrzyńską. Oba pojezierza rozdziela dolina rzeki Drwęcy. Rzeźba terenu jest urozmaicona i została ukształtowana podczas ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Oba pojezierza mają kształt równinnej, miejscami falistej moreny dennej, wyniesionej ponad dno doliny Drwęcy na wysokość 90-120 m. n.p.m. i opadającej miejscami w kierunku Drwęcy do 50 m. n.p.m. Morena denna urozmaicona jest licznymi formami wytopiskowymi takimi jak: ozy i pagórki kemowe. Obszar Gminy pokrywają również drumliny, lokalnie zwane drumlinami zbójeńskimi, które kształtem przypominają podłużne wały osiagające miejscami do 2 km długości, tworząc malownicze zespoły składające się z kilkunastu rzędów równoległych do siebie i wypełnionych w zagłębieniach licznymi wodami bezodpływowymi.

Powiat Golubsko-Dobrzyński położony jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, granicząc od zachodu z powiatem toruńskim i lipnowskim, od północy z powiatem wąbrzeskim, zaś od wschodu z powiatem brodnickim i rypińskim. Lokalizację Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia poniższa mapa.

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych internetowych

Powiat Golubsko-Dobrzyński podzielony jest terytorialnie na sześć gmin, z których charakter miejski reprezentuje Gmina Kowalewo Pomorskie. Siedzibą administracyjną Powiatu, a zarazem jedyną gminą o charakterze miejskim jest Miasto Golub-Dobrzyń, zlokalizowane w centralnej części Powiatu. Pozostałe gminy, tj. Ciechocin, Radomin, Zbójno oraz Golub-Dobrzyń pozostają jednostkami administracyjnymi o charakterystyce wiejskiej.

Mapa 2. Podział terytorialny Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: www.gminy.pl

2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I ZASOBY MINERALNE

Na terenie Powiatu, ze względu na położenie geograficzne oraz budowę geologiczną występują różne rodzaje surowców naturalnych, głównie w postaci kruszyw naturalnych, piasków i żwirów. Zgodnie z analizą Państwowej Służby Geologicznej pn. „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r.” na obszarze Powiatu występują liczne złoża surowców, jednak z uwagi na względy ochrony środowiska, co do zasady ich wydobycie jest jedynie sporadyczne. Zestawienie złóż prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Złoża naturalne na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

L.p.	Gmina	Nazwa złoża	Nazwa kopalin	Stan
1.	Ciechocin	Rudaw	Złoża kredy jeziornej i kredy pizżącej	-
2.	Golub-Dobrzyń	Białkowo I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
3.	Golub-Dobrzyń	Białkowo II	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
4.	Kowalewo Pomorskie	Chełmonie I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
5.	Ciechocin	Ciechocin	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
6.	Ciechocin	Ciechocin II	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
7.	Ciechocin	Ciechocin IV	Kruszyw naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
8.	Radomin	Dulsk	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
9.	Ciechocin	Elgiszewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rozpoznane szczegółowo
10.	Ciechocin	Elgiszewo II, IV, VI, VII, VIII, IX, XI, XIII, XVII, XVIII	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
11.	Ciechocin	Elgiszewo III	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane wstępnie
12.	Ciechocin	Elgiszewo V, X	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
13.	Ciechocin	Elgiszewo XVI	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rozpoznane szczegółowo
14.	Ciechocin	Elgiszewo XVIII	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatowane okresowe
15.	Ciechocin	Lelitowo-Sęk	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
16.	Golub Dobrzyń	Lisewo I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatowane okresowe
17.	Golub Dobrzyń	Macikowo	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Zagospodarowane
18.	Ciechocin	Małszyce I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatowane okresowe

19.	Kowalewo Pomorskie	Mlewo DK	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Zagospodarowane
20.	Kowalewo Pomorskie	Mlewo II	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
21.	Kowalewo Pomorskie	Mlewo III	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatowane okresowe
22.	Kowalewo Pomorskie	Mlewo III/A, V	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
23.	Kowalewo Pomorskie	Mlewo IV	Kruszywa naturalne, surowce dla prac inżynierskich - piaski podsadzkowe	Rozpoznane szczegółowo
24.	Ciechocin	Młyniec V	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
25.	Golub-Dobrzyń	Nowogród	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
26.	Kowalewo Pomorskie	Nowy Dwór III, J, XI, XII	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
27.	Kowalewo Pomorskie	Nowy Dwór IV, IX, X	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Zagospodarowane
28.	Kowalewo Pomorskie	Nowy Dwór VB, VC, VIII	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
29.	Golub-Dobrzyń	Olszówka, I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
30.	Golub-Dobrzyń	Podzamek Golubski I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Zagospodarowane
31.	Kowalewo Pomorskie	Pruska Łąka I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Eksploatacja zaniechana
32.	Golub-Dobrzyń	Pusta Dąbrówka I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane wstępnie
33.	Ciechocin	Rudaw	Torfy - złoża torfu do celów rolniczych	Rozpoznane szczegółowo
34.	Kowalewo Pomorskie	Sierakowo I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
35.	Radomin	Smolniki	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
36.	Golub-Dobrzyń	Sokołowo I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
37.	Golub-Dobrzyń	Sokoligóra I	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo
38.	Kowalewo Pomorskie	Srebrniki	Kruszywa naturalne - złoża piasków i żwirów	Rozpoznane szczegółowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.XII.2020 r.”, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2021

Występowanie zasobów naturalnych, z jednej strony jest dla obszaru cennym uwarunkowaniem przyrodniczym i geologicznym, z drugiej zaś pamiętać należy, że jakakolwiek eksploatacja złóż może powodować zmiany w zakresie powierzchniowej warstwy ziemskiej, prowadząc do ograniczeń

związanych z możliwością zagospodarowania tych terenów. Obszary, na których prowadzona jest eksploatacja, wyłączone są spod użytkowania, pozostając obszarami zdewastowanymi i zdegradowanymi.

Zagrożeniem dla powierzchni ziemi, w wyniku prowadzonej eksploatacji mogą być procesy geodynamiczne, tj. masowe ruchu ziemi, związane w szczególności ze zjawiskiem działaniem sił przyrody, w tym z gwałtownymi opadami deszczu, intensywnym topnieniem śniegu czy niekontrolowanym podnoszeniem stanu wód.

Analiza Banku danych o lasach www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy ukazuje, iż na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego występują obszary predysponowane do występowania ruchów masowych. Mapy ukazują budowę geologiczną, w tym obszary gdzie występują złoża surowców naturalnych. Ukazują również obszary predystynowane do występowania ruchów masowych, które w powiecie golubsko-dobrzyńskim występują przede wszystkim na zboczach dolin rzecznych i pradolin.

Mapa 3. Obszar występowania surowców naturalnych w powiecie golubsko-dobrzyńskim

Źródło: opracowanie na podstawie <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>

2.3. WARUNKI KLIMATYCZNE I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zgodnie z danymi udostępnionymi na stronie internetowej www.climate-data.org, prezentowane dane pogodowe wskazują, że dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego (podobnie jak dla Torunia, dla którego prowadzona była analiza) charakterystyczne są:

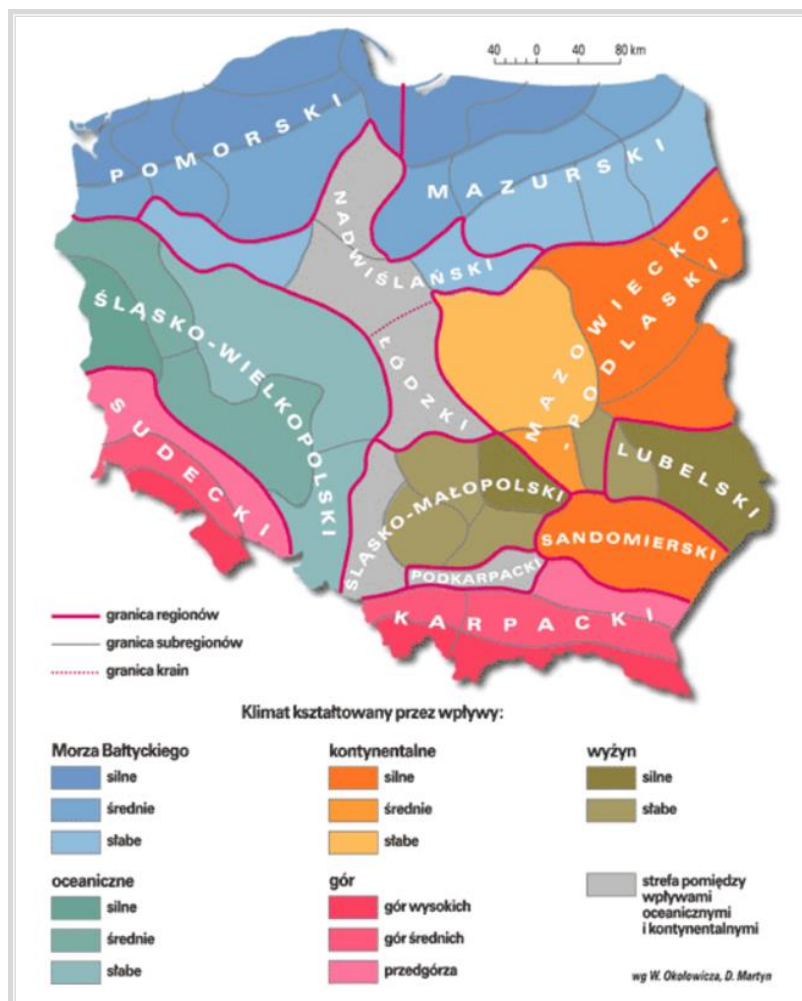
- średnia roczna temperatura powietrza oscyluje w okolicach 9,3°C,
- najcieplejszym miesiącem roku jest lipiec (średnia temperatura powietrza – ok. 19,6°C),
- najzimniejszym miesiącem roku jest styczeń ze średnią temperaturą ok. – 3°C,

- roczna amplituda temperatury wynosi ok. 21°C,
- średnia roczna suma opadów 643 mm, przy czym najsuchszym miesiącem roku jest luty (ok. 37 mm), zaś największe opady odnotowuje się w lipcu (89 mm),
- najwyższa wilgotność względna osiągnięta jest w listopadzie (86,08%), zaś najniższa w czerwcu (65,50%),
- największa średnia liczba słonecznych godzin dziennie przypada na czerwiec i lipiec (ok. 11 godzin dziennie), zaś najmniejszą średnią liczbą godzin słonecznych w ciągu dnia charakteryzuje się grudzień.

Wobec powyższego, uwarunkowania klimatyczne wskazują na klimat umiarkowany ciepły ze znacznymi opadami deszczu, nawet podczas najsuchszych miesięcy. Zgodnie z klasyfikacją klimatu Köppena i Geigera, klimat został sklasyfikowany jako Cfb.

Zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn Powiat Golubsko-Dobrzyński znajduje się w obrębie zaliczanym do Nadwiślańskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej.

Mapa 4. Położenie Powiatu na tle dzielnic rolniczo-klimatycznych Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn

Źródło: http://www.wikiq.edu.pl/article.php?id=36#regiony_klimatyczne_w_polsce

Analiza zmian klimatycznych na terenie kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego wskazuje na prognozowany systematyczny wzrost temperatury powietrza. Zmiany w zakresie sumy padów atmosferycznych nie wskazują większych zmian, charakteryzując się okresami z mniejszą i większą sumą opadów. O ile suma opadów nie stanowi znaczącej zmiennej, o tyle zauważana jest zmiana w kontekście struktury opadów w ciepłej porze roku, przy czym opady charakteryzują się znacznie

większą gwałtownością, krótkotrwałym okresem, którym często towarzyszą inne zjawiska atmosferyczne (burze, gwałtowne wiatry). Zagrożenie suszą jest zagrożeniem potencjalnym lecz prawdopodobnym.

2.4. GLEBY

Obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego charakteryzuje się przeważającymi połaciami, na których przeważają gleby należące do kompleksu pszennego dobrego i żytniego bardzo dobrego. Łącznie zajmują ponad 60 % użytków rolnych Powiatu. Najlepszymi warunkami przyrodniczymi, sprzyjającymi rolnictwu charakteryzują się użytki rolne położone w Gminie Kowalewo Pomorskie i Radomin. Znaczne obszary tych Gmin leżą na polodowcowej, gliniastej i przeważnie płaskiej wysoczyźnie morenowej, gdzie wykształciły się urodzajne gleby, podatne na suszę.

Powiat Golubsko-Dobrzyński zajmuje powierzchnię równą 61 670 ha, z czego 44 169 ha stanowią tereny rolne, stanowiąc tym samym 72 % powierzchni całkowitej Powiatu. Grunty leśne i zadrzewione stanowią niemal 20% powierzchni, rozpościerając się na połacie równe 12 332 ha.

W poniższych tabelach zaprezentowano podział użytków rolnych na poszczególne Gminy wchodzące w skład Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wraz z ich klasyfikacją szczegółową.

Tabela 3. Grunty orne w podziale na klasy bonitacyjne (ha)

Nazwa Gminy	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz
Golub-Dobrzyń	0	0	31,3049	54,4573	31,522	6,1721	23,5408	68,7109	3,1223
Gmina Golub-Dobrzyń	0	12	680	2582	3041	1106	1450	1166	52
Gmina Kowalewo Pomorskie	0	17,343	943,504	3641,269	4171,627	1060,662	782,829	303,362	8,7829
Gmina Ciechocin	0	9,7813	822,2368	1615,154	1693,055	400,653	378,0063	496,2373	5,0138
Gmina Radomin	0	0	473,8186	2201,467	2350,022	773,6379	386,6893	227,8977	13,9072
Gmina Zbójno	0	7,8153	220,2188	1 474,9347	3 111,7733	1 195,0221	696,7767	244,6256	7,0306

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu

Z punktu widzenia powierzchni, największa ilość gruntów ornych występuje w Gminie Kowalewo Pomorskie (47 929,37 ha), a najmniejsza w Golubiu-Dobrzyniu (218,83 ha). W pozostałych Gminach na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego grunty orne zajmują powierzchnię równą:

- w Gminie Golub-Dobrzyń: 10 582 ha w ramach gruntów ornych oraz 524 ha łąk trwałych i 439 pastwisk trwałych,
- w Gminie Ciechocin: 5 420,1377 ha,
- w Gminie Radomin: 6 427,4397 ha w ramach gruntów ornych oraz 278,2559 ha łąk i pastwisk (klasy ziemi IV, V i VI),

— w Gminie Zbójno: 1176,467 ha gruntów ornych oraz 257,003 ha ziemi o klasie III oraz IV.

Z punktu widzenia klas glebowych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego przeważają gleby klasy IVa, IIIb oraz V klasy bonitacyjnej. Wyraźny udział powierzchniowy zajmują również gleby klasy IVb i IIIa.

2.5. WODY POWIERZCHNIOWE I WODY PODZIEMNE

Obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, pod względem hydrologicznym znajduje się w dorzeczu Wisły, regionu wodnego Dolnej Wisły, a w przeważającej części leży w prawobrzeżnym dopływie Drwęcy. Drwęca jako główna rzeka w regionie jest największym potentatem wodnym na tych terenach.

Powiat Golubsko-Dobrzyński znajduje się w zasięgu władz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku i należy do regionu wodnego Dolnej Wisły. Analizowany obszar położony jest w obrębie 15 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek (JCWP1).

Tabela 4. Ocena jakości Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek występujących na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

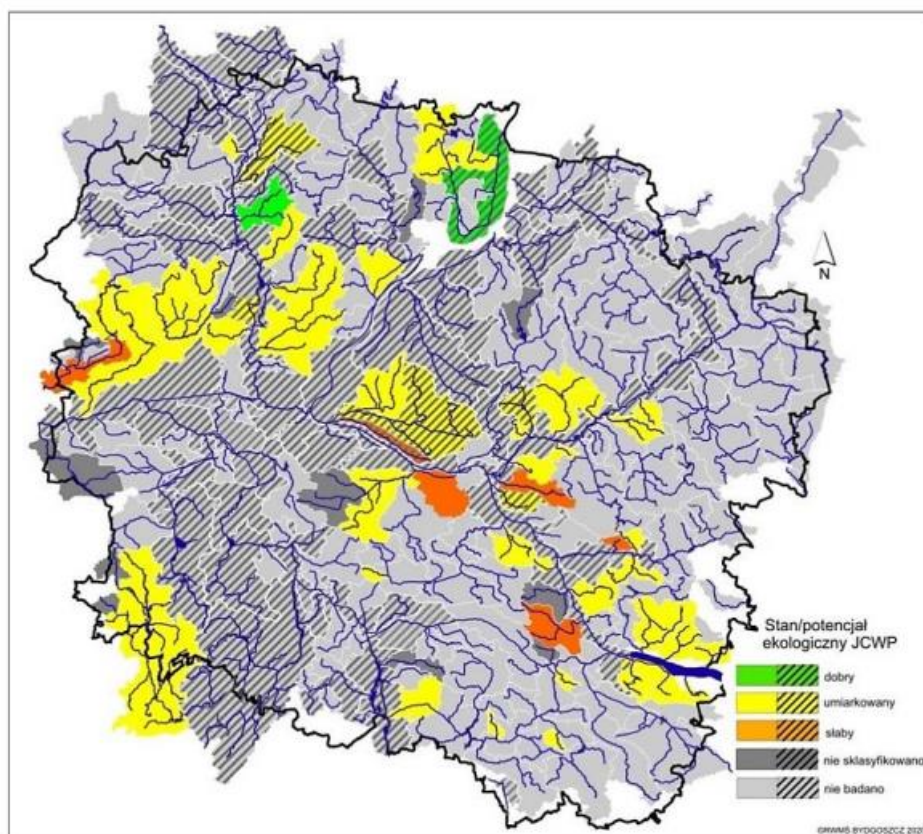
Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Aktualny stan lub potencjał JCW	Cele środowiskowe określone dla JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Dopływ z jeziora Słupno	RW200017289529	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
2.	Lubianka z jeziorami Steklin, Sumin, Kikolskie	RW20001728969	dobry	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
3.	Dopł. spod Ciechocina-Parceli	RW20001728972	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
4.	Struga Młyńska	RW200018289749	dobry	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
5.	Struga Rychnowska	RW200018289789	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
6.	Radomińska Struga	RW200017289329	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
7.	Czarna	RW20001728934	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
8.	Dopływ z jeziora Sicieńskiego	RW20001728948	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
9.	Kujawka	RW200018289149	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
10.	Struga z jeziorem Zamkowym	RW20001828929	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
11.	Ruziec od dopływu z jeziora Ugoszcz do ujścia	RW20001928949	dobry	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
12.	Drwęca od Brodniczki do ujścia	RW20002028999	zły	Dobry stan ekologiczny. możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciekła istotnego – Drwęca od ujścia do	zagrożona

				Brodniczki, dobry stan chemiczny	
13.	Bacha do Zgniłki ze Zgniłką	RW20001728984	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
14.	Rypienica do dopł. z jez. Długiego z jez. Długim	RW20001728889	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
15.	Dopływ z Płonno	RW20001728916	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w publikacji pn. „Stan środowiska w województwie kujawsko-pomorskim - Raport 2020” wskazuje, że województwo kujawsko-pomorskie ma przypisane 245 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), w tym 185 naturalnych. W roku 2018 przeprowadzono monitoring wód powierzchniowych płynących w 69 punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych w 68 jednolitych częściach wód powierzchniowych i 62 ciekach.

Mapa 5. Wyniki i klasyfikacja stanu i potencjału ekologicznego jednolitych części wód płynących w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2018

Źródło: „Stan środowiska w województwie kujawsko-pomorskim. Raport 2020”

Istotnym zasobem wód powierzchniowych obszaru Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego są liczne jeziora, wśród których największym zbiornikiem jest Jezioro Wielgie, zwane też Wielickim zajmujące powierzchnię ponad 77 ha. Najpopularniejszym jednak, jest Jezioro Okonin – w Gminie Ciechocin – będące jedynym oficjalnym kąpieliskiem w Powiecie. Poza wspomnianymi jeziorami, na obszarze

Powiatu występuje jeszcze 31 innych zbiorników jeziornych (m.in. jezioro Słupno, Handlowy Młyn, Oszczywik, Owieczkowo, Grodno w Gminie Golub-Dobrzyń, Jezioro Piotrkowskie w Gminie Ciechocin, czy Jezioro Mlewieckie w Gminie Kowalewo Pomorskie). Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występują 3 Jednolite Części Wód Powierzchniowych Jezior tj.:

- JCWP Kamionkowskie (PLLW20242)
- JCWP Mlewieckie (PLLW20249),
- JCWP Wielgie (PLLW20238).

Tabela 5. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP jeziornych w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim

3	Nazwa	Stan monitoringu JCWP	Status JCWP	Aktualny stan lub potencjał JCWP	Ocena stanu JCWP
PLLW20242	JCWP Kamionkowskie	monitorowana	naturalna	dobry	niezagrożona
PLLW20249	JCWP Mlewieckie	monitorowana	naturalna	zły	zagrożona
PLLW20238	JCWP Wielgie	niemonitorowana	SZCW	-	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. poz. 1911 z dnia 28.11.2016)

Badaniu Głównego Inspektoratu Środowiska w Bydgoszczy nie poddano żadnego z jezior położonych obszarowo w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim.

Wody podziemne

Obszar kraju podzielony jest na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd1). Obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego położony jest w obszarze wodnym Dolnej Wisły, w granicach dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych, tj.

- JCWPd nr 39 obejmuje prawie cały powiat golubsko-dobrzyński,
- JCWPd nr 38 obejmuje północno-zachodnią część opisywanego obszaru.

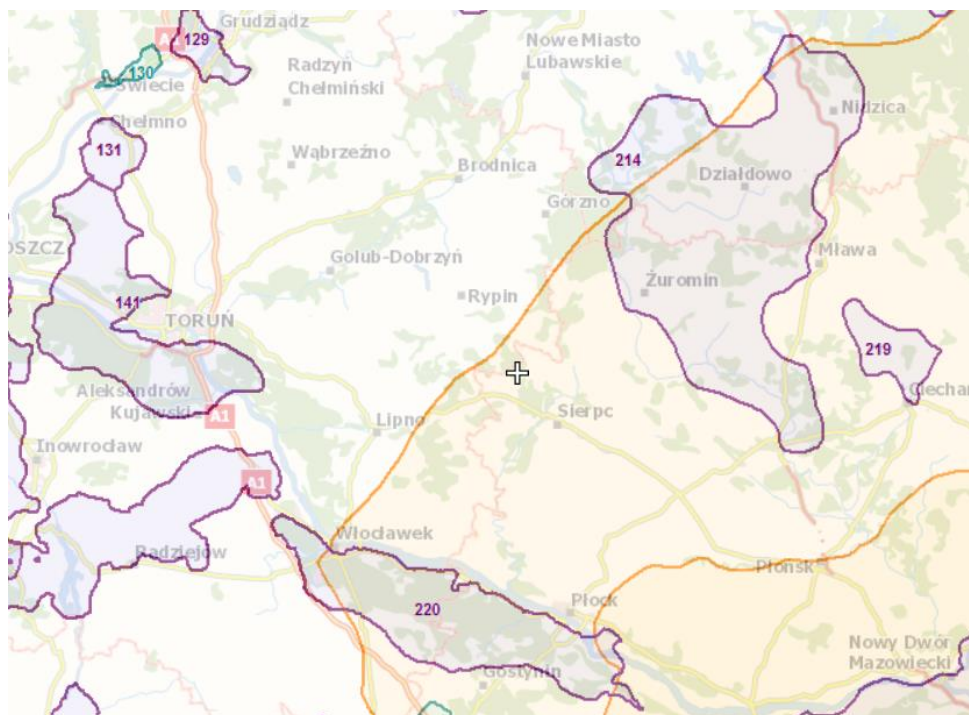
Mapa 6. Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych obejmujących powiat w obszarze wodnym Dolnej Wisły

Źródło: <http://www.gdansk.rzgw.gov.pl/cms/fck/uploaded/ZGPW/charakterystyka%20regionu.pdf>

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze w dorzeczu Wisły (Dz. U. poz. 1911 z dnia 28.11.2016 r., zarówno dla JCWPd nr 39, jak i 38 stan chemiczny i ilościowy oceniono jako dobry.

Mapa 7. Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Monitoring jakości wód podziemnych

Kluczowym elementem wdrażania polityki wodnej w kraju jest ciągły monitoring, analiza i ocena stanu wód podziemnych przez kraje członkowskie w celu ochrony i sukcesywnej poprawy zasobów wodnych Polski i Europy. W celu spełnienia powyższych wymogów dotyczących oceny stanu jakości wód podziemnych, Ramowa Dyrektywa Wodna nałożyła na Państwa Członkowskie obowiązek prowadzenia monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych, którego szczegółowy cel, zakres oraz częstotliwość określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 9 października 2019 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2147). Zgodnie z tym rozporządzeniem wyróżnia się następujące rodzaje monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych, tj. monitoring diagnostyczny i operacyjny. Badania i klasyfikację wód podziemnych w punktach sieci krajowej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonuje Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie przy koordynacji i na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ostatnie wyniki monitoringu operacyjnego pochodzą z roku 2019 r.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wykonano badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w ramach monitoringu operacyjnego, którym obejmuje się jednolite części wód podziemnych uznane za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych. W obrębie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zlokalizowano punkt pomiaru, który wskazał stan wód podziemnych pod względem ilościowym i chemicznym jako dobry, co wskazuje poprawę szczególnie w aspekcie stanu wód w ujęciu chemicznym z roku 2016, kiedy to stan oceniony został jako słaby.

Zgodnie z opracowaniem „Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczeniach – stan na rok 2019”¹ dokonano oceny stanu wód podziemnych na podstawie danych za 2019 r. w ramach monitoringu diagnostycznego. Stan jednolitych części wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego określono jako dobry. Ponadto, żadna z JCWPd nie została sklasyfikowana jako zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych².

Ocenę stanu wód podziemnych w ramach przeprowadzonego monitoringu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Podsumowanie analizy oceny stanu JCWPd za rok 2019

Numer JCWPd	Stan chemiczny					
	Test C.1 Ogólna ocena stanu chemicznego	Test C.2 ingresja i ascenzja	Test C.3 - Ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych	Test C.4 - Ochrona wód powierzchniowych	Test C.5 - Ochrona wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi	Ocena stanu chemicznego
39	Dobry DW	Dobry DW	b.d.	Dobry NW	Dobry DW	Dobry DW
38	Dobry DW	Dobry DW	n.d.	Dobry NW	Dobry WW	Dobry DW
Stan ilościowy						
Numer JCWPd	Test I.1 - Bilans wodny	Test I.2 - ingresja i ascenzja	Test I.3 - Ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych	Test I.4 - Ochrona wód powierzchniowych	Ocena stanu ilościowego	Ogólna ocena stanu
39	Dobry NW	Dobry DW	Dobry DW	b.d.	Dobry DW	Dobry DW
38	Dobry DW	Dobry DW	n.d.	b.d.	Dobry DW	Dobry DW

Źródło: Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczeniach – stan na rok 2019, Załącznik 20. Podsumowanie analizy oceny stanu JCWPd za rok 2019, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (<http://mjwp.gios.gov.pl/raporty-art/2019.html>).

Podsumowując, zarówno wody powierzchniowe, jak i podziemne podlegają stałemu oddziaływaniu człowieka, co wskazuje, że są narażone na różnorodne czynniki, prowadząc do degradacji i oddziałując na ich jakość oraz zasobność. Na bazie przeprowadzonej analizy wskazać można prawdopodobne i potencjalne źródła zanieczyszczeń wód podziemnych występujących na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, a wśród nich:

- źródła komunalne, w tym niewystarczająco uregulowaną gospodarkę ściekową, dzikie wysypiska, zrzut ścieków, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe,
- źródła rolnicze, pochodzące z intensywnego nawożenia upraw i stosowania różnorodnych środków chemicznych, w tym pestycydów,

¹ Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/raporty-art/2019.html>

² Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html>

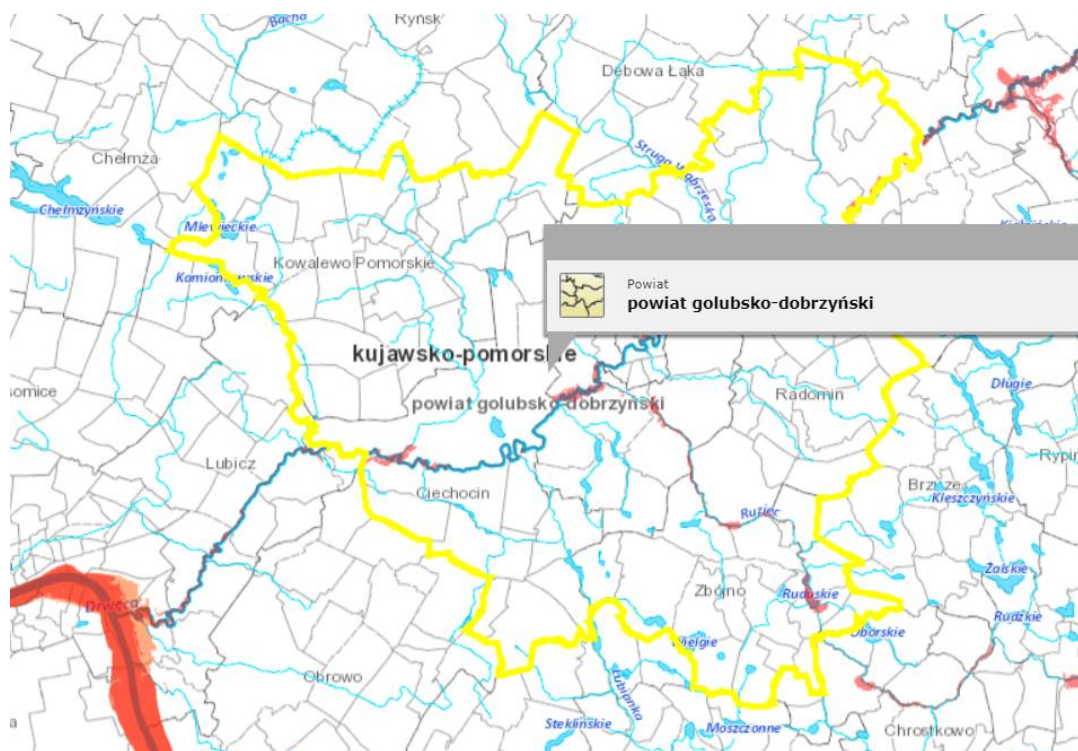
- źródła transportowe, w tym pochodzące ze wzmożonego ruchu komunikacyjnego, powstających spalin i obszarów usługowych.

Zagrożenia powodziowe

Zgodnie z opracowanymi mapami zagrożenia powodziowego, w centralnej, zachodniej i południowej części Powiatu, tj. w Gminie Ciechocin, Zbójno oraz w mieście Golub-Dobrzyń, występuje ryzyko powodzi w przypadku ulewnych opadów deszczu lub roztopów, w okresie jesienno-zimowym oraz zimowo-wiosennym z powodu długotrwałych bądź intensywnych opadów deszczu albo z powodu szybkiego topnienia śniegów.

Na poniższej mapie przedstawiono wyniki wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego – kolorem żółtym oznaczono granice Powiatu, a kolorem czerwonym obszary dla których oceniono ryzyko wystąpienia powodzi. Dla obszarów zagrożonych powodzią zostały sporządzone również mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego.

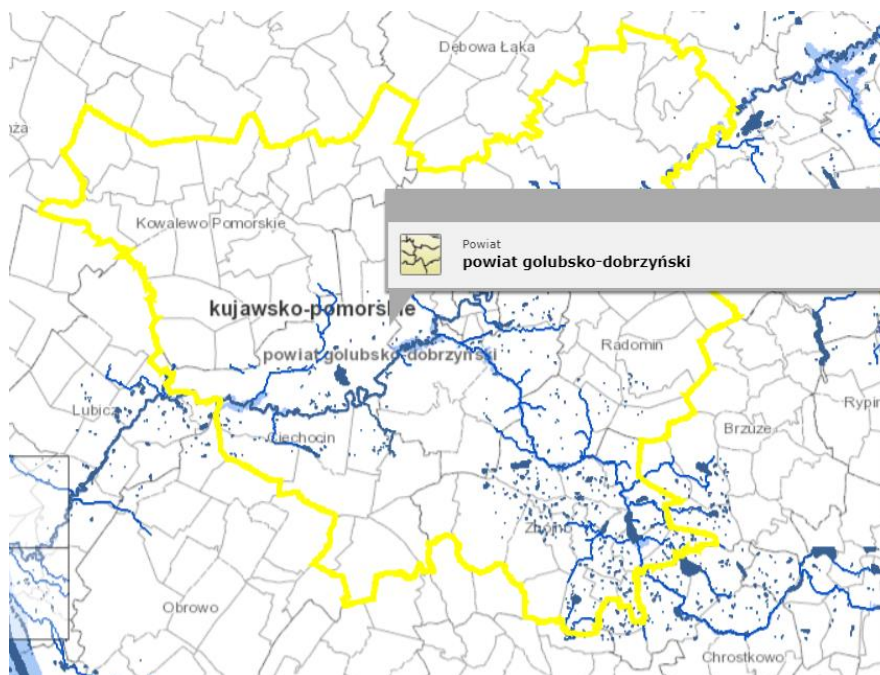
Mapa 8. Wstępna ocena ryzyka powodziowego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qmap=qpSIGW

Zgodnie z Mapą zagrożenia powodziowego, zamieszczoną na portalu Hydroportal, obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego pokryty jest licznymi ciekami rzecznyymi, jeziorami oraz zbiornikami wodnymi, spośród których największe znaczenia ma Drwęca. Obszary zagrożenia powodziowego skupiają się głównie w bezpośrednim otoczeniu Drwęcy.

Mapa 9. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=gpSIGW

2.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA NA OBSZARZE POWIATU GOLUBSKO-DOBRYŃSKIEGO

Gospodarka wodno-kanalizacyjna

W 2019 r. długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wynosiła 178,3 km, zaś liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych oraz budynków zbiorowego zamieszkania wskazywała na 9 230 szt.. Rok później, tj. w roku 2020 - 9 255 szt. Długość sieci oraz liczba przyłączy w analizowanym okresie (2016-2020) systematycznie się zwiększała.

Tabela 7. Sieć wodociągowa w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	1 098,00	1 102,80	1 092,50	1 092,60	1095,00
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy (km)	307,1	307,3	309,1	309,1	309,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	8 411	8 806	9 209	9 230	9 255

Źródło: Dane GUS BDL

W 2019 r. na terenie Powiatu do sieci wodociągowej podłączonych było 97,9 % budynków mieszkalnych, a do sieci kanalizacyjnej 38,7 % budynków. W przypadku wodociągów nieco więcej budynków było podłączonych do sieci wodociągowej na terenach wiejskich – 98,2 %, zaś w miastach, udział budynków podłączonych do sieci wynosił 96,8%. W przypadku sieci kanalizacyjnej zauważalna

jest duża dysproporcja pomiędzy obszarami miejskimi, a obszarami wiejskimi. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w miastach wynosił 91,4%, podczas gdy dla obszarów wiejskich wskaźnik ten wynosi jedynie 34,3%. Uwarunkowanie to skorelowane jest z faktem, iż na obszarach wiejskich zabudowa jest znacznie bardziej rozproszona, jak również wynika to z faktu rolniczego przeznaczenia terenów wiejskich.

Tabela 8. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim

		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Infrastruktura wodociągowa							
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	ogółem	%	96,2	96,9	97,7	97,9	97,9
	w miastach	%	93,7	93,7	96,7	97,1	96,8
	na wsi	%	96,9	97,8	97,9	98,1	98,2
Infrastruktura kanalizacyjna							
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	ogółem	%	38,9	38,5	39,1	39,1	38,7
	w miastach	%	88,3	88,2	91,7	91,7	91,4
	na wsi	%	24,9	24,6	24,4	24,6	24,3
Relacja sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej							
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	ogółem	%	17,02	17,03	16,96	17,14	17,2

Źródło: Dane GUS BDL

Nie mniej jednak, istotnym elementem sieci kanalizacyjnej są indywidualne oczyszczalnie, w tym przydomowe, wypełniające lukę w postaci braku przyłącza do sieci. Na bazie ukazanego zestawienia, uwidacznia się istniejąca dysproporcja pomiędzy wyposażeniem w infrastrukturę sieciową obszarów miejskich i wiejskich, wskazując tym samym na konieczność rozbudowy sieci kanalizacyjnej w obrębie Powiatu, zapewniając mieszkańcom powszechny dostęp.

System elektroenergetyczny

Operatorem sieci elektroenergetycznej na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest ENERGA-OPERATOR S.A., zaś gestorem napowietrznych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć - NN 200 kV są Polskie Sieci Elektroenergetyczne PÓŁNOC Spółka Akcyjna z siedzibą w Bydgoszczy. Stan GPZ-tów jest dobry.

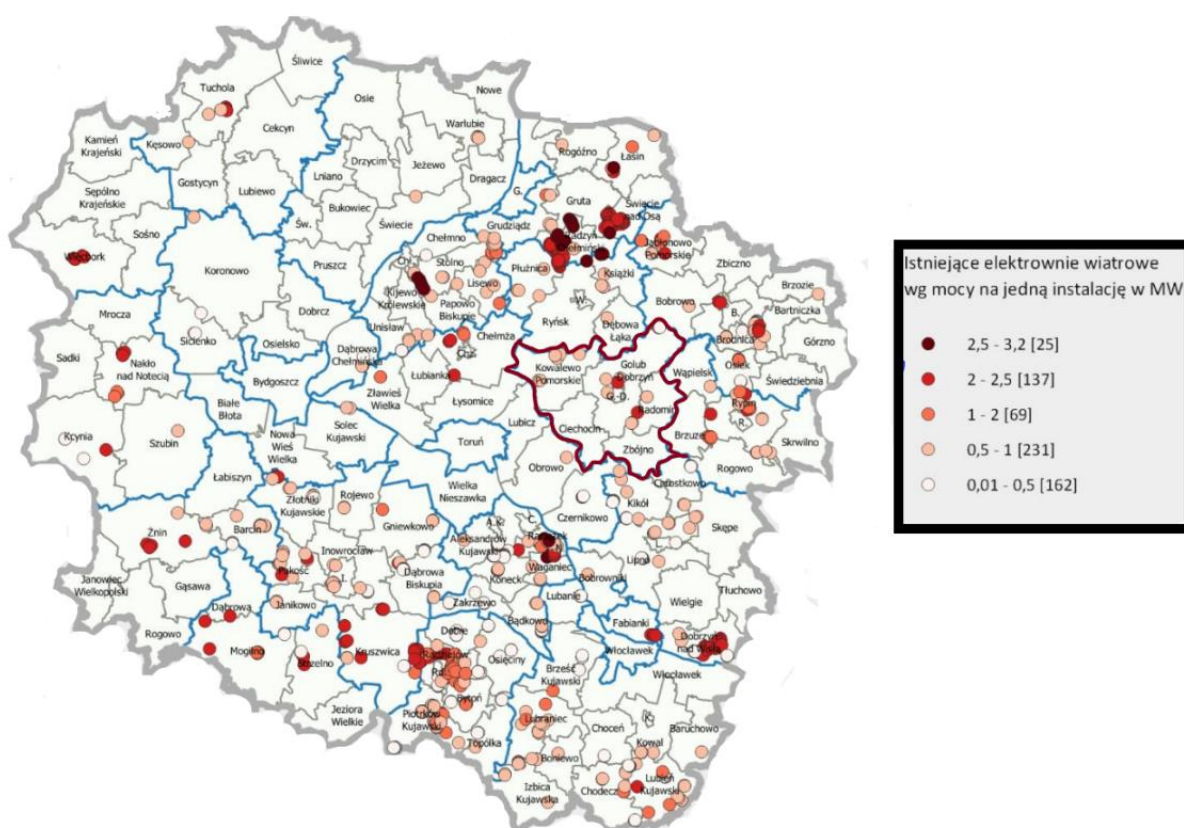
Odnawialne źródła energii

Zgodnie z zapisami notatki informacyjnej wydanej przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku pn. „Odnawialne źródła energii w województwie

kujawsko-pomorskim”, województwo kujawsko-pomorskie posiada bardzo dobre uwarunkowania do rozwoju odnawialnych źródeł energii i jest ważnym producentem energii z OZE – 48,7% energii elektrycznej wyprodukowanej w województwie to produkcja z OZE. Moc zainstalowana na koniec 2019 roku wynosiła 1041 MW, co stanowiło 11,4% mocy krajowej i klasyfikuje województwo na 2 miejscu w kraju. Województwo kujawsko-pomorskie na tle innych regionów kraju charakteryzuje się wyraźną dywersyfikacją stosowanych rodzajów instalacji OZE.

Pod względem wielkości mocy poszczególnych rodzajów OZE, w regionie dominuje energetyka wiatrowa, stanowiąca ponad 59% mocy wszystkich instalacji OZE w województwie kujawsko-pomorskim. Zgodnie z danymi na dzień 31 grudnia 2019 roku, na obszarze województwa zainstalowanych było 624 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 629,6 MW.

Mapa 10. Elektrownie wiatrowe w województwie kujawsko-pomorskim oraz w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie notatki informacyjnej KPBPiR pn. „Odnawialne źródła energii w województwie kujawsko-pomorskim”

Powiat Golubsko-Dobrzyński (zaznaczony poprzez bordową obwolutę) charakteryzuje się znaczącym udziałem energetyki wiatrowej. Instalacje energetyki wiatrowej zlokalizowane są w Gminie Kowalewo Pomorskie – wszystkie są instalacjami 0,5 do 1 MW, w Gminie Golub-Dobrzyń wyróżniono instalacje, 0,5 do 1 MW oraz instalacje 2–2,5 MW. Podobnie sytuacja wygląda w Gminie Radomin. Instalacji z zakresu energetyki wiatrowej nie zlokalizowano w Gminie Ciechocin i Zbójno.

Publikacja opracowana na podstawie danych z 2019 roku nie ujmuje Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jako obszaru, na którym do produkcji energii wykorzystywałoby energię słoneczną, poza indywidualnymi gospodarstwami domowymi, produkującymi energię na własny użytek. Nie mniej

jednak poszczególne Gminy Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego podejmują aktywne działania mające na celu zmianę struktury produkcji energii. Na obszarach gminnych, inwestorzy ubiegają się do możliwości zlokalizowania farm fotowoltaicznych, dla których wydano lub też wydaje się aktualnie decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację inwestycji dla instalacji fotowoltaicznych. Poszczególne Gminy prowadzą wiele spraw w zakresie postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji polegających na instalacji fotowoltaicznych.

2.7. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Ocena jakości powietrza na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego została dokonana na podstawie informacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Departamentu Monitoringu Środowiska Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Bydgoszczy (Raport za 2020 r.).

Na potrzeby monitoringu środowiska, województwo kujawsko-pomorskie zostało podzielone na 4 strefy, tj. Aglomerację Bydgoską (PL0401), miasto Toruń (PL0402), miasto Włocławek (PL0403) oraz strefę kujawsko-pomorską (PL0404). Powiat Golubsko-Dobrzyński, obszarowo należy do strefy kujawsko-pomorskiej, dlatego też dane prezentowane dla strefy kujawsko-pomorskiej odpowiadają obszarowi Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

W ocenach pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM₁₀ i PM_{2,5}, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyłe PM₁₀ oraz benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe PM₁₀. Pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin oceny dokonuje się w oparciu o badanie dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu NO_x i ozonu (O₃). Dane, odpowiednio dla strefy kujawsko-pomorskiej ukazuje poniższa tabela.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń strefy kujawsko-pomorskiej

	Strefa kujawsko-pomorska						
	Emisja komunalno-bytowa [kg/rok]	Emisja z transportu drogowego [kg/rok]	Emisja punktowa [kg/rok]	Emisja z hałd i wyrobisk [kg/rok]	Inne [kg/rok]	Suma emisji [kg/rok]	Suma emisji dla Polski [kg/rok]
Emisja PM ₁₀	8 933 965	874 636	1 089 533	390 026	4 341 998	15 630 158	373 387 098
Emisja PM _{2,5}	8 798 856	684 879	820 084	93 584	954 731	11 352 134	279 909 617
Emisja SO _x	8 670 658	25 272	8 870 515	m/d	17 362	17 583 807	451 367 425
Emisja NO _x	2 476 731	13 808 395	7 812 386	n/d	9 703 337	33 800 848	719 334 827
B(a)P	4 996,7	12,8	565,2	n/d	0,2	5 575,0	133 706,3

Źródło: „Stan środowiska w województwie kujawsko-pomorskim. Raport 2020”

Na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego prowadzony jest również pomiar jakości powietrza, prowadzony poprzez emitory „Airly”, zlokalizowane w Golubiu Dobrzyńskim, przy ul. Rynek i Stefana Żeromskiego oraz w Gminie Kowalewo Pomorskie, przy ul. Sienkiewicza, Odrodzenia, Młyńskiej i Klonowej.

Powiat Golubsko-Dobrzyński pozostaje w strefie kujawsko-pomorskiej, w której ustalone zostały stacje pomiarowe. Zgodnie z wynikami uzyskanymi z poszczególnych stacji, opracowany został raport wskaźnikowy dla województw w zakresie przekroczeń ilościowych i jakościowych, a tym:

- O₃ – obszar przekroczeń objął centralną i południową część strefy, tj. 10 powiatów, a wśród nich Powiat Golubsko-Dobrzyński, w szczególności Miasto Golub-Dobrzyń, Gminę Golub-Dobrzyń, Gminę Kowalewo Pomorskie, Gminę Radomin, Gminę Zbójno,
- BaP(PM10) – m.in. Miasto Golub-Dobrzyń, Gmina Golub-Dobrzyń.

Źródłem zanieczyszczeń powietrza dla obszaru Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest w głównej mierze ruch pojazdów. Zagrożenie stanowi także tzw. „niska emisja”, tj. emisja pochodząca ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe czy handlowe. W tym miejscu należy również zaznaczyć, że Powiat realizuje aktywną politykę w zakresie pozytywnych zmian klimatycznych i działań w zakresie poprawy jakości powietrza. We wszystkich budynkach użyteczności publicznej, będących własnością Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wymienione zostały nieefektywne źródła ciepła, zastępując je źródłami zasilanymi gazem.

Istotnym czynnikiem wpływającym na stan i jakość powietrza jest również wzmożony ruch samochodowy, dotyczący głównie obszarów, przez które przebiega droga krajowa nr 15 i dróg wojewódzkich, w tym o numerach 534, 649, 569 i 554, które wskazywane są również jako główne arterie, a tym samym źródła hałasu komunikacyjnego. Zjawisko to pozostaje również bezpośrednio odczuwane dla mieszkańców miasta Golub-Dobrzyń i Kowalewo Pomorskie, gdzie natężenie ruchu jest bardzo duże.

Poza powyższym dokumentem strategicznym w ujęciu regionalnym, ponadlokalnym i lokalnym są podejmowane również inne działania, zarówno m.in. „uchwała antysmogowa” oraz programy ograniczania niskiej emisji oraz programy gospodarki niskoemisyjnej. Gminy należące do Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego realizują działania na rzecz ograniczania niskiej emisji m.in. poprzez:

- opracowanie i uchwalanie dokumentów strategicznych umożliwiających realizowanie inwestycji prośrodowiskowych, w tym również związanych z OZE i termomodernizacją obiektów,
- działania edukacyjne m.in. w zakresie ograniczania i przeciwdziałania niskiej emisji i innych zjawisk negatywnie wpływających na środowisko, w tym jakość powietrza,
- inne.

2.8. HAŁAS

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Zanieczyszczenie środowiska hałasem stanowi bardzo istotny problem zarówno w ujęciu społecznym, jak i ekologicznym. Hałas występuje głównie w większych ośrodkach miejskich, wzdłuż tras komunikacyjnych, jak również w otoczeniu obiektów przemysłowych i usługowych.

Hałas komunikacyjny (drogowy) - wraz ze wzrostem natężenia ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego

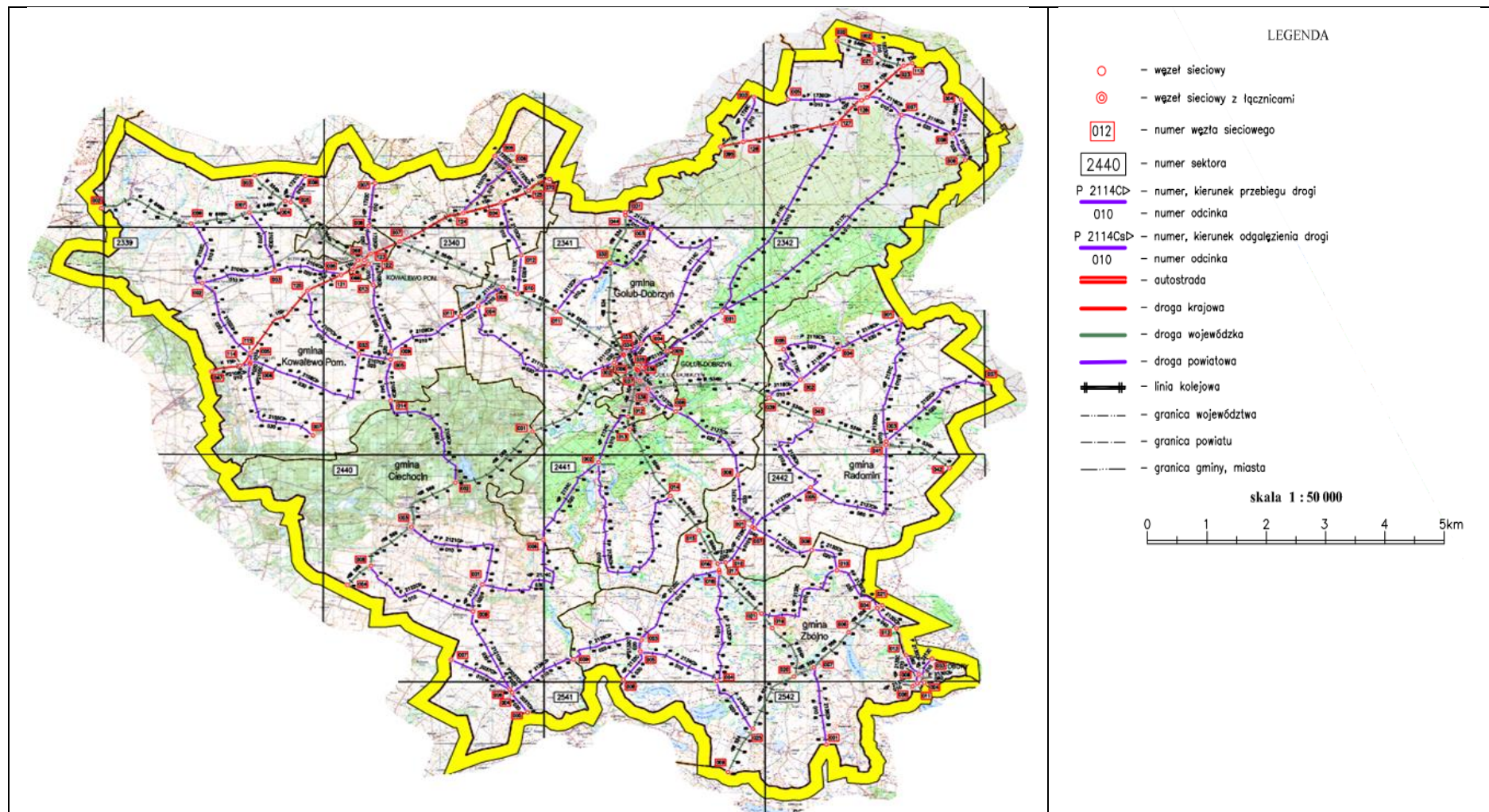
hałasu komunikacyjnego należy dążyć min. do utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu itp. Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych. Drogi na terenie Powiatu mają zróżnicowaną nawierzchnię, jednakże dominują drogi o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej. Sieć dróg na terenie Powiatu tworzą drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie oraz droga krajowa. Największe uciążliwości z tytułu hałasu komunikacyjnego odczuwane są w bezpośredniej bliskości drogi krajowej nr 15 relacji Toruń–Olsztyn, przebiegającej przez samo centrum Kowalewa Pomorskiego, oraz w obszarach zwartej zabudowy. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy wskazuje również, że na terenie powiatu znajduje się łącznie 25,05 km dróg krajowych, z których stan kilometrażu równy 4,336 km oceniany jest jako pożądany, 3,00 km jest w stanie ostrzegawczym, zaś 17 744 prezentuje stan krytyczny – wymagający interwencji.

Poza drogą krajową, przez obszar Powiatu przebiegają również drogi wojewódzkie, w tym:

- nr 649 Pluskowęsy-Sierakowo – której długość w granicach powiatu wynosi 7,662 km, a stan oceniono na zadowalający,
- nr 554 Orzechowo-Golub Dobrzyń-Kikół – której długość w powiecie wynosi 30,629 km na odcinku zamiejskim i 7,989 km na odcinku miejskim, a stan jest dobry,
- nr 569 Golub Dobrzyń-Ciechocin-Dobrzejewice – przebiegająca na odcinku 14,343 km zamiejskim i 0,090 km na odcinku miejskim, w stanie zadowalającym,
- nr 556 Ostrowite-Zbójno – o długości w granicach powiatu 4,618 km i stanie zadowalającym,
- nr 534 Grudziądz-Rypin – której długość wynosi 17,409 km na odcinku zamiejskim i 6,880 km na odcinku miejskim – stan tych dróg jest dobry,
- nr 548 Stolno-Wąbrzeźno-Niedźwiedź-Pląchoty – o długości 2,832 km w stanie zadowalającym.

Na poniższej mapie przedstawiono sieć dróg na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego:

Mapa 11. Mapa sieci dróg publicznych Powiatu golubsko-dobrzyńskiego [stan na 01.01.2017 r.]

Źródło: <https://zdp.golub-dobrzyn.com.pl/index.php/wykaz-drog>

Badanie natężenia hałasu

Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112). Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973, 2127, 2269 z późn. zm.) ocena systemu akustycznego środowiska i obserwacja zmian wykonywana jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa kujawsko-pomorskiego została wykonana na podstawie pomiarów poziomów hałasu. Ostatnie pomiary monitoringowe hałasu były prowadzone na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w 2015 r., zaś ostatnie pomiary hałasu przeprowadzono w roku 2018, jednak objęto nimi inne jednostki samorządowe. W roku 2015 punkty pomiarowe hałasu drogowego zostały wówczas wyznaczone w Kowalewie Pomorskim oraz w Golubiu-Dobrzyniu. Ocena klimatu akustycznego została dokonana na podstawie uzyskanych wyników pomiarów i została wyznaczona za pomocą wskaźników długoterminowych z wskaźnikami krótkoterminowymi.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadziła pomiar ruchu na drogach krajowych, z którego wyniki przedstawiono w Generalnym Pomiarze Ruchu (GPR) 2020/2021 wraz z zestawieniem ich z wynikami generalnego pomiaru ruchu przeprowadzonego w roku 2015. Zauważalnym trendem jest wzrastająca liczba pojazdów, co bezpośrednio powoduje coraz to większy ruch komunikacyjny, a co za tym idzie, większy hałas. Wobec postępowania trendu, jakim jest wzrastający ruch komunikacyjny oraz hałas z nim związany konieczne jest wdrażanie rozwiązań mających na celu poprawę infrastruktury drogowej, w tym podejmowanie interwencji nie tylko na drogach krajowych, ale również na drogach powiatowych, gminnych i gruntowych, doprowadzając do podniesienia standardu i jakości podróżowania oraz wzmocnienia ochrony akustycznej regionu.

Szczegółowe zestawienie prezentujące wyniki natężenia ruchu komunikacyjnego na odcinkach drogi nr 15, przebiegających przez obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10. Wyniki generalnych pomiarów ruchu na drogach krajowych w oku 2015 i 2020, jako głównego emitora hałasu

		Droga krajowa nr 15 na odcinku Brzeźno (DK96) – Kowalewo Pomorskie (Pl. 700-lecia) Nr punktu pomiaru: 71414		Droga krajowa nr 15 na odcinku Kowalewo Pomorskie (Pl. 700-lecia) – Frydrychowo (DW 554) Nr punktu pomiaru: 71225 ³		Droga krajowa nr 15 na odcinku Frydrychowo (DW 554) – Lipnica (DW 534 – pow. wąbrzeski) Nr punktu pomiaru: 71217	
		2020	2015	2020	2015	2020	2015
SDRR poj. silnik. ogółem (poj./dobę)		13 422	11 624	15 159	6 415	7 771	11 346
Rodzajowa struktura	Motocykle (poj./dobę)	52	45	99	31	47	218
	Samochody osobowe, mikrobusy (poj./dobę)	9 973	8 594	11 523	4 376	5 417	6 982

³ W ramach pomiaru ruchu prowadzonego w roku 2015, punkt pomiaru 71 222, trasa Lipnica (pow. wąbrzeski) – Wrocki (Gm. Golub-Dobrzyń, pow. golubsko-dobrzyński)

Lekkie samochody ciężarowe, dostawcze (poj./dobę)	1 386	1 072	1 493	607	834	1 276
Samochody ciężarowe bez przyczepy (poj./dobę)	327	379	327	231	199	815
Samochody ciężarowe z przyczepą (poj./dobę)	1 595	1 386	1 604	1 095	1 231	1 775
Autobusy (poj./dobę)	78	139	76	62	28	162
Ciągniki rolnicze (poj./dobę)	11	9	37	13	15	118
Rowery (poj./dobę)	3	16	14	25	2	330

Źródło: <https://www.archiwum.gddkia.gov.pl/pl/986/prognozy-i-analzy-ruchu>

Na bazie powyższego, obserwuje się zwiększający ruch komunikacyjny, co z kolei prowadzi do powstawania hałasu oraz zwiększonego zanieczyszczenia powietrza w wyniku zwiększonego poziomu spalin. Pomimo stosowanych rozwiązań w zakresie usprawnień transportu i zachęcania do przechodzenia na pojazdy ekologiczne i niskoemisyjne, poziom wykorzystywania tradycyjnych aut ze spalinowymi silnikami jest nadal znaczący i znacznie przekraczający stosowanie pojazdów ekologicznych.

Przez teren powiatu przebiega także linia kolejowa, gdzie podczas ruchu pociągów mogą występować uciążliwości związane z wysokim poziomem hałasu. Brakuje jednak danych pomiarowych w tym zakresie.

Hałas przemysłowy ma ograniczone znaczenie, ponieważ na terenie powiatu przemysł nie jest znacząco rozwinięty. Znaczne powierzchnie zajmują tereny rolnicze, w związku z czym hałas emitowany jest również przez maszyny rolnicze, stanowiąc szkodliwy czynnik środowiskowy. Opisywany hałas ma jednak znaczenie lokalne i występujący jedynie czasowo w trakcie wykonywania prac w rolnictwie. Nie można więc traktować go jako trwałego i uciążliwego źródła hałasu.

2.9. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Poważne awarie przemysłowe mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenie powiatu oraz w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem. Potencjalne źródła zagrożenia stanowi transport materiałów i substancji niebezpiecznych (toksycznych, łatwopalnych, wybuchowych), głównie na drogach krajowych oraz szlakach kolejowych, a także rurociągami. Dodatkowo źródłem poważnych awarii może być działalność zakładów przemysłowych.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Zgodnie z art. 271b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 ze zm.), Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków

awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniu wód granicznych. Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w zwalczaniu poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Wykaz zakładów typu ZZR oraz ZDR można odnaleźć zarówno na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jak również w odniesieniu do województwa kujawsko-pomorskiego na stronie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Zgodnie z Wykazem zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2020, publikowanego przez Generalny Inspektoratu Ochrony Środowiska, żaden z zakładów działających na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie został zaklasyfikowany jako zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

2.10. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Pole elektromagnetyczne (PEM) rozumiane jest jako pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0Hz do 300GHz. Ze względu na swoje właściwości oddziaływania na materię pole elektromagnetyczne dzielimy na pole jonizujące i niejonizujące. Natomiast ze względu na pochodzenie dzielimy je na promieniowanie pochodzenia naturalnego, jak i pochodzenia antropogenicznego.

Największe natężenie PEM występuje na obszarach miejskich i przemysłowych, gdzie liczba sztucznych źródeł (np. nadajników RTV, GSM/UMTS, napowietrznej sieci wysokiego napięcia oraz urządzeń przemysłowych) jest wprost proporcjonalna do gęstości zaludnienia. Zdecydowanie mniejsze natężenie jest na terenach rolniczych, leśnych o małej gęstości zaludnienia.

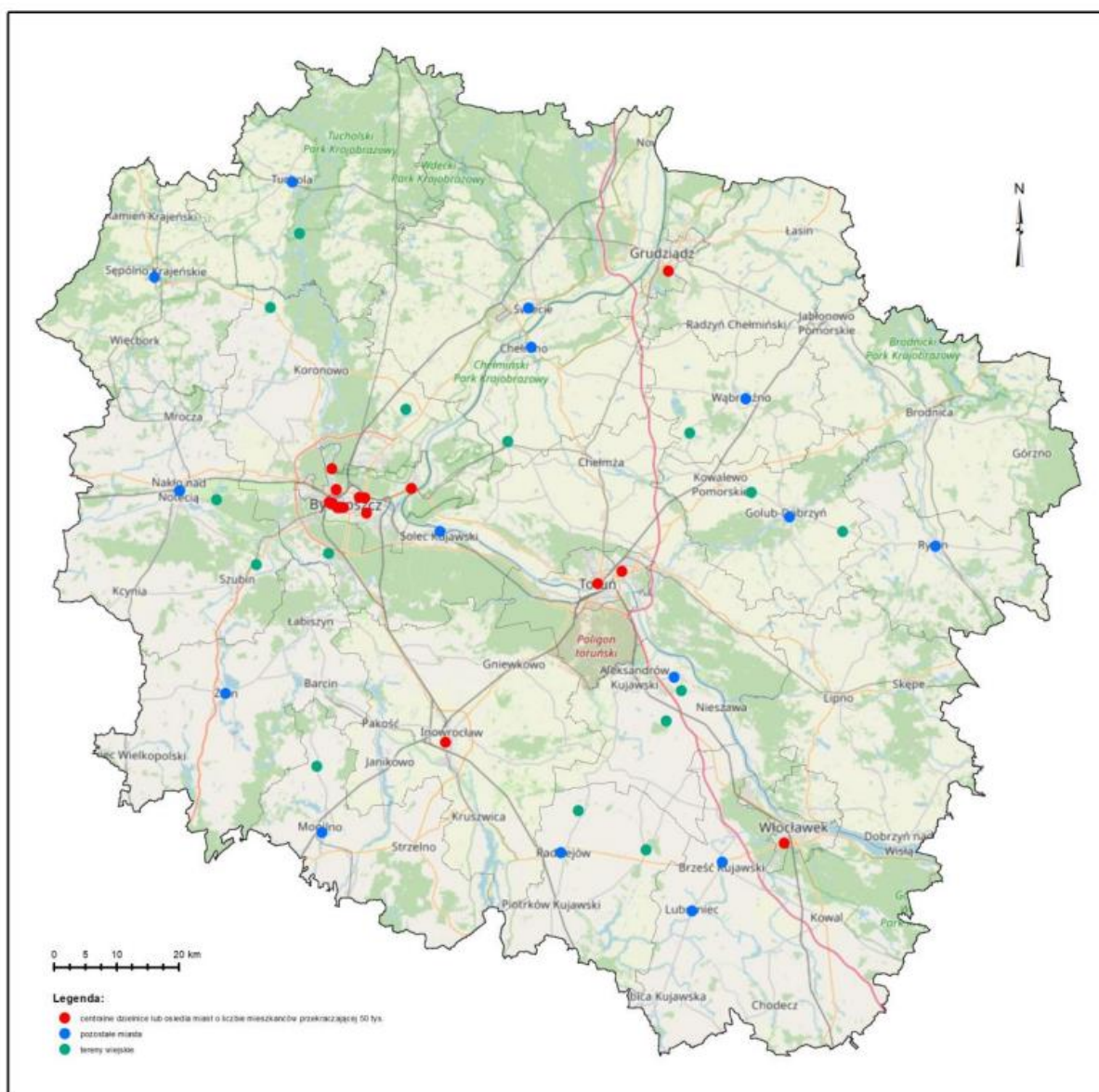
Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych pochodzenia antropogenicznego w środowisku są elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak: stacje bazowe radiokomunikacji ruchomej (w tym telefonii komórkowej) i stacje nadawcze programów radiowych i telewizyjnych. Ponadto pola elektromagnetyczne mogą być wytwarzane przez m.in. urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, przemysłowe i domowe. Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól o częstotliwości 50 Hz, natomiast urządzenia radiokomunikacyjne wytwarzają pola o częstotliwościach od około 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Badanie poziomów pól elektromagnetycznych

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Od 01.01.2019 r. do prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W 2020 roku nastąpiła zmiana wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku – Dz.U. 2019 poz. 2448).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r. pomiary prowadzone były w 45 punktach. Zgodnie z *Oceną poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie kujawsko-pomorskim*, na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego znajdowały się 2 punkty pomiarowe tj. w Golubiu-Dobrzyniu przy ul. Szosa Rypińska 20 oraz w Radominie (adres: Radomin 20a, naprzeciw szkoły).

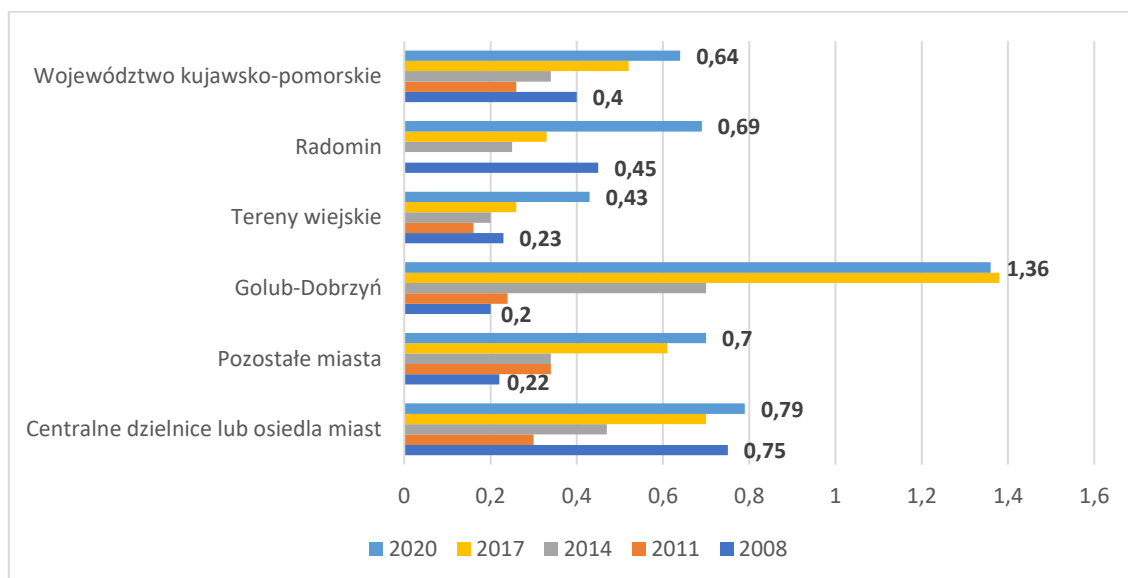
Mapa 12. Rozkład punktów pomiarowych monitoringu PEM w województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r.

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie kujawsko-pomorskim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję ochrony środowiska, Bydgoszcz, czerwiec 2021

Zgodnie z wynikami przeprowadzonych pomiarów zauważalna jest duża różnica między wynikami pomiarów z 2008 r., a z roku 2020.

Wykres 1. Średni wynik PEM w poszczególnych punktach dla obszaru miast poniżej 50 tys.

Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 w województwie kujawsko-pomorskim – opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję ochrony środowiska, Bydgoszcz, czerwiec 2021

Analiza wyników z lat 2008-2020 uzyskanych z badań prowadzonych na obszarze centralnych dzielnic lub osiedli miast, pozostałych miast w tym obszarze Golubia-Dobrzynia oraz terenów wiejskich i właściwego dla nich Radomina, wraz z wyników względem średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego, wskazuje co do zasady na niewielki wzrost zarejestrowanych wartości skutecznych natężeń pól elektromagnetycznych w większości punktów pomiarowych. Wg przeprowadzonych badań i uzyskanych wyników, w żadnym z 45 punktów pomiarowych nie stwierdzono znaczącego pogorszenia się stanu środowiska. Natomiast analizujące dane z punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zauważyć można, że:

- w Golubiu Dobrzyniu wzrosła wartość promieniowania z 0,2 V/M w roku 2008 do 1,36 V/M w roku 2020,
- w Radominie wartość promieniowania wzrosła nieznacznie, bo z 0,45 V/M w roku 2008 do 0,69 V/M w roku 2020.

2.11. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Pod względem geograficznym, Powiat Golubsko-Dobrzyński położony jest w południowo-wschodniej części Pojezierza Południowo-bałtyckich, w makroregionie Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego, nazywanego również Wysoczyzną Chełmińsko-Dobrzyńską. Centralna część powiatu, w tym okolice Golubia-Dobrzynia leżą w mezoregionie Doliny Drwęcy, północna część w mezoregionie Pojezierze Chełmińskie, zaś południowa część Powiatu położona jest na Pojezierzu Dobrzyńskim. Pas rozdzielający pojezierza stanowi dolina rzeki Drwęcy. Takie zróżnicowanie położenia obszarowego świadczy o wysokich walorach przyrodniczych i środowiskowych Powiatu, a co za tym idzie wpływa na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej regionu.

Obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego charakteryzuje bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe, w tym zróżnicowane formy ochrony przyrody. Obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, terytorialnie znajduje się w zasięgu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, zaś przeważająca część

opisywanego tereny wchodzi w skład Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń, a jedynie południowa część powiatu włączona jest do Nadleśnictwa Skrwilno.

Przyroda i formy jej ochrony

Przyroda Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest bardzo zróżnicowana, stąd jej elementy są objęte wieloma formami ochrony przyrody, a wśród nich należy wymienić:

- obszary Natura 2000,
- obszary chronionego krajobrazu,
- pomniki przyrody,
- rezerваты przyrody,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego formami ochrony przyrody na koniec 2020 r. objętych było 28 80,58 ha, co stanowiło ponad 47,1% powierzchni całego Powiatu. Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie powierzchni obszarów chronionych w podziale na formy ochrony przyrody.

Tabela 11. Powierzchnia form ochrony przyrody na terenie Powiatu golubsko-dobrzyńskiego

	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem powierzchnia obszarów chronionych (ha), w tym:	26 490,35	28 651,62	28 843,59	28 833,75	28 860,58
powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	187,13	187,13	187,13	187,13	187,13
powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	26 483,00	28 644,27	28 827,70	28 817,95	28 845,06
powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu (ha)	397,38	397,38	400,88	400,88	400,88
użytki ekologiczne (ha)	217,60	217,60	229,64	229,55	229,27
użytki ekologiczne w tys. ha	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
pomniki przyrody (szt.)	45	45	41	42	42
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	43,2	46,8	47,1	47,0	47,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 12. Charakterystyka form ochrony przyrody na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

L.p.	Nazwa	Krótki opis
Rezerваты przyrody		
1.	Bobrowisko PL.ZIPOP.1393.RP.1376	Obszar uznany został 15.09.1958 roku, na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 lipca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1958 r. Nr 71, poz. 418). Obszar rezerwat u położony jest na terenie Gminy Radomin i jest obszarem leśnym, dla którego typ ochrony scharakteryzowano jako fitocenotyczny, podtyp zbiorowisk leśnych, typ ekosystemu leśny i borowy. Określając

		<p>podtyp ekosystemu wskazano podtyp lasów nizinnych. Powierzchnia ochrony czynnej to 3,24 ha, zaś celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie zespołu grądu subkontynentalnego Tulio-Carpinetum wraz z pojedynczymi stanowiskami modrzewia polskiego.</p>
2.	<p>Rzeka Drwęca PL.ZIPOP.1393.RP.1496</p>	<p>Obszar uznany 19.09.1961 roku na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat (M. P. z 1961 r. Nr 71, poz. 302).</p> <p>Obszar obejmuje teren gminy Ciechocin, Radomin, Golub-Dobrzyń, oraz miasta Golub-Dobrzyń. W skład rezerwatu wchodzi również rzeki, jeziora i grunty na terenie województw olsztyńskiego i bydgoskiego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rzeka Drwęca wraz z jej dopływami (Grabiczka, Pobórska Struga, Gizela, Iławka, Elszka, Wel, Rypienica, Ruziec), 2) jeziora przepływowe, położone w powiecie ostródzkim (Ostrowin, Drwęckie), 3) tereny ciągnące się pasmami szerokości 5 m wzdłuż brzegów wymienionych rzek i jezior. <p>Celem ochrony jest środowisko wodne i ryby w nim bytujące, a w szczególności w celu ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.</p>
Obszary chronionego krajobrazu		
1.	<p>Dolina Drwęcy PL.ZIPOP.1393.OCHK.39</p>	<p>Obszar uznany został z dniem 01.01.1992 roku, na mocy Rozporządzenia nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 roku w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz organizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i obszarami chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tor. Z 1992 r. Nr 27, poz. 178).</p> <p>Powierzchnia obszaru wynosi 55,052 ha, obejmując obszary powiatu brodnickiego, toruńskiego, nowomiejskiego, Torunia, powiatu wąbrzeskiego, golubsko dobrzyńskiego oraz rypińskiego. W zakresie lokalizacji na obszarze Powiatu golubsko dobrzyńskiego obejmuje obszary miasta Golub Dobrzyń, gminy Golub Dobrzyń, gminy Kowalewo Pomorskie oraz obszar Gminy Radomin. Jest to największy obszar chronionego krajobrazu w województwie kujawsko pomorskim, a jego powierzchnia w 36,7% pokryta jest potaciami leśnymi.</p>
2.	<p>Torfowisko Jezioro Leśny Zgniłka Wieczno Wronie PL.ZIPOP.1393.OCHK.40</p>	<p>Obszar uznany 01.01.1992 roku na mocy Rozporządzenie nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz reorganizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i obszarami chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tor. Nr 27, poz. 178).</p> <p>Na obszarze Powiatu obejmuje teren gminy wiejskiej Golub Dobrzyń i gminy Kowalewo Pomorskie. Obszar obejmuje zespół jezior na zachodzie (Wieczno i Płużnickie), obszar leśny między Wroniem i Nielubem oraz Bagno Zgniłka tworzące kompleks, który poprzez dolinę Strugi Wąbrzeskiej łączy się z doliną Drwęcy. Obszar charakteryzuje się średnim pokryciem lasami około 23,3%.</p>
3.	<p>Drumliny Zbójeńskie PL.ZIPOP.1393.OCHK.44</p>	<p>Obszar uznany 01.01.1983 roku na mocy Uchwały Nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN Nr 3, poz. 22).</p> <p>Obszar obejmuje teren gminy Zbójno. Pod względem fizyczno-geograficznym położony jest w obrębie Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Rzeźba powierzchni terenu charakteryzuje się dużym urozmaiceniem i występowaniem unikalnych form polodowcowych drumliny zespołów wzgórz o różnym kierunku przebiegu, zgodnym z kierunkiem ruchu lodowca.</p> <p>Sieć hydrograficzną tworzą przede wszystkim trzy jeziora: Wojnowskie, Sitno i Zbójeńskie. Uzupelnienie stanowi cały system drobnych rowów, cieków i drobnych oczek wodnych. Szata roślinna jest bardzo uboga. Ubóstwo lasów jest wynikiem intensywnych wycieków i uzyskiwania w ten sposób terenów dla rolnictwa, o glebach charakteryzujących się wysokimi klasami bonitacyjnymi.</p>

Obszar Natura 2000		
1.	Dolina Drwęcy PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280001. H	Obszar wyznaczony w Polsce: 05.02.2008 r. Obszar ustanowiony: Dyrektywa siedliskowa. Na terenie Powiatu golubsko dobrzyńskiego występuje w granicach gmin: Golub Dobrzyń (gmina wiejska i miejska), Ciechocin, Radomin.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Formularze danych dla danej formy ochrony przyrody – crfop.gdos.gov.pl

Szczegółowe uwarunkowania dotyczące poszczególnych form ochrony przyrody

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy

Podstawą prawną utworzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy było Rozporządzenie nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz reorganizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i obszarami chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tor. z 1992 r. Nr 27, poz. 178). Na przestrzeni lat pojawiało się wiele aktów regulujących założenia ochronne oraz ustalające właściwości Obszaru. Ostatnim z wydanych aktów jest Uchwała nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy.

Obszar położony jest w województwie kujawsko-pomorskim w powiatach golubsko-dobrzyńskim, brodnickim, toruńskim, wąbrzeskim, rypińskim oraz w mieście na prawach powiatu, tj. w Toruniu, oraz w województwie warmińsko-mazurskim – w powiecie nowomiejskim. Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 55 052,63 ha, zaś powierzchnia OChK Dolina Drwęcy w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim stanowi 22 885,27 ha. Przez obszar, na kilku odcinkach przebiega droga krajowa nr 15 oraz liczne drogi o znaczeniu wojewódzkim i powiatowym, a także linie kolejowe (jedna dwutorowa zelektryfikowana znaczenia państwowego oraz dwie jednotorowe). Rejony miast są ważnymi korytarzami infrastruktury technicznej przecinającymi obszar chronionego krajobrazu. Jest to największy obszar chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim.

Głównym celem ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, a także ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz z pasem roślinności okalającej.

Zgodnie z obowiązującą uchwałą nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy obowiązują następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Jednocześnie uchwała wskazuje, iż wskazane zakazy nie są obowiązujące dla szczegółowo wskazywanych terenów. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy w zakresie dotyczącym uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych występujących na jego terenie.

Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowisko-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno Wronie

Podstawą prawną utworzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu jest Rozporządzenie nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz reorganizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i obszarami chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tor. Nr 27, poz. 178). Obowiązującą podstawą prawną jest uchwała nr XII/268/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśnego „Zgniłka-Wieczno-Wronie”. Obszar Chronionego Krajobrazu to powierzchnia 12 360,04 ha, z czego jedynie 36,86 ha to obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego (Gminy Golub-Dobrzyń). Celem ochrony jest zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk i ochrona roślin.

Zgodnie z obowiązującą uchwałą XII/268/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśnego „Zgniłka-Wieczno-Wronie ustalono założenia czynnej ochrony ekosystemów, w tym w obrębie ekosystemów leśnych, nieleśnych, ekosystemów wodnych wraz z innymi rekomendacjami. Dla ekosystemów leśnych ustalenia czynnej ochrony wskazują na:

- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych, niedopuszczenie do ich nadmiernego użytkowania oraz fragmentacji wraz z zachowaniem i unaturalnianiem istniejących ekosystemów,
- wykorzystywanie do odnowień gatunków właściwych dla danego siedliska, zaniechanie wykorzystywania gatunków obcych rodzimej florze i stopniowe ich usuwanie,
- ograniczanie stosowania w odnowieniach gatunków rodzimych ale będących poza granicami naturalnego zasięgu,
- utrzymywanie stref ekotonowych stanowiących bufor ochronny dla ekosystemów leśnych, urozmaicających krajobraz i charakteryzujących się zarazem dużą bioróżnorodnością,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, w tym pozostawienie drzew dziuplastych i części obumarłych do całkowitego rozkładu, przy zachowaniu bezpieczeństwa,

- prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych,
- zwalczaniu owadów i patogenów grzybowych zagrażających trwałości lasów metodami mechanicznymi, biologicznymi i chemicznymi zgodnie z zasadami racjonalnej gospodarki leśnej.

Postanowienia uchwały obejmują również ustalenia czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych, tj. utrzymanie i przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów z terenów otwartych wraz z unikaniem dalszej fragmentacji łąk i pastwisk. Ustalono również, że należy ograniczać zmianę użytków zielonych na grunty orne wraz z ochroną zieleni wiejskiej w postaci zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, śródłąkowych i parków wiejskich. Ustalenia wskazują na ochronę zieleni, utrzymywanie terenów otwartych poprzez ograniczanie ogrodzeń i pozwalając na migrację zwierząt wraz z propagowaniem wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych wraz ze zwiększaniem poziomu lesistości na gruntach nieprzydatnych rolniczo oraz rozwojem różnorodnych form zieleni na terenach zurbanizowanych.

W obrębie ekosystemów wodnych ustalono, iż nadrzędnym jest zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków z pasem roślinności okalającej wraz z zachowaniem ich drożności i naturalnej dostępności do linii brzegowej i jezior. Istotnym założeniem pozostaje również retencjonowaniem wód dla realizacji celów ekologicznych oraz dla ochrony przed zanieczyszczeniami obszarowymi.

Obowiązująca uchwała zwraca również uwagę na konieczność dostosowywania nowej zabudowy do historycznie zachowanych założeń ruralistycznych wsi, zachowania drożności korytarzy ekologicznych i korytarzy migracji dużych zwierząt poprzez ograniczanie zabudowy i zwiększanie poziomu lesistości, rozwój turystyki przyrodniczej wraz z propagowaniem, ochroną i ekspozycją obiektów zabytkowych i terenów zdegradowanych.

Uchwała wskazuje również katalog zakazów dotyczących działań podejmowanych w Obszarze Chronionego Krajobrazu. W katalogu zakazów znajdują się m.in.

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy w zakresie dotyczącym uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych występujących na jego terenie.

Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie

Podstawą prawną utworzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu jest uchwała Nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu oraz obecnie obowiązująca uchwała nr XXV/371/20 Sejmiku Województwa

Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie. Powierzchnia ogólna OChK Drumliny Zbójeńskie wynosi 7 305,19 ha, z czego 5 927,19 ha pokrywa obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, a dokładniej obszar Gminy Zbójno. Celem ochrony wyznaczonym dla obszaru jest czynna ochrona unikatowych form polodowcowych (drumlin), ochrona zbiorników wód powierzchniowych, a także niewielkich powierzchni higrofilnych lasów w Dolinie Drwęcy.

Pod względem fizyczno-geograficznym, obszar położony jest w obrębie Wysoczyzny Dobrzyńskiej. Rzeźba powierzchni terenu charakteryzuje się wyjątkowo dużym urozmaiceniem, a związana jest z występowaniem unikalnych form polodowcowych jakimi są drumliny, tj. zespoły wzgórz (ciągów bochenkowatych pagórków) o różnym kierunku przebiegu, zgodnym z kierunkiem ruchu lodowca. Sieć hydrograficzną wyznaczają trzy jeziora: Wojnowskie, Sitno i Zbójeńskie. Uzupelnienie stanowi cały system drobnych rowów, cieków i drobnych oczek wodnych. Szata roślinna jest bardzo uboga, co jest wynikiem intensywnych wyrębów i uzyskiwania w ten sposób terenów dla rolnictwa o glebach charakteryzujących się wysokimi klasami bonitacyjnymi.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów na terenie Obszaru Chronionego krajobrazu Drumliny Zbójeńskie ustalone zostały dla ekosystemów leśnych, nieleśnych oraz wodnych. Sporządzono również zakres zakazów i rekomendacji właściwych dla specyfiki obszaru.

Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy w zakresie dotyczącym uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych występujących na jego terenie.

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody „Bobrowisko”

Obowiązująca podstawa prawna:

- Zarządzenie Nr 0210/5/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bobrowisko" (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 1782),
- Zarządzenie Nr 0210/6/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Bobrowisko" (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 1783).

Tabela 13. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

L.p.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Występowanie drzew gatunków obcego pochodzenia.	Usuwanie na terenie rezerwatu podrostu oraz dojrzałych okazów drzew gatunków obcego pochodzenia, m.in. dąb czerwony, robinia akacja

Źródło: Zarządzenie Nr 0210/6/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Bobrowisko" (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 1783) - <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewrezerwatprzyrody.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.1376>

Wraz z określeniem zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych określono również działania ochronne na obszarze ochrony czynnej.

Rodzaj działań ochronnych wskazany dla Rezerwatu to usuwanie podrostu oraz dojrzałych okazów drzew gatunków obcego pochodzenia, m.in. dębu czerwonego i robinii akacjowej.

Zakres działań ochronnych: Kształtowanie właściwego drzewostanu złożonego z rodzimych gatunków zgodnego z siedliskiem. Zabieg powinien być wykonany jednorazowo, w okresie jesienno-zimowym, zaś w przypadku dalszego odnawia się gatunków obcych zabieg należy powtórzyć co najmniej raz na 5 lat.

Rezerwat „Rzeka Drwęca”

Obowiązująca podstawa prawna:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody Rzeka Drwęca (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 3571),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” (Dz. Urz. Z 2018 r. poz. 2911).

Tabela 14. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

L.p.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące		
1.	Brak drożności ekologicznej (niesprawne przepławki na jazie młyńskim i jazie komunalnym w Lubiczu) ogranicza możliwości przemieszczania się i migracji ryb	Opracowanie i wdrażanie rozwiązań zapewniających udrożnienie rzeki w zakresie migracji, w szczególności na istniejących przegrodach na Drwęcy, w tym na piętrzeniach w Lubiczu (jazie młyńskim i jazie komunalnym)
Zagrożenia potencjalne		
2.	Nieracjonalna gospodarka rybacka	Racjonalna gospodarka rybacka i dostosowanie działań w zakresie gospodarki rybackiej do priorytetów ochrony gatunków ryb będących celem ochrony w rezerwacie, poprzez zarybianie trocią wędrowną, łososiem atlantyckim, jesiotrem ostronosym, certą i pstrągiem potokowym. Niedozwolone jest zarybianie rzeki Drwęcy oraz jej dopływów głowacimą, karpem, karasiem srebrzystym, amurem, tołpygą, pstrągiem źródlanym i tęczowym.
3.	Niekontrolowane usuwanie rumoszu, odmulanie, zasypywanie i zabudowa wyrw w brzegach, usuwanie roślinności z koryta rzeki, prowadzić może do niszczenia siedlisk i miejsc rozrodu minogów i ryb	Zapewnienie ochrony siedlisk minogów i ryb poprzez maksymalne zachowanie naturalnych elementów i procesów w korycie rzeki, w poprzez zachowanie istniejącego oraz tworzącego się szczególnie rumoszu drzewnego zalegającego w rzece, naturalnej roślinności w korycie rzeki i na jej brzegach.
4.	Niekontrolowana turystyka kajakowa	Zagrożenie skutecznie ograniczane poprzez regulację ruchu turystycznego – wyznaczanie szlaków kajakowych

Źródło: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” (Dz. Urz. Z 2018 r. poz. 2911).

Dla diagnozowanych zagrożeń istniejących i potencjalnych, oddziałujących wewnętrznie, jak i zewnętrznie opracowano katalog działań ochronnych na obszarze czynnej ochrony przyrody. W katalogu działań ochronnych przewiduje się:

- coroczne zarybienia przez uprawnione do tego rybactwa w obwodzie rybackim rzeki Drwęca 5 – gatunkami, jakimi należy zarybiać wody są:
 - łosoś atlantycki, smolt,
 - łosoś atlantycki, narybek letni,
 - troć wędrowna, smolt,
 - troć wędrowna, wylęg,
 - troć wędrowna, narybek letni,
 - jesiotr ostronosy, narybek,
 - jesiotr ostronosy, wylęg,
 - certa, narybek letni,
 - pstrąg potokowy, narybek wiosenny.
- odłów coroczny tarlaków troci wędrownej i łososa atlantyckiego przez uprawnione rybactwa w celu pobrania ikry, podchowu ryb i zarybiania rzeki Drwęcy - działanie ochronne właściwe dla lokalizacji jazu młyńskiego w Lubiczu. Zakres działania ochronnego polega na odłowieniu troci wędrownej w ilości do 1000 kg rocznie oraz łososa atlantyckiego w ilości do 200 kg rocznie.
- opracowanie i wdrożenie rozwiązań zapewniających udroźnienie rzeki w zakresie migracji w okolicach jazu komunalnego w Lubiczu. Zakres działań ochronnych obejmuje udroźnienie rzeki na istniejących przegrodach na Drwęcy (piętrzenia – jaz młyński i jaz komunalny w Lubiczu), w porozumieniu z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Obszar rezerwatu Rzeka Drwęca w użytkowanych obszarach rybackich i poza obrębami ochronnymi ryb udostępniany jest dla amatorskiego połowu ryb poprzez:

- indywidualny amatorski połów ryb za pomocą wędek przez osoby posiadające aktualne zezwolenie na połów amatorski ryb, wydane przez uprawnionego do rybactwa,
- prowadzony indywidualny amatorski połów ryb zgodnie z obowiązującym operatem rybackim i zasadami wędkowania na wodach uprawnionego do rybactwa, jednak z pewnymi zastrzeżeniami (maksymalnie 500 osób na dobę na rzece Drwęcy e granicach obwodu rybackiego nr 5 jest uprawnionych do wędkowania, każdy wędkach może odłowić nie więcej niż 2 osobniki troci wędrownej i łososa atlantyckiego łącznie, 5 osobników certy i 3 osobniki pstrąga potokowego i lipienia łącznie, niedozwolony jest połów jesiotra ostronosego, natomiast w przypadku przekroczenia dopuszczalnych ilości połowów wędkach zobowiązany jest do wypuszczenia nadprogramowych ryb).

Ponadto na terenie rezerwatów przyrody obowiązują przepisy z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718 z późn. zm.), zgodnie z którymi na terenie rezerwatu zabrania się:

1. budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
2. chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;

3. polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
4. pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
5. użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
6. zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
7. pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
8. niszczenia gleb lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
9. palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
10. prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
11. stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
12. zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
13. połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
14. ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
15. wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172, 1495, 1696 i 1818);
16. wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
17. ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
18. umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
19. zakłócania ciszy;
20. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
21. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
22. biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

23. prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
24. wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
25. wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
26. organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Realizacja założeń Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego będzie prowadzona z uwzględnieniem zapisów ww. planów ochrony oraz przepisów ustawy o ochronie przyrody. Respektowane będą zarówno cele polityki ochronnej oraz wyznaczone działania ochronne, jak również przestrzegane nie będą określone dla rezerwatów zakazy oraz uwzględniane będą zidentyfikowane istniejące oraz potencjalne zagrożenia w zakresie dotyczącym uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych. Ponadto założenia Programu Rozwoju przewidują cele i działania związane z ochroną środowiska, w tym cele i działania związane z podnoszeniem świadomości ekologicznej, co także będzie miało pozytywnie oddziaływać na ochronę rezerwatów.

Żadne z zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie będzie realizowane na jego obszarze.

Obszary Natura 2000

Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występuje 1 obszar Natura 2000, dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych, które sporządza się i realizuje dla obszarów Natura 2000. Planu nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, dla którego ustanowiono plan ochrony, lub który pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody albo obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, których dokumenty planistyczne uwzględniają zakres planu zadań ochronnych, a także znajdującego się na obszarach morskich.

Obszar Natura 2000 – Dolina Drwęcy (PLH280001)

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty – decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE)

Dla przedmiotowego obszaru wyznaczono plan zadań ochronnych, dla którego podstawą prawną jest:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1180),
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 191).

Żadne z zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie będzie realizowane na jego obszarze.

Pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne

Pomniki przyrody

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718 z późn. zm.):

- pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występują 44 pomniki przyrody.

Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia	Położenia, opisy granic	Typ	Opis pomnika przyrody
1.	-	05.12.1998	Gmina Radomin Teren parku w Szafarni	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Dwa dęby szypułkowe
2.	-	05.12.1998	Gmina Radomin Park prywatny (własność prywatna)	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Grupa drzew: Dąb szypułkowy, Jesion wyniosły, Kasztanowiec zwyczajny i Lipa drobnolistna
3.	-	05.12.1998	Gmina Radomin Teren parku	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Grupa drzew: Dąb szypułkowy oraz Lipa drobnolistna
4.	-	01.02.1994	Gmina Radomin Teren kościoła parafialnego w Dulsku	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Trzy Lipy
5.	-	18.03.1995	Gmina Radomin Park w miejscowości Radomin	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Grupa drzew: dwie Lipy drobnolistne i Dąb
6.	-	18.03.1985	Gmina Radomin Park w miejscowości Szafarnia	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Grupa drzew: cztery Lipy drobnolistne i Dąb
7.	-	31.12.1983	Gmina Radomin Park wiejski w miejscowości Płonne	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Lipa drobnolistna i Topola biała
8.	-	30.05.1965	Gmina Radomin drzewa rosnące w pasie drogi wojewódzkiej 534 relacji Grudziądz Rypin	Wieloobiektowy Podtyp: aleja	Aleja Buków pospolitych (zwyczajnych)

9.	-	19.04.2004	Gmina Zbójno działka prywatna	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Wiśnia ptasia (Wiśnia dzika; Czereśnia;
10.	-	30.05.1965	Gmina Radomin pobocze drogi Radomin Piórkowo	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	70 szt. Buków
11.	-	25.05.1957	Gmina Radomin Oddział 293b, leśnictwo Bobrowisko	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Modrzew polski i Buk
12.	-	15.05.1956	Gmina Radomin wieś Piórkowo, teren parku resztówki (obecnie działka prywatna)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	3 konarowy, ślad po piorunie, jeden konar ułamany
13.	-	30.05.1965	Gmina Radomin oddział 706i leśnictwa Bobrowiska, tzw. Góra Modrzewiowa	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	drzewa w dobrym stanie w wieku około 280 lat, w tym: 13 Modrzewiów polskich i jeden Cis pospolity
14.	-	31.07.1970	Gmina Radomin park wiejski w miejscowości Radomin	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	ładna korona, w dobrym stanie
15.	-	31.07.1970	Gmina Radomin Park obok Szkoły Podstawowej w Płonne	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Modrzew
16.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Piątkowo (dz. 74)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Dąb
17.	--	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Piątkowo (dz. 74)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Jesion wyniosły
18.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Chełmonie (dz. 132/40)	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Buk pospolity odm. czerwonolistna – 2 szt.
19.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Chełmonie (dz. 132/40)	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Jesion wyniosły – 2 szt.
20.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Chełmonie (dz. 132/40)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Kasztanowiec zwyyczajny
21.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Chełmonie (dz. 133)	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Lipa drobnolistna – 2 szt.
22.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Frydrychowo (dz. 266)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Lipa drobnolistna
23.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Kiełpiny (dz. 85/1, 85/3)	Wieloobiektowy Podtyp: grupa drzew	Dąb – 7 szt.
24.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie Miejscowość Pluskowęsy (dz. 78/1)	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Dąb
25.	-	b/d	Gmina Kowalewo Pomorskie	Wieloobiektowy	Dąb

			Miejscowość Mlewiec (dz.53/5)	Podtyp: grupa drzew	
26.	-	21.10.1981	Gmina Golub-Dobrzyń Ostrowite, park miejski	Wieloobiekowy Podtyp: inny	Wiąz
27.	-	15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Park podworski w Gajewie (dz.72/4)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
28.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Park podworski w Ostrowitem (dz. 285/4)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Wiąz
29.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Teren pałacu w miejscowości Owieczkowo (dz. 136/42)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
30.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Teren parku podworskiego w Gączewku (dz. 161/3)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
31.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Miejscowość Cieszyny, drzewo rośnie przy drodze gminnej	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
32.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Park podworski w Sokołowie (dz.34/8)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Dwa Dęby szypułkowe i Lipa
33.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Park podworski w Sokołowie (dz.34/8)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Dwa Dęby szypułkowe
34.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Mokrylas oddz. 134j, miejscowość Konstancjewo (dz. 5134/2)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dwa Dęby szypułkowe
35.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Mokrylas oddz. 121i, miejscowość Konstancjewo (dz. 5121)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Trzy Dęby szypułkowe
36.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Tokary oddz.6j, miejscowość Karczewo (dz. 5006/4)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Modrzew europejski i dwa Dęby szypułkowe
37.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Tokary oddz.6j, miejscowość Karczewo (dz. 5006/4)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Dwa Dęby szypułkowe
38.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Tokary oddz.6j, miejscowość Karczewo (dz. 5006/4)	Jednoobiekowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
39.		15.06.2021	Gmina Golub-Dobrzyń Leśnictwo Leśni oddz.173c, miejscowość Stuchaj (dz. 5173/1)	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Dwa Dęby szypułkowe
40.	-	05.12.1998	Gmina Ciechocin	Wieloobiekowy Podtyp: grupa drzew	Zespół 7 Topól białych
41.	-	05.12.1998	Gmina Ciechocin	Jednoobiekowy	Dąb szypułkowy

			Nadleśnictwo Golub Dobrzyń, Leśnictwo Kępa, oddz. 324b	Podtyp: drzewo	
42.	-	05.12.1998	Gmina Ciechocin Nadleśnictwo Golub Dobrzyń, Leśnictwo Leśno, oddz. 233b	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Jesion wyniosły
43.	-	16.12.1988	Gmina Ciechocin Nadleśnictwo Golub Dobrzyń, Leśnictwo Drwęca, oddz. 188b	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Dąb szypułkowy
44.	-	31.07.1970	Miasto Golub-Dobrzyń z boczne wzgórza zamkowego od strony północnej	Jednoobiektowy Podtyp: drzewo	Platan klonolistny

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, Formularze danych dla danej formy ochrony przyrody – crfop.gdos.gov.pl oraz dane Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu

Użytki ekologiczne

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, 1718 z późn. zm.):

- użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występuje 112 użytków ekologicznych, tym:

- 43 użytki ekologiczne na terenie Gminy Ciechocin,
- 61 użytków ekologicznych na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń (gminy wiejskiej),
- 5 użytków ekologicznych w Gminie Kowalewo Pomorskie,
- 3 użytki ekologiczne w Gminie Radomin.

Stanowiska dokumentacyjne

Na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie występują stanowiska dokumentacyjne.

Zgodnie z art. 45. ust. 1. w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno- błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;

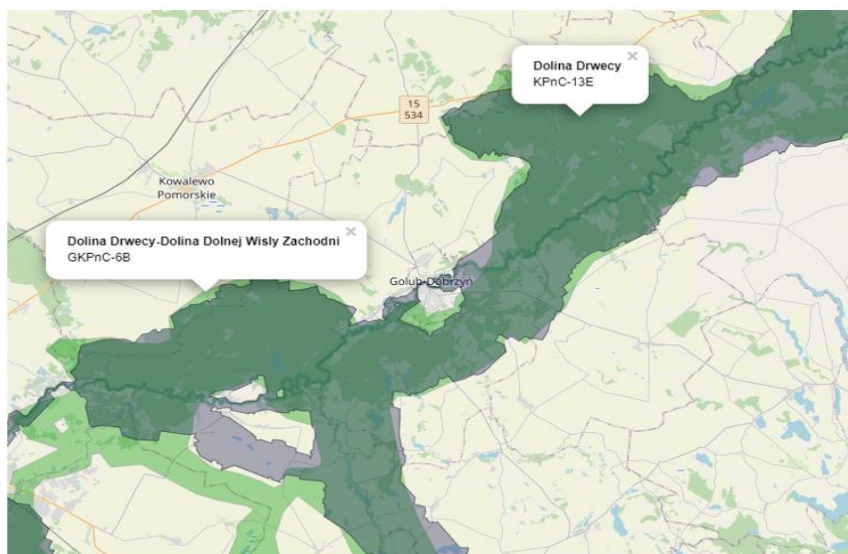
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

Realizacja założeń Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentem. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy w zakresie dotyczącym uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych występujących na jego terenie.

Korytarze ekologiczne przebiegające przez obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Oprócz ww. form ochrony przyrody na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występują również korytarze ekologiczne. Zgodnie z mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowaną przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego, korytarze na terenie Powiatu są zlokalizowane zgodnie z poniższą mapą.

Mapa 13. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (2005 i 2012) na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego

Źródło: <https://mapa.korytarze.pl/>

Zgodnie z powyższą mapą przez terenu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, przebiegają dwa korytarze ekologiczne, w tym:

- Dolina Drwęcy – Dolina Dolnej Wisły Zachodni (GKNc-6B),
- Dolina Drwęcy (KPNc-13E).

Realizacja założeń Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie będzie negatywnie oddziaływała na istniejące korytarze ekologiczne.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBZYŃSKIEGO, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

Analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji *Programu Rozwoju Golubsko-Dobrzyńskiego* była uwzględniona w zakresie analizy i oceny stanu środowiska na terenie Powiatu, jak również w przeprowadzonej na potrzeby opracowania Programu Rozwoju diagnozy strategicznej. Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w obrębie granic administracyjnych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, wyróżnić można m. in.:

- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, którego głównymi źródłami jest sektor komunalno-bytowy oraz transport, tzw. niska emisja oraz źródła liniowe główne ciągi komunikacyjne i wynikający z nich:
 - wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10, pyłem zawieszonym PM2,5 oraz benzo(a)pirenem i O₃,
 - duża dysproporcja pomiędzy poziomem skanalizowania i podłączenia do sieci wodociągowej obszarów miejskich i wiejskich Powiatu,
 - niski odsetek mieszkańców podłączonych do sieci gazowej,
 - znaczny udział systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności,
 - rosnące natężenie ruchu komunikacyjnego, a przez to rosnąca emisja zanieczyszczeń do powietrza
 - duża energochłonność budynków i oświetlenia zewnętrznego,
 - niewystarczający poziom wykorzystania OZE.
- zagrożenia hałasem, w tym m.in. wysoki poziom hałasu komunikacyjnego, stan techniczny dróg i infrastruktury towarzyszącej wymagający bieżących działań naprawczych i usprawniających, będący efektem wzmożonego i postępującego ruchu komunikacyjnego,
- zagrożenie pogarszania się właściwego stanu wód powierzchniowych i podziemnych (m.in. występowanie JCW zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, występowanie JCWP o złym stanie, możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych, zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu powodzi i suszy, nawożenie pól i gruntów uprawnych i spływ wód do rzek, jezior i cieków wodnych),
- niewystarczający poziom świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska.

Zakres zaplanowanych do realizacji kierunków interwencji odpowiada zdiagnozowanym problemom i istniejącym zagrożeniom środowiska naturalnego. Istniejącymi problemami wynikającymi z przedstawionej analizy i oceny Programu jest również fakt, iż w odniesieniu do planowanych kierunków działań, otwartych katalogów zadań oraz istniejących uwarunkowań przyrodniczych, na obecnym etapie, tj. planowania kierunków dalszego rozwoju Powiatu, trudno jest jednoznacznie określić wszystkie oddziaływania, w szczególności przy braku danych i projektów technicznych dla poszczególnych i konkretnych przedsięwzięć. Katalogi zadań, wskazanych w ramach poszczególnych

prioritytetów są katalogami otwartymi, jednak wskazane działania już dzisiaj wynikają z dostrzeżonych potrzeb, zarówno przez władze samorządowe, jak i przez mieszkańców, którym należy zapewnić maksymalnie wysoką jakość życia.

Każda inwestycja, przed jej rozpoczęciem i wdrożeniem, a zwłaszcza inwestycja mogąca zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogąca potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będzie podlegała każdorazowo procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko jeśli takie będzie wymagane uzgodnieniami. Program Rozwoju Powiatu, często mimo ogólności swoich zapisów, odnosi się do planowanych kierunków działań, podejmowanych na rzecz rozwoju Powiatu, jednak rozstrzygnięcie o ich oddziaływaniu na środowisko, każdorazowo będzie weryfikowane tuż przed rozpoczęciem każdej z inwestycji, po to aby postępować zgodnie z przepisami prawa, w tym respektując zasady ochrony środowiska i przyrody.

4. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBZYŃSKIEGO

Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest dokumentem mającym charakter programowy, co oznacza, iż wskazuje program kierunków jakie należy podjąć w celu planowania dalszego rozwoju obszaru. Zaplanowane kierunki interwencji i przyporządkowane do nich działania wynikają wprost ze stanu zastanego, opisanego w Diagnostyce strategicznej, jak i w niniejszym dokumencie. Na bazie sporządzonej diagnozy ukazano misję Powiatu, zgodnie z którą Powiat Golubsko-Dobrzyński podejmuje aktywne i kompleksowe działania społeczne, infrastrukturalne i środowiskowe, stanowiąc gwarancje bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, jak również wspiera tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, czego rezultatem są poprawa jakości życia mieszkańców, wzrost potencjału regionalnego i środowiskowego wraz z zapewnieniem wysokiej jakości usług publicznych.

Wobec powyższego, Powiat parokrotnie wskazuje, iż jedną z najważniejszych płaszczyzn, niezbędnych do zapewnienia wysokiej jakości życia jest aspekt środowiskowy, który należy wykorzystywać w sposób racjonalny, szanujący istniejące zasoby przyrodnicze, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, tj. takim podejmowaniem działań rozwojowych, których zarówno założenia, jak i ostateczny rezultat będą ukazywały nie pogorszony stan środowiska naturalnego i przyrodniczego regionu, zachowując warunki sprzyjające dla przyszłych pokoleń. Program Rozwoju również w poszczególnych założeniach programowych wskazuje na szczególną istotę zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz jego poszczególnych komponentów.

Ustalony zakres celów szczegółowych oraz prioritytetów w mniejszym lub większym stopniu będzie bezpośrednio lub pośrednio przekładał się na poprawianie jakości środowiska. Wyrazem szczególnego znaczenia środowiska w polityce Powiatu oraz jedną z nadrzędnych zasad wyrażonych zarówno w misji jak i celu głównym Programu jest prowadzenie działań z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, co podkreśla nie tylko misja Powiatu, ale również cel główny, który swoim brzmieniem wskazuje, że *Powiat Golubsko-Dobrzyński, miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców, przedsiębiorców i przyszłych inwestorów, zapewniającym wysoką jakość kapitału społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego, wykorzystywanego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla aktywnej turystyki i rozwijaniu oferty kulturalnej, dążąc do*

promocji regionu. W trosce o środowisko wśród celów szczegółowych wyznaczono także cel 4 Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego, którego założenia bezpośrednio oddziałują na poprawę jakości środowiska naturalnego i ochronę dostępnych zasobów przyrodniczych. Założenia celu 4 realizować będą kierunki z zakresu podniesienia efektywności energetycznej sfery publicznej, zwiększenia udziału OZE, przechodząc tym samym na gospodarkę niskoemisyjną, jak również wsparcie działań adaptacyjnych do zmian klimatu i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego, w tym wykorzystywania potencjału endogenicznego do celów rozwojowych Powiatu, z jednoczesnym zwróceniem uwagi na zagospodarowanie i rewitalizację przestrzeni miejskich i wiejskich oraz liczne działania z zakresu zwiększenia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców. Do celów ochrony środowiska nawiązuje również cel szczegółowy 1, w ramach którego podejmowane będą działania na rzecz zwiększania efektywności energetycznej budynków publicznych, cel szczegółowy 2 nawiązując do szerokiego znaczenia modernizacji energetycznej budynków szkolnych, oraz cel 5, odpowiadający za sferę działań z zakresu poprawy jakości infrastruktury drogowej i okołodrogowej, tworzenia nowych i modernizacji istniejących ścieżek rowerowych wraz z zapewnieniem spójności i powszechnego dostępu do infrastruktury sieciowej w obszarze Powiatu. To co również warto wskazać, to fakt, iż założenie programowe wprost odwołuje się do konieczności podejmowania działań z zakresu określonego w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, stanowiącego opracowanie branżowe kierunków rozwoju w aspekcie środowiska, jego wykorzystania i ochrony na każdym możliwym polu.

Wobec tego, w ramach powyżej przywołanych założeń strategicznych realizowane będą działania zmierzające do poprawy jakości i stanu środowiska naturalnego oraz zachowania i ochrony obszarów cennych przyrodniczo. Ponadto, pozostałe cele i kierunki działań również będą uwzględniały zasadę zrównoważonego rozwoju i będą prowadziły w dłuższej perspektywie czasowej do pozytywnego wpływu na środowisko. Zatem brak realizacji celów i działań wskazanych w Programie Rozwoju wywołać może negatywne skutki, w tym może wiązać się z ryzykiem pogarszania się stanu środowiska naturalnego i przyrodniczego, a w konsekwencji zdrowia ludzkiego.

Analizując potencjalne zmiany stanu środowiska, które mogłyby wystąpić w przypadku nie zrealizowania działań wymienionych w projekcie mogą wystąpić skutki m.in. takie jak:

- pogorszenie jakości środowiska i stanu jego poszczególnych komponentów np. pogorszenie jakości powietrza w związku z emitowaniem zanieczyszczeń, obniżenie jakości wód czy pogorszenie się klimatu akustycznego,
- brak działań infrastrukturalnych, w szczególności z zakresu infrastruktury drogowej może wpłynąć na zwiększenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza,
- brak realizacji działań przekładających się na ochronę przed zmianami klimatu, może doprowadzić do niemożności reagowania w sytuacjach wystąpienia gwałtownych zjawisk klimatycznych, w tym pogodowych,
- obniżenie wartości obszarów cennych przyrodniczo i pogorszenie walorów krajobrazowych Powiatu,
- zmniejszenie jakości i dostępności komunikacyjnej, ograniczenia w zakresie mobilności i połączeń z innymi regionami,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców Powiatu,
- brak działań z zakresu kształtowania świadomości ekologicznej i z zakresu ochrony środowiska, wpłynie na prowadzenie nieefektywnych ekologicznie działań, wzrost ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska oraz postępowania innych problemów środowiskowych,
- spowolnienie stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu,

- zmniejszenie atrakcyjności turystycznej Powiatu.

Analiza powyższych skutków braku realizacji ustaleń programowych zawartych w projekcie *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* wskazuje, iż niezrealizowanie zaplanowanych celów i związanych z nimi działań będzie wiązała się ze znacznym pogłębieniem istniejących problemów, co definiować będzie negatywne konsekwencje dla dalszego rozwoju Powiatu. Należy zatem uznać, że założenia Programu Rozwoju są korzystne dla środowiska i społeczeństwa. Realizacja celów oraz działań przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz jakości życia mieszkańców Powiatu.

5. PRZEWDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO SKUTKÓW REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBZYŃSKIEGO

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030* na środowisko przyrodnicze odniesiono się do celów szczegółowych, priorytetów i kierunków działań wraz z otwartym katalogiem proponowanych działań. W stosunku do każdego wskazanego zadania, jak i celu przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne). Rozważono również potencjalne oddziaływanie na zdrowie, zabytki i dobra materialne.

Realizacja celów, priorytetów oraz przyporządkowanych im kierunków interwencji oraz wymienionych zadań będzie wymagała podjęcia działań o charakterze nie inwestycyjnym „miękkim”, jak również inwestycyjnym. Niektóre z wyznaczonych kierunków interwencji i wskazanych potencjalnych zadań nie mają charakteru inwestycyjnego. Do takich kierunków interwencji należą m.in.:

- 1.1.2. Zapewnienie szerokiej dostępności do usług społecznych,
- 1.1.3. Poprawa jakości i dostosowanie do obecnych trendów i prognoz oferty ochrony zdrowia,
- 1.2.1. Rozwój usług skierowanych do osób wymagających wsparcia (społecznego, zdrowotnego, rehabilitacyjnego, itp.),
- 1.2.2. Wdrażanie programów aktywizujących społeczność lokalną,
- 1.2.3. Wsparcie systemu pieczy zastępczej,
- 1.3.1. Wsparcie w zakresie wejścia i powrotu na rynek pracy,
- 1.3.2. Wsparcie istniejących przedsiębiorców,
- 2.2.1. Rozwój kompetencji nauczycieli i pedagogów,
- 2.2.2. Wspomaganie wczesnego rozwoju dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 2.2.3. Doskonalenie w zakresie kształcenia zawodowego młodzieży,
- 2.2.4. Wsparcie rodziców i opiekunów prawnych w opiece i wychowaniu dzieci i młodzieży,
- 2.3.1. Dostosowanie oferty dodatkowych zajęć dla uczniów szkół na terenie Powiatu,
- 2.3.2. Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych wśród uczniów,
- 2.3.3. Zwiększenie dostępności do form wsparcia ucznia,
- 3.1.1. Poprawa usług publicznych jednostek organizacyjnych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego,
- 3.1.2. Ujednolicenie standardów pozostałych jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 3.1.3. Podniesienie kompetencji i zwiększenie komfortu pracy administracji samorządowej,

- 4.1.3. Wspieranie działań adaptacyjnych do zmian klimatu i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego,
- 4.2.2. Promowanie zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

Dla ww. kierunków interwencji przedstawiono potencjalne działania możliwe do realizacji, które nie mają charakteru inwestycyjnego. Są to działania nie wiążące się z jakąkolwiek formą ingerencji w środowisko. Należą do nich m.in.:

- Utworzenie Klubu Integracji Społecznej oraz innych form reintegracyjnych i wspierających społeczność lokalną (mieszkań wspomaganych, chronionych),
- Aktywizacja mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu,
- Wsparcie rodzin zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej wraz z indywidualnym poradnictwem specjalistycznym (prawnym, psychologicznym, psychiatrycznym),
- Aktywizacja zawodowa grup nacechowanych największymi trudnościami związanymi z wejściem i utrzymaniem na rynku pracy, w tym m.in. osób do 30 roku życia, osób po 50 roku życia, osób z niepełnosprawnością, długotrwale bezrobotnych,
- Wspieranie przyszłych przedsiębiorców w rozpoczęciu własnej działalności,
- Tworzenie refundowanych miejsc pracy wraz z możliwością doposażenia stanowisk pracy,
- Doskonalenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych wśród nauczycieli, pedagogów i logopedów placówek szkolnych (przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych i zawodowych), oraz nauczycieli, psychologów i edukatorów SOSW,
- Realizacja wysokiej jakości staży zawodowych dla uczniów szkół zawodowych we współpracy z pracodawcami,
- Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych,
- Kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, niezbędnych na rynku pracy,
- Wdrażanie działań i programów profilaktycznych w edukacji, m.in. programu przeciwdziałania agresji i przemocy wśród uczniów, uzależnień,
- Rozszerzenie oferty edukacyjnej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wielgim poprzez działania służące profilaktyce,
- Treningi i warsztaty edukacyjno- profilaktyczne dla uczniów i ich rodziców, realizowane przez SOSW w Wielgim,
- Zakup, wdrożenie i uruchomienie oprogramowania służącego e-usługom w geodezji: portalu usługowego Geodety, Rzeczoznawcy, Komornika i portalu usługowego Gminy,
- Wdrożenie Systemu zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w Starostwie Powiatowym i 15 jednostkach podległych,
- Realizacja kursów, szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego administracji samorządowej: Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu oraz jednostek podległych,
- Realizacja założeń wynikających z powiatowego programu ochrony środowiska,
- Działania świadomościowe związane z ochroną środowiska.

Realizacja ww. działań nie będzie związana z jakąkolwiek ingerencją w środowisko, stąd przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest konieczne. Żadne ze wskazanych działań nie będzie wpływać na przekształcenie środowiska, w tym nie będzie oddziaływać, a z pewnością nie będzie oddziaływać negatywnie. Z pewnością jednak zadanie polegające na: Działaniach świadomościowych związanych z ochroną środowiska będą niosły za sobą wyłącznie pozytywne skutki dla środowiska. Przedstawione działania w żadnym stopniu nie nawiązują

do ingerencji w środowisko, zarówno na etapie realizacyjnym, jak i późniejszej eksploatacji. Prezentują one głównie charakter szkoleniowych, edukacyjnych i wspierający, jak również odnoszą się do organizacji warunków dla organizacji życia lokalnego.

Zakres Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, poza działaniami miękkimi obejmuje również cele, priorytety i zadania inwestycyjne, których podjęcie wiązać się będzie z możliwością potencjalnego oddziaływania na środowisko. Wśród planowanego zakresu pozostają:

Tabela 16. Zestawienie celów, kierunków interwencji oraz przykładowych zadań mających charakter inwestycyjny

Cel szczegółowy	Kierunek interwencji	Zadanie
<p>Cel szczegółowy 1: Wysoka jakość i dostępność od usług publicznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym</p>	<p>1.1.1. Poprawa stanu technicznego, w tym energetycznego budynków publicznych, wykorzystywanych na cele zabezpieczenia społecznego</p>	<p>Adaptacja/modernizacja/przebudowa/rozbudowa i wyposażenie obiektów służących realizacji usług społecznych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, – Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu, – budynku w Kowalewie Pomorskim przy ul. Odrodzenia 2 na cele działalności podmiotów reintegracyjnych, – dostosowanie do obecnych potrzeb zaplecza medycznego Powiatu, <p>Termomodernizacja budynków publicznych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budynku Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, – budynku przy ul. Koppa 1A, w którym siedzibę ma m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Przychodnie Specjalistyczne Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu, – budynku głównego Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu. <p>Dostosowanie infrastruktury służącej podmiotom reintegracyjnym w wyposażenie wspomagające udział osób niepełnosprawnych, m.in. zakup i montaż platformy dla osób niepełnosprawnych łączącej budynek ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu z salą gimnastyczną.</p> <p>Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych</p>
<p>Cel szczegółowy 2: Wysoka jakość edukacji</p>	<p>2.1.1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja, w tym również modernizacja energetyczna obiektów edukacyjnych znajdujących się na terenie Powiatu</p> <p>2.1.3. Rozbudowa infrastruktury sportowej, wykorzystywanej na cele szkolne</p>	<p>Przeprowadzenie modernizacji, przebudowy i remontów, w tym również termomodernizacja budynków i placówek oświatowych, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budynku Zespołu Szkół nr 3 w Golubiu Dobrzyniu, zlokalizowanej przy ul. Konopnickiej, – budynku przy ul. Odrodzenia 7 w Kowalewie Pomorskim, w którym siedzibę ma Szkołą Muzyczna, – budynku przy ul. Odrodzenia 5 w Kowalewie Pomorskim, – budynku Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu przy ul. Kilińskiego, – budynku przy ul. Świętego Mikołaja 6 w Kowalewie Pomorskim – siedziby Zespołu Szkół, – remont budynku B Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, – modernizacja wraz z ogrodzeniem boiska szkolnego przy SOSW w Wielgiem, – przeprowadzenie remontu parkingu przy SOSW w Wielgiem,

		<p>Stworzenie i doposażenie pracowni specjalistycznych, wykorzystywanych na cele edukacji, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie pracowni kształcenia praktycznego w zawodzie technik usług kosmetycznych w ZS nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, – doposażenie klasopracowni dla szkoły branżowej I stopnia w zakresie klasy kucharz oraz klasy monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, – utworzenie i modernizacja istniejących pracowni zawodowych: gastronomicznej, logistycznej, mechatronicznej, OZE wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w Zespole Szkół w Kowalewie Pomorskim, – modernizacja pracowni komputerowej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, – zakup 22 kompletów uczniowskich (komputer, monitor, klawiatura, myszka) wraz z oprogramowaniem na cele pracowni informatycznej Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu, <p>Budowa/ przebudowa/ rozbudowa zaplecza sportowego wykorzystywanego na potrzeby uczniów placówek, prowadzonych przez Powiat Golubsko-Dobrzyński, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, – przebudowa nieużytkowanego terenu zielonego przy budynku ZSZ w Kowalewie Pomorskim na boisko sportowe służące celom sprzyjającym rozwojowi kultury fizycznej, – budowa siłowni zewnętrznej wraz z doposażeniem Sali gimnastycznej i modernizacją siłowni szkolnej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, – budowa ogródka jordanowskiego wraz z zakupem i montażem dostosowanych i certyfikowanych przyrządów przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, <p>Utworzenie oddziału przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnościami wraz z dostosowaniem pomieszczeń i wyposażeniem klas przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu</p> <p>Dostosowanie infrastruktury szkolnej do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym m.in.: w ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Wielgim.</p>
<p>Cel szczegółowy 3: Efektywnie funkcjonująca administracja samorządowa</p>	<p>3.2.1. Zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego</p> <p>3.2.2. Wzrost jakości i technicznego standardu siedziby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej</p>	<p>Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych (urządzenia i materiały, w tym motopompa o dużej wydajności, worki przeciwpowodziowe na piasek, kontener magazynowy, zapory przeciwpowodziowe napełniane wodą, półautomatyczny napełniacz worków),</p> <p>Wymiana średniego i ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego w KP PSP Golub-Dobrzyń,</p>
<p>Cel szczegółowy 4: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego</p>	<p>4.1.1. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej</p> <p>4.1.2. Zwiększenie udziału OZE</p>	<p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Powiatu, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budynku przy ul. PTTK 11, w którym siedzibę swoją ma m.in. Zarząd Dróg Powiatowych w Golubiu-Dobrzyniu,

	<p>4.1.3. Wspieranie działań adaptacyjnych do zmian klimatu i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego</p> <p>4.2.1. Rozwój infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego i rekreacyjnego</p>	<p>– budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu, przy ul. Szosa Rypińska,</p> <p>Realizacja założeń wynikających z powiatowego programu ochrony środowiska</p> <p>Zwiększenie udziału OZE</p> <p>Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjno-sportowe i turystyczne</p> <p>Rewitalizacja i adaptacja obszarów miejskich i wiejskich Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego</p> <p>Ochrona obiektów zachowanego dziedzictwa kulturowego</p>
<p>Cel szczegółowy 5. Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu</p>	<p>5.1.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Powiatu</p> <p>5.2.1. Poprawa infrastruktury okołodrogowej – chodniki, oświetlenie uliczne</p> <p>5.2.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu</p> <p>5.2.3. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego</p> <p>5.3.1. Rozwój infrastruktury sieciowej, w tym m.in. sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej</p> <p>5.3.2. Poprawa dostępności mieszkańców Powiatu do podstawowych mediów</p>	<p>Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego</p> <p>Rozbudowa, przebudowa, rozwinięcie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu</p> <p>Uregulowanie poboczy wraz z montażem oświetlenia ulicznego</p> <p>Poprawa infrastruktury drogowej wraz z usprawnieniem komunikacji na terenie Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu</p> <p>Wsparcie rozbudowy infrastruktury sieciowej</p> <p>Działania wspierające gminne gospodarki lokalne w rozwijaniu infrastruktury technicznej</p>

Źródło: Projekt Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030

Wdrożenie Programu nie przyczyni się zatem do powstania nowych zagrożeń czy długotrwałych uciążliwości dla środowiska, a prawidłowa realizacja skutkować będzie pozytywnym efektem, w tym również efektem ekologicznym, chociażby poprzez działania świadomościowe (nieinwestycyjnie) oraz działania mające na celu przejście na gospodarkę niskoemisyjną, stosowanie ekologicznych i odnawialnych zasobów, jak również poprawę standardu energetycznego budynków publicznych oraz obniżenie zjawiska niskiej emisji i niwelowania źródeł zanieczyszczeń powietrza oraz pozostałych komponentów środowiska naturalnego. Realizacja ww. projektu nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych, jak również nie wpłynie negatywnie na obszary chronione i cenne przyrodniczo.

O negatywnym oddziaływaniu na środowisko naturalnego przedsięwzięć zawartych w Programie Rozwoju mówić można z zdecydowanej większości przypadków jedynie w okresie realizacji poszczególnych zadań, tj. etapu prac budowlanych związanych z planowanymi inwestycjami i zadaniami. Oddziaływanie takie wiązać się będzie głównie z podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn pracujących przy wykonywaniu prac budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów generowaną poprzez prowadzone prace budowlane. To co jednak istotne, to fakt, iż oddziaływanie takie będzie miało wyłącznie charakter krótkotrwały i w pełni odwracalny, co oznacza, że po zakończeniu prac związanych z realizacją zadań inwestycyjnych możliwe będzie przywrócenie stanu środowiskowego sprzed podjęcia inwestycji. Charakter prowadzonych działań będzie wyłącznie

lokalny, gdyż poszczególne zadania realizowane będą w pojedynczych gminach Powiatu. Na etapie eksploatacji, oddziaływanie negatywne na środowisko będzie znikome i prawdopodobnie mniejsze od obecnego, gdyż działania odpowiadające podniesieniu standardu efektywności energetycznej, instalacja OZE czy modernizacja źródeł ciepła będąca częścią głębokiej termomodernizacji budynków wpłynie na zmniejszenie poziomu CO₂ w powietrzu. Zakres zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej, w okresie eksploatacji wpłynie na poprawę klimatu akustycznego, zaś montaż infrastruktury okołodrogowej, w tym oświetlenia, którego źródłem zasilania może być energia słoneczna czy wiatrowa wpłynie na poprawę jakości powietrza. Podobnie sytuacja ma się do infrastruktury sieciowej, której rozbudowa wpłynie na poprawę stosunków wodnych, obniżenie poziomu zanieczyszczenia wód oraz zagospodarowanie powstających nieczystości.

Założenia niniejszego Programu wprost odnoszą się do zadań inwestycyjnych, których podjęcie wskazują również inne dokumenty strategiczne Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, w tym zapisy Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, dla którego sporządzona została prognoza oddziaływania na środowisko. Treść Programu Rozwoju formułuje co do zasady ogólne założenia i zawiera katalog otwarty w ramach poszczególnych zadań. Tak sposób ukazania zadań ma na celu przede wszystkim przedstawienie zdiagnozowanych potrzeb inwestycyjnych, zaś szczegółowe uwarunkowania, dotyczące szczegółowych lokalizacji i zakresów prowadzonych zadań, określone będą każdorazowo przed rozpoczęciem inwestycji. Nie mniej jednak wskazane w Programie założenia bardziej szczegółowe, wskazujące np. adresy czy konkretne placówki są bezpośrednią odpowiedzią na cele ogólne przewidziane w Programie.

Podsumowując, całość projektowanych założeń, pomimo stosowanych uogólnień (np. poprzez wskazanie ogólnego zadania związanego z przebudową, modernizacją i remontami infrastruktury drogowej i sieciowej, bez konkretnych lokalizacji, kilometrażu), z punktu widzenia wzmocnienia instrumentów mających na celu ochronę środowiska, można ocenić pozytywnie. Żadne z zaplanowanych celów szczegółowych, priorytetów czy kierunków interwencji i poszczególnych zadań nie spowodują długotrwałych, negatywnych i nieodwracalnych oddziaływań i skutków dla środowiska, mogących być uznane jako oddziaływanie znaczące, tj. pogarszające stan środowiska i jego poszczególne komponenty.

Realizacja założeń wynikających z Programu Rozwoju Powiatu będzie uwarunkowana dotychczasową presją na środowisko oraz ustaleniami wynikającymi z Programu i stopniem ich podejmowania. Oczywistym pozostaje fakt, iż wprowadzenie nowego, zmiana obecnego przeznaczenia i użytkowania terenu czy obiektu, jak również budowa, modernizacja i instalacja nowych rozwiązań doprowadzi do przeobrażenia aktualnie występujących warunków, gdyż każde działanie jest ingerencją w środowisko, jednak do każdego z zrealizowanych zadań zastosowanie będą miały aktualnie obowiązujące przepisy w zakresie ochrony przyrody, BHP oraz możliwości zagospodarowania terenu wraz z przepisami szczegółowymi określającymi usytuowanie i warunki techniczne dla realizowanych zadań. Każde z zadań zanim zostanie podjęte zostanie szczegółowo przeanalizowane pod kątem prawidłowości jego założeń z aktualnymi przepisami i uwarunkowaniami, w tym z uzgodnieniami dotyczącymi możliwości rodzajowych i zakresowych odnośnie zagospodarowywanych terenów.

Przewiduje się możliwość oddziaływania na środowisko przez poszczególne inwestycje prowadzone na przedmiotowym obszarze związane z modernizacją, przebudową lub budową nowej infrastruktury technicznej czy nowych obiektów budowlanych będących w zasięgu wskazanych terenów, ponieważ każdy nowy obiekt oddziałuje na otoczenie, w stopniu niewielkim, bądź znaczącym. Nie wszystkie jednak oddziaływania mają charakter negatywny dla środowiska, co zostało podkreślone powyżej. Oddziaływania negatywne, w tym krótkotrwałe i w pełni odwracalne powstać mogą na etapie realizacji, zaś w etapie eksploatacji charakteryzować się będą pozytywnym oddziaływaniem, co osiągnięte

zostanie poprzez zastosowanie odpowiednich technologii, rozwiązań budowlanych i funkcjonalnych, jak również poprzez stosowanie się do właściwych norm i przepisów adekwatnych i regulujących indywidualne materie inwestycyjne.

Część inwestycji, przed ich podjęciem podlegać będzie procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Przedsięwzięcia oraz inwestycje zapisane w Programie stanowią plan i harmonogram władz powiatu i gmin powiatu co do rozwoju obszaru. Powiat, jako samorząd obejmujący poszczególne gminy zapewnia spójny rozwój obszaru, dążąc do maksymalizacji wykorzystania potencjału przy jednoczesnym zachowaniu, ochronie, poszanowaniu i racjonalnym wykorzystywaniu zasobów, w tym również przyrodniczych. Powiat Golubsko-Dobrzyński doskonale zdaje sobie sprawę, iż środowisko naturalne i krajobraz przyrodniczy stanowią ogromny atut regionu, i jego ochrona z uwagi na licznie występujące formy ochrony przyrody, istotne założenia funkcjonalne i warunki sprzyjające rozwojowi charakterystycznej fauny i flory, są kluczowe dla regionu i jego dalszego rozwoju. Środowisko przyrodnicze ujmowane jest przez Powiat jako dobro nadrzędne, o które należy dbać i je ochraniać.

Kolejne części niniejszej Prognozy opisywać będą sposób szczegółowy oddziaływania inwestycji i planowanych zadań na poszczególne elementy środowiska.

5.1. ODDZIAŁYWANIE W ZAKRESIE CELÓW I PRZEDMIOTU OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚCI TYCH OBSZARÓW

W granicach obszaru Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego zlokalizowane są różnorodne formy podlegające ochronie przyrody, w tym m.in. obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Drwęcy (PLH280001), dla którego ustanowiony został plan zadań ochronnych, skierowanych na szczególnie istotne walory tego obszaru.

Realizacja założeń programowych *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* w odniesieniu do działań inwestycyjnych, zarówno w zakresie infrastruktury technicznej, w tym obiektów i budynków (remontów, modernizacji, przebudowy, głębokiej termomodernizacji, itp.), jak również w odniesieniu do budowy, przebudowy, rozbudowy zaplecza sportowego, stworzenia, dostosowania i wyposażenia pracowni w placówkach edukacyjnych, zakupów wyposażenia dla Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, czy też inwestycji w zakresie instalacji OZE, zagospodarowania i rewitalizacji przestrzeni publicznej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z inwestycjami w zakresie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, jak też działań związanych z rozwojem sieci wodno-kanalizacyjnej i zapewnieniem dostępności do podstawowych mediów, może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Projekt dokumentu nie zakłada realizacji inwestycji wpływających na pogorszenie stanu siedlisk, mających negatywny wpływ na gatunki roślin i zwierząt i wpływających na pogorszenie integralności obszarów Natura 2000.

Zakres zaplanowanych do realizacji zadań inwestycyjnych dotyczących przebudowy, rozbudowy, modernizacji, rewitalizacji dotyczą obiektów i przestrzeni istniejących, zaś prace związane z zagospodarowaniem obejmują przestrzenie, które są obecnie niezagospodarowane, a posiadają potencjał dla rozwoju lokalnego, w tym zapewnienia przestrzeni publicznej na cele rozwoju lokalnego. Wśród inwestycji dotyczących istniejącej infrastruktury można wymienić przede wszystkim prace budowlane, budowlano–montażowe czy instalacyjne, remontowe m.in. z dostosowaniem obiektów w celu zapewnienia lepszej jakości infrastruktury służącej celom publicznym. Planuje się przeprowadzenie termomodernizacji budynku publicznego, w tym obiektów administracji publicznej, placówek szkolnych oraz placówek służących opiece i ochronie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wśród planowanych do realizacji zadań inwestycyjnych pozostaje

adaptacja/modernizacja/przebudowa/rozbudowa wraz z wykonaniem izolacji cieplnej oraz działaniami podnoszącymi efektywność energetyczną istniejących obiektów. Zakres prowadzonych prac termomodernizacyjnych uzależniony będzie każdorazowo od przeprowadzonego audytu energetycznego, który ukaże bezpośrednie potrzeby energetyczne oraz zakres prac kluczowy dla zapewnienia standardu energetycznego, w tym m.in. wymianę źródeł ciepła, wymianę oświetlenia wewnętrznego, izolację przegród zewnętrznych wraz z poprawą estetyki budynków. Katalog zadań inwestycyjnych obejmuje również dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wraz ze stworzeniem i doposażeniem pracowni edukacyjnych oraz dostosowaniem infrastruktury do potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Utworzenie pracowni oraz odpowiednio przystosowanych sal wiąże się z podjęciem prac bazujących na wydzieleniu pomieszczeń w istniejących obiektach, ich adaptacji, remontu wraz z doposażeniem i utworzeniem odpowiednio przygotowanego zaplecza, spełniającego wszystkie wymogi oraz normy nakładane przepisami prawa.

Wśród inwestycji obejmujących nowe obiekty można wymienić m.in. inwestycje w infrastrukturę społeczną, takie jak:

- budowa strefy opiekuńczo-rehabilitacyjnej, m.in. wyposażenie Domu Pomocy Społecznej i Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu, wyposażenie pomieszczeń do wczesnego wspomaganie rozwoju w SOSW w Wielgiem, utworzenie i wyposażenie Sali doświadczeń świata i Sali do integracji sensorycznej w ZS nr3 w Golubiu-Dobrzyniu, utworzenie różnorodnych form wsparcia społeczności lokalnej, w tym mieszkań chronionych, wspomaganych (nie jest to zadanie bezpośrednio przypisywane Powiatowi, jednak na bazie dotowania zadań poszczególnych gmin, Powiat będzie aktywnie wspierał takie działania),
- strefy rekreacyjno- sportowej, tj. budowę sali gimnastycznej przy ZS nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, boiska sportowego w Kowalewie Pomorskim, siłowni zewnętrznej oraz ogródka jordanowskiego przy ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu.

Szczególne znaczenie w ramach niniejszego Programu poświęcono działaniom z zakresu ochrony środowiska naturalnego, w ramach których postawiono głównie na dążenie do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, w tym jak już wspomniano działaniom z zakresu głębokiej termomodernizacji budynków istniejących oraz zwiększania udziału OZE, zarówno w poprzez stosowanie rozwiązań wykorzystujących odnawialne źródła w przypadku sektora publicznego, jak również jako wsparcie indywidualnych podmiotów stosujących OZE. Zakres zaplanowanych do realizacji zadań wskazuje również na bezpośrednie nawiązanie do założeń wynikających z Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

Żaden z obiektów i budynków wskazanych wprost w Programie Rozwoju Powiatu jako zadanie inwestycyjne nie leży w obszarze Natura 2000. Znaczna większość, tj. wszystkie ze wskazanych obiektów, położonych w Golubiu-Dobrzyniu zlokalizowane są w Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy. Szczegółowa lokalizacja zadań polegających na przebudowie, budowie, modernizacji, adaptacji, czy zagospodarowaniu względem obszarów chronionych ukazana została w poniższej tabeli.

Tabela 17. Lokalizacja planowanych zadań względem form ochrony przyrody zlokalizowanych na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, w tym obszarów Natura 2000

Nazwa budynku	Czy budynek położony jest w obszarze Natura 2000?	Odległość od innych form ochrony
---------------	---	----------------------------------

<p>Dom Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu ul. PTTK 6</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,21 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,25 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,30 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,30 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 8,70 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 2,70 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 0,60 km</p>
<p>Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu ul. J. G. Koppa 1A</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,40 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,42 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 6,50 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 7,59 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,89 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 1,50 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 1,90 km</p>
<p>budynek w Kowalewie Pomorskim przy ul. Odrodzenia 2</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 9,60 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 9,68 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 18,34 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 4,10 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – ok. 5,10 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 16,60 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 5,75 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 4,30 km</p>
<p>Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu ul. J. G. Koppa 1E</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,45 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,45 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 6,36 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 7,58 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,85 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 1,40 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 2 km</p>
<p>budynek przy ul. J. G. Koppa 1 w Golubiu-Dobrzyniu - siedziba PCPR i Przychodni Specjalistycznych Szpitala Powiatowego</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,45 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,45 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 6,36 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 7,58 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,85 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 1,40 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 2 km</p>
<p>Zespół Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu ul. Konopnickiej 15</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,79 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,83 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,52 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 7,27 km</p>

		<p>Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 8,67 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 1,30 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 1,70 km</p>
<p>Publiczna Szkoła Muzyczna I stopnia w Kowalewie Pomorskim ul. Odrodzenia 7</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 9,62 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 9,66 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 18,30 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 4,13 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – ok. 5,10 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 16,52 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 5,70 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 4,25 km</p>
<p>budynek przy ul. Odrodzenia 5 w Kowalewie Pomorskim</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 9,59 km</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 9,63 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 18,25 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 4,17 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – ok. 5,06 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 16,48 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 5,60 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 4,20 km</p>
<p>Zespół Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu ul. Kilińskiego 31</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,04 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,04 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,60 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,79 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 8,33 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 2,37 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 0,70 km</p>
<p>Zespół Szkół w Kowalewie Pomorskim ul. Świętego Mikołaja 6</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 9,47 km</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 9,51 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 18,18 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 4,31 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – ok. 4,92 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 16,34 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 5,50 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 4,20 km</p>
<p>Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Wielgiem Zbójno</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 11,33 km Odległość do Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 – ok. 19,50 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 11,27 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 15,50 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 0,25 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – ok. 4,92 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie - 20,73 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 9,70 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 6,0 km</p>

<p>Zespół Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu ul. PTTK 28</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,40 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,40 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,52 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,30 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 8,80 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 2,90 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 0,40 km</p>
<p>Urząd Miasta Golubia-Dobrzynia - siedziba Starostwa Powiatowego ul. Plac 1000-lecia 25</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,29 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,29 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,63 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,95 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 8,15 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 2,0 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 1,0 km</p>
<p>Budynek przy ul. PTTK 11 - siedziba Zarządu Dróg Powiatowych</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,22 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,26 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 7,83 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 7,61 km Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 8,72 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 2,70 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 0,25 km</p>
<p>Budynek Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu ul. Szosa Rypińska 26</p>	<p>Nie. Odległość od Obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wynosi ok. 0,54 km.</p>	<p>Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca – ok. 0,56 km Rezerwat przyrody Bobrowisko – ok. 6,74 km Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy – w obszarze Obszar Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie – ok. 7,48 km Obszar Chronionego Krajobrazu Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie – ok. 8,09 km Najbliższy użytek ekologiczny – ok. 1,70 km Najbliższy pomnik przyrody – ok. 1,80 km</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=D5BFE71F183496095E272D2D2A33B569>

Analiza lokalizacji planowanych działań inwestycyjnych dotyczących infrastruktury społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i ogólnie budynków użyteczności publicznej, uwzględnionych w Programie Rozwoju, wskazuje, że żadna inwestycja nie będzie realizowana na obszarze Natura 2000. Obiekty zlokalizowane w Golubiu-Dobrzyniu znajdują się w obszarze obszaru chronionego krajobrazu Dolina Drwęcy. Ponadto wszystkie inwestycje nie będą realizowane na obszarze innych form ochrony przyrody takich jak: pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe czy rezerваты przyrody.

W rozdziale 2.11 przedstawiono analizę zakazów i celów ochrony dla wskazanych form ochrony przyrody. Żadna z zaplanowanych inwestycji nie będzie wpływać negatywnie na analizowane obszary cenne przyrodniczo, jak również nie będzie sprzeczna z zakazami, wszystkie działania będą prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami ochronnymi, w tym będą respektowane wyznaczone cele

ochronne. Nie planuje się prowadzenia czynności zakazanych w stosunku do gatunków chronionych. Natomiast w sytuacji inwestycji, dla których wystąpiłaby potrzeba naruszenia takiego zakazu zostanie uzyskane odpowiednie zezwolenie.

Prace budowlane będą prowadzone głównie w istniejących już obiektach – roboty będą prowadzone wewnątrz, jak i na zewnątrz budynków już istniejących oraz rozbudowy, przebudowy oraz modernizacji czy unowocześnienia tych obiektów, czyli dotyczyć będą obszarów zmienionych antropogenicznie i nie spowoduje fragmentacji obszarów cennych przyrodniczo. Podobnie będzie w przypadku inwestycji związanych z budową nowych obiektów – w tym kubaturowych czy infrastruktury, stanowiącej zagospodarowanie terenów przy już istniejących obiektach. Przewiduje się, że oddziaływanie danej inwestycji będzie ograniczało się wyłącznie do granic działek, na których będą one zlokalizowane.

Analiza oddziaływań Programu, nie doprowadziła do zidentyfikowania znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną. Negatywne oddziaływanie na różnorodność biologiczną jeśli powstanie, będzie chwilowe i całkowicie odwracalne, powstające jedynie w momencie prowadzonych prac modernizacyjnych. W ramach takich oddziaływań można wskazać zwłaszcza:

- **emisję hałasu**, który może powodować płoszenie gatunków wrażliwych, co doprowadzi do czasowego opuszczenia siedlisk;
- **usuwanie roślinności** – inwestycyjne będą realizowane głównie na terenach zurbanizowanych bądź przekształconych antropogenicznie, stąd może dochodzić do usuwania drzew i krzewów wchodzących w skład zieleni miejskiej i wiejskiej, wśród której dominują gatunki pospolite i niezagrożone w skali kraju. Drzewa uznane za pomniki przyrody są chronione prawnie, natomiast usuwanie drzew i krzewów wymaga odpowiednich zezwoleń, nie powinno, zatem dochodzić do sytuacji, kiedy usuwane będą cenne okazy drzew. Inwestycje nie będą miały wpływu na te formy ochrony przyrody, gdyż są zlokalizowane w zachowanych odległościach;
- **przekształcenia powierzchni wraz z prowadzeniem wykopów ziemnych** – w związku z prowadzonymi pracami budowlanymi pojawia się istotne dla istnienia wielu siedlisk ryzyko obniżenia poziomu wód gruntowych. Ponadto istnieje możliwość przenikania zanieczyszczeń do wód i gleby oraz bezpośrednio do siedlisk.

Większość z ww. oddziaływań cechuje się krótkim okresem ich występowania, a siła oddziaływania jest uzależniona od występujących gatunków i siedlisk w obszarze prowadzenia prac budowlanych. Potencjalne oddziaływania będą jednak krótkotrwałe i związane głównie z fazą realizacji inwestycji, jednak może to dotyczyć inwestycji polegających na rozbudowie istniejących obiektów czy zagospodarowanie terenów wokół obiektów wraz z pracami rewitalizacyjnymi na rzecz rozwoju lokalnego. Przed przystąpieniem do danej inwestycji związanej z zajęciem terenu zostanie przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza terenu. W ramach projektu *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* nie zakłada się realizacji inwestycji wpływających na pogorszenie stanu siedlisk, mających negatywny wpływ na gatunki roślin i zwierząt i wpływających na pogorszenie integralności obszarów Natura 2000.

Zakres założeń inwestycyjnych obejmuje również zakup samochodu służącego przewozowi osób niepełnosprawnych, jak również wdrożenie usprawnień w zakresie funkcjonowania administracji publicznej oraz jednostek organizacyjnych Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Poza cyfryzacją usług publicznych, zaplanowano również wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji w Starostwie Powiatowym oraz innych podległych jednostkach. Istotnym zadaniem inwestycyjnym Powiatu jest doposażenie i usprawnienie funkcjonowania Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, głównie poprzez zakup niezbędnego wyposażenia i sprzętu służącego szybkiemu reagowaniu w sytuacjach zagrożenia wraz z wymianą średniego i ciężkiego samochodu ratowniczo-

gaśniczego na cele działalności KP PSP Golub-Dobrzyń. Również te działania, w żaden sposób nie będą oddziaływały na środowisko naturalne. Zarówno zakup, jak i późniejsza eksploatacja nie wiążą się z negatywnym oddziaływaniem.

Istotnym elementem inwestycyjnym niniejszego Programu jest też interwencja w zakresie infrastruktury drogowej oraz sieciowej (wodno-kanalizacyjnej, gazowej) wraz z powszechną dostępnością do podstawowych mediów. Zakres planowanych zadań inwestycyjnych nie wskazuje na konkretne lokalizacje czy kilometraż dróg, na których prowadzone miałyby być prace budowlane i modernizacyjnej. Z uwagi, iż ruch komunikacyjny zwiększa się z roku na rok, koniecznym jest podejmowanie bieżących remontów i usprawniania infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetleniem ulicznym, chodnikami, ścieżkami rowerowymi i przeniesieniem ruchu rowerowego z głównych arterii na obszarze Powiatu).

Prace budowlane, związane z realizacją wskazanych powyżej prac budowlanych mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność poprzez możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową infrastruktury transportowej i sieciowej można ograniczyć do optymalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Obecny ogólny charakter wskazanego celu szczegółowego, z uwagi na brak określenie szczegółowych założeń co do zakresu, lokalizacji i przebiegu prac związanych z modernizacją i przebudową dróg powiatowych oraz rozbudowy i przebudowy infrastruktury sieciowej nie pozwala na analizę obszarową względem obszarów ochrony przyrody, jednak nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na obszary chronione, a więc również ochronę zwierząt, roślin ani grzybów. Spodziewanym efektem realizacji zapisów ujętych w Programie będzie utrzymanie, a wręcz poprawa stanu obecnego. Żadne z działań zaplanowanych do podjęcia nie wpłynie w sposób negatywny trwale i długoterminowo lub nieodwracalnie na stan środowiska naturalnego w tym szczególnie na obszary Natura 2000. Założenia nie są też sprzeczne lub zagrażające siedliskom przyrodniczym ani walorom krajobrazowym obszarów.

Ewentualne oddziaływania negatywne będą miały przeważnie charakter pośredni, krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac. Negatywne oddziaływanie w największym stopniu związane będzie z etapem budowy – przede wszystkim z usuwaniem drzew i krzewów, ryzykiem zajęcia stanowisk gatunków roślin chronionych oraz stanowisk chronionych zwierząt, jak również przerwaniem drożności korytarzy migracyjnych zwierząt oraz ich płoszeniem. W przypadku inwestycji liniowych największe zagrożenie dotyczące negatywnego oddziaływania na walory przyrodnicze dotyczy fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz ich zajmowania.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tj.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W ramach projektu Programu Rozwoju nie zakłada realizacji

inwestycji wpływających na pogorszenie stanu siedlisk, mających negatywny wpływ na gatunki roślin i zwierząt i wpływających na pogorszenie integralności obszarów Natura 2000.

Zadania inwestycyjne związane z prowadzeniem robót budowlanych, w tym zwłaszcza dotyczące przebudowy dróg i rozbudowy infrastruktury sieciowej planowanych do realizacji w ramach Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego będą realizowane z uwzględnieniem działań minimalizujących wpływ na środowisko przyrodnicze, szczególnie zgodnie z ustaleniami decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydawanych każdorazowo dla poszczególnych inwestycji. Skala, metodyka i sposób realizacji planowanych inwestycji nie będzie zatem znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, w tym w szczególności na stan siedlisk przyrodniczych i siedlisk będących przedmiotem ochrony obszaru oraz jego integralność i powiązania z innymi obszarami. Nie planuje się prowadzenia czynności zakazanych w stosunku do gatunków chronionych. Natomiast w sytuacji inwestycji, dla których wystąpiłaby potrzeba naruszenia takiego zakazu zostanie uzyskane odpowiednie zezwolenie.

Zgodnie z analizą przeprowadzoną w rozdziale 2.11 obejmującą analizę istniejących form ochrony przyrody oraz obowiązujące plany ochrony oraz wyznaczone zakazy dla tych obszarów. Postanowienia *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* w zakresie inwestycji drogowych i sieciowych nie będą w żaden sposób naruszać ustanowionych zakazów, jak również żadne z zaplanowanych zadań nie narusza ustanowionych celów ochrony tych obszarów. Niektóre zadania inwestycyjne będą prowadzone na terenie obszarów chronionych, jednak inwestycje te nie będą negatywnie oddziaływać na te obszary. Planowane inwestycje drogowe będą obejmowały przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych i przewiduje się, że prace w planowanych inwestycjach będą prowadzone po istniejącym śladzie. Ponadto inwestycje te będą stanowiły inwestycje celu publicznego, do których nie stosuje się wyznaczonych zakazów, niemniej wszystkie przedsięwzięcia planuje się realizować zgodnie z obowiązującymi przepisami. Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej również prowadzone będą w ramach ewentualnej rozbudowy oraz usprawnienia obecnie funkcjonującej, doprowadzając do uregulowania stosunków wodnych i ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z odpadów ściekowych, wnikających do gleb i wód. Każdorazowo, dla poszczególnych zadań inwestycyjnych wydawane będą szczegółowe decyzje regulujące konieczność przeanalizowania zakresu oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań, jak również dla wszystkich inwestycji opracowywana będzie dokumentacja techniczna odwołująca się do zakresu wpływu na środowisko w zarówno w fazie inwestycyjnej, jak i eksploatacyjnej.

Przy realizacji inwestycji liniowych szczególną ochroną należy otoczyć pomniki przyrody, jeśli znajdują się w przebiegu realizowanej inwestycji lub w jej pobliżu. Inwestycje powinny zostać tak zaprojektowane aby pomniki przyrody były zachowane. Inwestycje w zakresie zaplanowanych inwestycji drogowych i sieciowych nie będą również naruszały innych obszarów cennych przyrodniczo, takich jak stanowiska dokumentacyjne, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne.

5.2. ODDZIAŁYWANIE NA BIORÓŻNORODNOŚĆ, W TYM RÓWNIEŻ NA FAUNĘ I FLORĘ

Zaplanowane w ramach Programu Rozwoju Powiatu działania nie wpłyną negatywnie na środowisko przyrodnicze regionu. Realizacja zaplanowanych zadań inwestycyjnych odnosi się do zagospodarowania przestrzeni publicznych na cele rekreacji, wypoczynku i turystyki, odnosząc się jednocześnie do wykorzystywania w tym celu wysokiego potencjału endogenicznego regionu, przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego, w tym obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo.

Teren Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego pokrywa się obszarowo z rezerwatami przyrody, obszarami chronionego krajobrazu, jak również z obszarami Natura 2000, będąc siedliskiem wielu istotnych gatunków fauny i flory.

Z uwagi na rozpatrywaną we wcześniejszym podrozdziale lokalizacji inwestycji planowanych do realizacji, żadna z nich nie leży na obszarach Natura 2000, jednak wszystkie działania zlokalizowane w Golubiu-Dobrzyniu pozostają w obszarze chronionego krajobrazu, na którym co do zasady zabudowa jest dopuszczona, zaś jej ograniczenia wynikają z przepisów prawa. Jako jeden z najważniejszych celów Powiatu wskazano ochronę środowiska naturalnego, co wskazuje, iż zracjonalizowanie wykorzystywania zasobów środowiska przyrodniczego jest dla Powiatu jednym z priorytetów.

Realizacja *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego*, bezpośrednio odwołuje się do realizacji zadań i celów określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu, dla którego sporządzona została Prognoza oddziaływania na środowisko. Nawiązując do Prognozy, powtórzyć można, iż realizacja każdego z zaplanowanych działań będzie uwzględniała i respektowała przepisy prawne wynikające z ustawy o ochronie przyrody oraz aktów ustanawiających obszary chronione, co jednocześnie wskazuje, że nie planuje się podejmowania działań, które mogłyby w jakikolwiek sposób naruszać cele ochrony.

Wszelkie działania polegające na zagospodarowaniu obszarów publicznych, o ile dotyczyć będą obszarów leśnych, prowadzone będą zgodnie z nadrzędnymi planami nadleśnictw, określającymi przemyślane, racjonalne i zgodne z obowiązującymi warunkami zabiegach hodowlanych gwarantujących zachowanie i dostosowanie drzewostanu do warunków siedliska i presji zewnętrznej. Gospodarka leśna musi być podporządkowana wymogom ochrony wynikającym z ustanowionych obszarów chronionych oraz Planu Urządzenia Lasu i Uproszczonego Planu Urządzenia lasu.

Szczególne znaczenie dla ochrony bioróżnorodności mają interwencje liniowe, które również zapanowano w ramach Programu Rozwoju. Źródłem zagrożenia dla przyrody jest nie tylko bezpośrednio, fizyczne oddziaływanie człowieka na florę i faunę, np. fragmentacja zwartych kompleksów leśnych, ale także oddziaływanie będące skutkiem innego rodzaju aktywności związanej z realizacją inwestycji. Inwestycje dotyczące przebudowy dróg, remontów czy budowy infrastruktury okołodrogowej, jak również infrastruktury sieciowej nie będą miały wpływu na różnorodność biologiczną, gdyż nie przewiduje się wprowadzania gatunków obcych lub gatunków inwazyjnych. Ponadto inwestycje będą prowadzone na terenach już przekształconych, stąd nie występuje ryzyko naruszenia bioróżnorodności. W przypadku konieczności wycinki drzew i krzewów oraz konieczności nowych nasadzeń, będą wykorzystywane gatunki rodzime, a nie obce lub inwazyjne. Każdorazowo, na etapie sporządzania karty informacyjnej/raportu zostanie przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza terenu, która pozwoli ocenić skład gatunkowy analizowanego obszaru oraz zakres niezbędnej wycinki drzew i krzewów, o ile będzie ona konieczna.

W fazie eksploatacji, zadania nie przewidują niekorzystnego oddziaływania inwestycji drogowych i sieciowych, w tym głównie związanych z rozbudową i usprawnieniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej na rośliny. Zakres gospodarki wodno-kanalizacyjnej, co do zasady należy do kompetencji samorządów gminnych, jednak Powiat jako ważny uczestnik finansowania inwestycji, wskazuje również na prowadzenie działań ochronnych. Inwestycja będzie wywierać pośrednie oddziaływanie na szatę roślinną, związane z zanieczyszczeniem powietrza, gleby i wód przez spaliny, pyły, metale ciężkie oraz sól drogową używaną do odładzania jezdni. Przedsięwzięcia nie będą miały również wpływu na ekosystemy – ich kondycję, stabilność, odporność na zaburzenia, fragmentację i pełnione funkcje w środowisku.

W przypadku działań związanych z modernizacją, przebudową, rozbudową i adaptacją istniejących budynków, przed podjęciem działań przeprowadzona zostanie wizja, mająca na celu sprawdzenie ewentualnej obecności siedlisk, jak również gatunków ptaków i nietoperzy. Prace prowadzone w ramach działań infrastrukturalnych prowadzone będą wyłącznie w zakresie uzgodnionym, na bazie przygotowanej dokumentacji, w której zawarte zostaną wskazania odnośnie oddziaływania prac na środowisko.

Otwory wentylacyjne i szczeliny budynków, w tym szczeliny powstające w elewacji, jak również poddasza, czy istniejące otwory dachowe mogą stanowić miejsce bytowania chronionych gatunków, w tym także jeryzka oraz wróbla, wobec tego przy podejmowaniu działań termomodernizacyjnych w budynkach, obejmujących newralgiczne punkty (przestrzeń dachowa, elewacja, itp.), zgodnie z zaleceniem GDOŚ przeprowadzana będzie wizja, pozwalająca na stwierdzenie obecności gatunków lub ich siedlisk w danym obiekcie. Tożsama sytuacja dotyczy nietoperzy, dlatego wraz z ekspertyzą ornitologiczną, podejmowana będzie ekspertyza chiropterologiczna. Wszelkie prace ograniczające dostęp ptaków objętych ochroną gatunkową do miejsc ich regularnego przebywania i rozrodu traktowane są jako niszczenie ich siedlisk. W stosunku do dziko występujących zwierząt obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Jak podaje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska „przed rozpoczęciem prac remontowych zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. W razie stwierdzenia występowania gatunków ptaków czy nietoperzy w obiekcie, konieczne będzie uzyskanie zezwolenia RDOŚ na odstępstwa od zakazów wraz z określeniem terminu w jakim prace mogą być wykonywane.

Zadaniem określonym w ramach Programu Rozwoju jest również zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez znacznie bardziej powszechne stosowanie m.in. paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła czy instalacji solarnych. Praca paneli fotowoltaicznych w fazie eksploatacji nie zanieczyszcza powietrza oraz nie wytwarza odpadów. Poza okresową obsługą konserwacyjną oraz pracami pobocznymi (koszenie traw wokół paneli), praca farmy fotowoltaicznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka. W odniesieniu do zachowania bioróżnorodności, lokalizacja farm fotowoltaicznych regulowana jest każdorazowo decyzją organu, w którym wskazywane są szczegółowe uwarunkowania lokalizacyjne oraz zakresowe. Ponadto obszar takich farm podlega ogrodzeniu, które ma zapobiec dostaniu się na jej teren zwierząt i ludzi. W przypadku stosowania PV lub ogniw solarnych przy budynkach, na ich dachach czy innych częściach budynku konieczne będzie każdorazowe przeanalizowanie pod kątem możliwości i ewentualnego niszczenia siedlisk. W odniesieniu do oddziaływania inwestycji związanych z instalacją OZE na przyrodę, w tym na ptaki, należy stwierdzić, że oddziaływanie będzie niewielkie. Związane jest to z lokalizowaniem paneli fotowoltaicznych w niewielkiej skali, wyłącznie w sąsiedztwie budynków istniejących w skali niezbędnej do zaopatrzenia w energię elektryczną / ciepłą wodę gospodarstw domowych, lub niewielkich instalacji na potrzeby instytucji czy przedsiębiorstw regulowanych odpowiednimi zezwoleniami, lokalizowanymi poza obszarami Natura 2000.

W celu zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej oddziaływań na środowisko przewiduje się stosowanie proekologicznej technologii prac budowlanych, dobór technologii oraz parametrów technicznych planowanych działań, tak aby ograniczać i minimalizować wpływ na środowisko. Jedynie w trakcie działań inwestycyjnych mogą pojawiać się pośrednie, krótkoterminowe, negatywne chwilowe oddziaływania na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny. Oddziaływania te mogą dotyczyć powstania hałasu, przekształcenia rzeźby terenu czy zmiany stosunków wodnych. Może być to związane np. z rozwojem inwestycji liniowych. Biorąc jednak pod uwagę ich charakter będą one wpływały pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego

Przez znaczną część obszaru Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego przebiega korytarz ekologiczny Dolina Drwęcy – Dolina Dolnej Wisły Zachodni.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach poszczególnych celów, priorytetów i kierunków interwencji wskazują na zakres inwestycji odnoszących się do infrastruktury liniowej, w tym drogowej i sieciowej, będących zadaniami, które w sposób szczególny będą analizowane pod kątem możliwych oddziaływań na środowisko. Zarówno inwestycje zlokalizowane na terenie korytarza ekologicznego oraz te, które nie będą usytuowane na jego terenie nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na warunki migracji zwierząt. Planowane inwestycje drogowe związane są z przebudową i remontem istniejących dróg nie będą stanowiły nowych obiektów, ich przebudowa będzie się odbywała po istniejącym śladzie, w granicach istniejącego pasa drogowego. Przewiduje się również, że inwestycje te nie będą powodowały nowej bariery w przemieszczaniu się zwierząt. Ponadto wszystkie planowane inwestycje drogowe będą dotyczyły dróg, gdzie natężenie ruchu powinno pozostać na podobnym poziomie, stąd migracje zwierząt będą odbywać się jak dotychczas, po powierzchni drogi. Tożsame założenie stosuje się do infrastruktury sieciowej, której przebieg jest znany, zaś każdorazowa jej rozbudowa podlega bezsprzecznie konsultacji i uzgodnieniu z właściwymi organami, w tym również z organami odpowiedzialnymi za realizację polityki ochrony środowiska i stosowanie odpowiednich założeń dla środowiska.

W związku z tym, planowane inwestycje nie powinny przyczynić się do ograniczenia migracji zwierząt. Zgodnie z powyższym nie przewiduje się by zadania inwestycyjne i realizacja założeń dokumentu mogły negatywnie oddziaływać na korytarze ekologiczne i migracje zwierząt. W przypadku inwestycji związanych z budową nowej infrastruktury drogowej niezbędne będzie przeprowadzenie oceny wpływu takiej inwestycji na środowisko, jednakże na tym nie wykazano takich zadań inwestycyjnych stąd nie ma możliwości oceny oddziaływania szczegółowej oceny w tym zakresie.

5.3. ODDZIAŁYWANIE NA ZDROWIE LUDZI ORAZ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030 zawiera ogólne zapisy wskazujące na obecny stan sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, określając tym samym istniejące potrzeby inwestycyjne, których podjęcie wspomóc ma podniesienie jakości życia mieszkańców Powiatu. W ramach kierunków interwencji planowanych dla podniesienia jakości życia mieszkańców Powiatu wskazano:

- zwiększenie dostępności do usług publicznych poprzez usprawnienie i poprawę standardu technicznego obiektów użyteczności publicznej, ich modernizację, w tym energetyczną oraz doposażenie, prowadząc do stworzenia spójnej, kompleksowej i sprzyjającej integracji infrastruktury społecznej, edukacyjnej i publicznej,
- zagospodarowanie terenów miejskich i wiejskich wraz z rewitalizacją zaniedbanych i niewykorzystywanych obiektów i powierzchni w obrębie powiatu, sprzyjając tym samym tworzeniu zielonych enklaw, tworzeniu miejsc aktywizacji społecznej oraz rozwojowi rekreacji i turystyki aktywnej,
- modernizację infrastruktury komunikacyjnej, w tym przebudowę i remonty dróg powiatowych i gminnych wraz z regulowaniem infrastruktury towarzyszącej, tj. uspojnieniem i powiązaniem chodników, zastosowaniem oświetlenia ulicznego, przeniesieniem ruchu rowerowego na ścieżki rowerów z głównych arterii, poprawiając bezpieczeństwo drogowe,
- modernizację i zapewnienie powszechnej dostępności do sprawnej sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej i podstawowych mediów, sprzyjając podnoszeniu standardu i komfortu życia oraz oddziałując pozytywnie na minimalizację zanieczyszczenia środowiska,

- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, w tym poprzez zastosowanie przy jednoczesnej termomodernizacji, zarówno w budynkach publicznych, jak i w obiektach prywatnych i gospodarstwach domowych,
- racjonalne wykorzystywanie bogatego potencjału endogenicznego do rozwoju turystyki i rekreacji regionu w oparciu o posiadany zasób leśny, wodny, krajobrazowy i kulturowy z jednoczesnym poszanowaniem i ochroną szczególnie cennych form ochrony przyrody,
- doposażenie administracji publicznej w niezbędny sprzęt i wyposażenie, służące zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego.

Wobec powyższego, zapisy Programu Rozwoju odnoszą się wprost do zakresu ochrony środowiska, której nie sposób rozpatrywać bez ujęcia roli człowieka w tym środowisku. Nadrzędnym celem dla realizacji zadań inwestycyjnych jest dążenie do wysokiej jakości życia, która osiągnana jest poprzez realizację powyższych elementów. Ochrona poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego oraz zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury wpływają na zdrowie i bezpieczeństwo. Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, jak również remonty, działania termomodernizacyjne wraz ze zwiększeniem udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym pozwolą zapewnić mieszkańcom Powiatu bezpieczeństwo, komfort życia oraz znacznie bardziej sprzyjające warunki środowiskowe. Istotnym założeniem zaplanowanych działań inwestycyjnych jest ich uzupełnienie poprzez działania świadomościowe związane z edukacją ekologiczną i realizacją powiatowych programów środowiskowych, w tym programu ochrony środowiska. Zadbanie o wszystkie elementy środowiska, usunięcie z nich zanieczyszczeń, wpłynie nie tylko na jego ogólny stan i otoczenie, ale przede wszystkim oddziaływać będzie na poprawę standardów życia ludzi (poprzez redukcję czynników chorobotwórczych bezpośrednio wpływających na ich życie i zdrowie) oraz poprzez wzrost ich świadomości ekologicznej.

Za pozytywne i ułatwiające życie osobom niepełnosprawnym należy uznać projekty związane z dostosowaniem budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym budowa dźwigów, platform dla osób niepełnosprawnych ruchowo) oraz dostosowanie zaplecza edukacyjnego i rozwojowego dla dzieci i młodzieży o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Poprawa efektywności energetycznej obiektów przyczyni się do wzrostu komfortu cieplnego osób z nich korzystających, mniejszej emisji CO₂, a więc obniżenia emisji gazów cieplarnianych i lepszej jakości powietrza itd.

Rozwój infrastruktury społecznej przyczyni się do wzrostu jakości życia szczególnie osób starszych (wszystkie inwestycje w zakresie infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu, budynków wykorzystywanych i przeznaczonych do wykorzystywania na cele reintegracji społecznej i realizacji usług społecznych, tworzenia mieszkań chronionych i wspomaganych, jak również dzieci i młodzieży (m.in. poprzez dostosowanie, doposażenie i utworzenie pracowni szkolnych dostosowanych do aktualnych potrzeb i wymagań edukacji i rynku pracy, zadania związane ze wspomaganiami prawnym, psychologicznym i edukacyjnym dzieci i ich rodziców oraz nauczycieli). Zakres zaplanowanych działań bezpośrednio wskazujących na podniesienie jakości bezpieczeństwa, zdrowia i życia mieszkańców Powiatu osiągnięty zostanie również poprzez rozwój usług medycznych, poprzez dostosowanie oferty ochrony zdrowia do istniejących chorób cywilizacyjnych i warunkowanych nimi potrzeb, jak również poprzez rozwoju aspektu rehabilitacji, dostosowania opieki medycznej do potrzeb seniorów, rozwinięcia oferty służby zdrowia o zadania związane z profilaktyką. Zakres rozwiniętej opieki zdrowotnej, jak i poprawa zaplecza infrastrukturalnego Szpitala Powiatowego doprowadzi do znacznie większej dostępności do opieki medycznej, co przełoży się na poprawę zdrowia ludzi i zdolności udzielania im pomocy medycznej.

Szczególne znaczenie na wpływ jakości życia mieszkańców Powiatu będzie miała interwencja w zakresie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, przyczyniając się do podniesienia jakości bezpieczeństwa i mobilności mieszkańców. Program Rozwoju sformułował priorytet, w ramach którego realizowane będą działania z zakresu przebudowy i modernizacji dróg powiatowych, ale i gminnych. Zwiększający się ruch komunikacyjny, jak również ilość pojazdów przemieszczających się po drogach wymusza realizację bieżących działań naprawczych, jak również długofalowych działań związanych z usprawnieniem infrastruktury. Zakres prowadzonych interwencji w sferze drogowej i okołodrogowej wpłynie na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. Budowa oraz modernizacja istniejących ścieżek rowerowych pozwoli na przeniesienie ruchu rowerowego ulic i głównych arterii powiatowych i gminnych, wskazując jednocześnie na zwiększenie płynności jazdy pojazdów, jak również znacznie bardziej bezpieczne poruszanie się rowerzystów i pieszych. Pozytywne oddziaływanie realizacji zapisów dokumentu na ludność będzie miało wieloaspektowy charakter - inwestycje dotyczące przebudowy dróg powiatowych i infrastruktury towarzyszącej przyczyniają się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu, w tym poprawy jakości powietrza atmosferycznego, ograniczania emisji hałasu itp.

Zasięg i oddziaływanie przedsięwzięć w zakresie inwestycji drogowych i okołodrogowych do realizacji w ramach Programu będzie miał charakter lokalny. Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń powietrza, hałasu czy powstawania odpadów będą z największą intensywnością w trakcie prac budowlanych i związane z pracą maszyn i urządzeń. Mimo to, wszystkie zaplanowane w ramach celu szczegółowego nr 5 kierunki interwencji oraz zadania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ich zdrowia.

Istotna znaczenie dla ludzi ma rozwój lokalny w tym również w ujęciu atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej, na cele których wykorzystywane są zasoby endogeniczne Powiatu, w tym przede wszystkim obszary leśne, wody, krajobraz czy zachowane dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Planowane działania będą miały charakter krótkotrwały i pozytywny, zaś prowadzone zadania uwzględniać będą wymagane prawem założenia projektowe i środowiskowe.

Zakłada się, że wszystkie zaplanowane działania przyniosą w perspektywie czasu pozytywne skutki na poszczególne elementy środowiska. Wszystkie typy działań będą przekładać się w efekcie na poprawę warunków życia i wzrost dobrobytu społeczeństwa. Wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie na zdrowie i życie ludzi. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców Powiatu, zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Przejściowe uciążliwości mogą wystąpić na etapie budowy (realizacji) niektórych inwestycji.

Działania negatywne, jakie mogą wystąpić to głównie krótkotrwałe i lokalne związane z etapem realizacji inwestycji. Dotyczyć będą etapu prowadzenia prac budowlanych lub montażowych, co wiąże się z emisją hałasu, spalin, pylenia z placów budowy oraz wzmożonym ruchem. Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zdrowie ludzi związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców przebywających w pobliżu prac. Ochrona warunków życia i zdrowia polega w głównej mierze na dążeniu do zachowania, określonych przepisami prawa, standardów środowiska. Zważywszy na ograniczoną wielkość emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz niewielki stopień zmian środowiska naturalnego i brak wpływu na środowisko kulturowe człowieka nie należy spodziewać się przekroczenia standardów środowiska, zarówno wewnątrz jak i w otoczeniu

terenów objętych projektowanymi działaniami inwestycyjnymi określonymi w projekcie dokumentu, w tym w szczególności terenów objętych szczególną ochroną. Zakłada się jednak, że wszystkie zaplanowane działania przyniosą w perspektywie czasu pozytywne skutki na poszczególne elementy środowiska. Wszystkie typy działań będą przekładać się w efekcie na poprawę warunków życia i wzrost dobrobytu społeczeństwa.

5.4. ODDZIAŁYWANIE NA WODY

Przewiduje się, że zadania inwestycyjne planowane do realizacji w ramach Programu, w ramach których będą wykonywane prace budowlane, tj. budowa nowych czy modernizacja, rozbudowa, przebudowa, rozbudowa, termomodernizacja i adaptacja istniejących obiektów, ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych czy obowiązujących przepisów, a także budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych, będą miały w większości niewielki wpływ na środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarkę wodno-ściekową Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Istnieje potencjalne zagrożenie, że w trakcie budowy dojdzie do zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu, dlatego zaplecze budowy, na którym będzie parkował i pracował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Ponadto wskazane jest, aby stan tego sprzętu budowlanego i środków transportu był na bieżąco monitorowany. W ten sposób zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

Faza budowy i eksploatacji nie wpłynie na:

- stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w rozbiciu na poszczególne jego elementy biologiczne, hydromorfologiczne oraz fizykochemiczne i stan chemiczny,
- stan chemiczny i ilościowy jednolitych części wód podziemnych.

W związku z powyższym nie istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych w związku z realizacją planowanych inwestycji. Podjęcie realizacji zadań przewidzianych w ramach poszczególnych celów nie wpłynie ujemnie na środowisko wodne i gruntowe. Ścieki bytowe z terenów prowadzonych inwestycji odprowadzane będą do szczelnej kanalizacji lub zbiorników bezodpływowych. Ścieki opadowe po podczyszczeniu będą odprowadzane do wód powierzchniowych. Woda na potrzeby inwestycji pobierana będzie z istniejącego wodociągu. Nie nastąpi degradacja wód podziemnych i powierzchniowych spowodowana jakimikolwiek zanieczyszczeniami, ani nie nastąpi pogorszenie stanu biologicznego, chemicznego wód powierzchniowych.

Projekty uwzględnione w *Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* w perspektywie długoterminowej nie będą negatywnie oddziaływać na jakość wód powierzchniowych ani podziemnych. Stanem docelowym jest osiągnięcie i zachowanie dobrego stanu wód podziemnych, co zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oznacza stan osiągnięty przez część wód podziemnych, co określane jest poprzez osiągnięcie dobrego stanu zarówno w aspekcie ilościowym, jak i chemicznym. Założenia Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego nie wpływają na zakłócenie realizacji tych celów. Realizacja zaplanowanych do realizacji priorytetów i kierunków interwencji nie wpłynie na pogorszenie stanu wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych, które świadczą o stanie chemicznym wody. Zadania inwestycyjne, w tym skupiające się na realizacji zadań kubaturowych dotyczących remontu, przebudowy, rozbudowy czy adaptacji budynków i obiektów, jak również zagospodarowania i rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich wraz z ich przekształceniem na cele zaplecza sportowego, rekreacyjnego oraz turystycznego nie wpłyną na pogorszenie jakości wód. Negatywne, lecz krótkotrwale oddziaływanie wystąpić może wyłącznie na etapie prac budowlanych, jednakże będą podejmowane działania, w zakresie prowadzenia robót budowlanych ich organizacji

oraz ochrony przez zanieczyszczeniami wodno-gruntowymi. Właściwa organizacja robót budowlanych oraz stosowanie obowiązujących przepisów prawa zapewni ochronę wód podziemnych, nie powodując jej zanieczyszczeń. Żadna z planowanych inwestycji nie będzie stała w sprzeczności z ochroną zasobów wód podziemnych. Na etapie eksploataowania obiektów będą powstawały ścieki bytowe w wyniku działalności osób korzystających z nich, jednakże będą one odprowadzane i oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Wśród zaplanowanych założeń wyodrębniony został priorytet 5.3. Poprawa jakości infrastruktury technicznej na terenie Powiatu, w tym sieciowej bezpośrednio nawiązujący do rozwoju infrastruktury sieciowej, w tym sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej wraz z poprawą dostępności mieszkańców do podstawowych mediów. Zakres rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej wpłynie bezpośrednio na poprawę stosunków wodnych, ograniczając zanieczyszczenia wód, gleb i powietrza. Jest to zadanie określone nie tylko w ramach niniejszego Programu, ale również w programach środowiskowych, w tym w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Ponadto na kształt zachowania i ochrony środowiska naturalnego, w tym również wód powierzchniowych i podziemnych wpływ będzie miała edukacja ekologiczna, której potrzebę wdrożenia wyraża kierunek interwencji 4.2.2. Promowanie zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Zakres Programu nie wskazuje konkretnych zadań, lecz formułuje je w sposób ogólny, dostrzegając konieczność podejmowanej sfery w tym informowania i edukowanie w zakresie ochrony wód.

Program Rozwoju Powiatu obejmuje szereg działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury, w tym m.in. budowę i modernizację ścieżek rowerowych i ciągów komunikacyjnych, rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. Do głównych przewidywanych oddziaływań należy zaliczyć: konieczność częściowego odwodnienia terenu na czas prowadzenia prac inwestycyjnych, krótkotrwałe zmiany stosunków wodnych. Należy jednak podkreślić, że dominować będą zmiany krótkoterminowe – jedynie na etapie realizacji inwestycji. W celu minimalizacji oddziaływań, przed rozpoczęciem danej inwestycji należy ocenić i przeanalizować możliwe warianty realizacji inwestycji z uwzględnieniem oddziaływania występującego w danym wariantcie. Prace należy prowadzić w opcji najmniej ingerującej w środowisko, w szczególności powodującej niewielkie zmiany stosunków wodnych, minimalizujące osuszanie terenu czy jego długotrwałe zalewanie.

Dostrzeganym potencjalnym zagrożeniem dla wód może być każdy rodzaj zabudowy bez właściwie zaprojektowanej i eksploatowanej infrastruktury. Może być nim również rozwijająca się rekreacja, co wiąże się z wykorzystaniem cieków wodnych oraz zagospodarowaniem czy adaptacją miejsc.

Oddziaływanie pośrednie, które odnosi się do wymienionych zadań, nie uwzględnia precyzyjnie rodzaju tych działań, ale ostatecznym rezultatem będzie poprawa jakości wód. Pozytywne i bezpośrednie oddziaływanie będzie odnosiło się również do wód (poprzez ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń do wód np. w wyniku realizacji inwestycji) oraz do zasobów naturalnych.

W związku z zakresem i charakterem planowanych inwestycji nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na jakość wód powierzchniowych i podziemnych zlokalizowanych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Planowane przedsięwzięcia, dzięki ich charakterowi oraz planowanym działaniom zapobiegającym i ograniczającym możliwe oddziaływania na wody, nie przyczynią się do pogorszenia stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, jak również nie wpłyną na nieosiągnięcie celów środowiskowych wyznaczonych dla tych wód w aktualizacji „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1911 z późn. zm.).

5.5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA JAKOŚĆ POWIETRZA, OCHRONĘ POWIETRZA, WIBRACJAMI I POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

Należy podkreślić, że w okresie budowy, oddziaływania wszystkich przedsięwzięć, w kontekście wpływu na powietrze, będą podobne. Różnice w tym zakresie będą wynikać ze skali przedsięwzięcia i liczby zaangażowanego w proces budowy sprzętu.

Powiat Golubsko-Dobrzyński znajduje się terenie strefy kujawsko-pomorskiej wyznaczonej dla oceny jakości powietrza. Powiat Golubsko-Dobrzyński, na cele oceny jakości powietrza, pozostaje w strefie kujawsko-pomorskiej, w której ustalone zostały stacje pomiarowe. Zgodnie z wynikami uzyskanymi z poszczególnych stacji, opracowany został raport wskaźnikowy dla województw w zakresie przekroczeń ilościowych i jakościowych, a tym:

- O₃ – obszar przekroczeń objął centralną i południową część strefy, tj. 10 powiatów, a wśród nich Powiat Golubsko-Dobrzyński, w szczególności Miasto Golub-Dobrzyń, Gminę Golub-Dobrzyń, Gminę Kowalewo Pomorskie, Gminę Radomin, Gminę Zbójno,
- BaP(PM10) – m.in. Miasto Golub-Dobrzyń, Gmina Golub-Dobrzyń.

Inwestycje w zakresie wyznaczonych celów szczegółowych 1, 2,4 oraz 5, oraz przypisanych im kierunków interwencji i zadań, będą związane z pracami budowlanymi oraz ziemnymi, czyli także z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego będą charakteryzowały się lokalnym i krótkoterminowym oddziaływaniem na stan powietrza, hałas oraz wibracje. Należy jednak podkreślić, że w dłuższej perspektywie czasu i po zakończeniu inwestycji nie przewiduje się emitowania tego typu zanieczyszczeń, stąd nie nastąpi pogorszenie jakości powietrza.

Użycie środków transportu podczas prac budowlanych będzie miało wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Możliwe jest generowanie dużych ilości pyłów, lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, także okładzin hamulcowych oraz spalin pojazdów starszej generacji. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i ciężkie maszyny), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (lotne związki organiczne) i innych. Wskazane emisje podczas prowadzenia prac budowlanych będą ograniczane poprzez odpowiednią organizację prac, w tym nieprowadzenie robót z wykorzystaniem pojazdów i maszyn oraz urządzeń budowlanych emitujących hałas do otoczenia, w szczególności takich jak samochody ciężarowe, koparki, spycharki, pompy do betonu, ciągniki i urządzenia do cięcia materiałów twardych, w godzinach od 22.00 do 6.00 (poniedziałek – sobota) oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy, eliminowanie jałowej pracy silników pojazdów, maszyn i urządzeń budowlanych podczas przerw w wykonywaniu robót. Ponadto teren budowy będzie utrzymywany w stanie ograniczającym pylenie, w przypadku pogody suchej i wietrznej zraszanie. Transport materiałów i urobku ziemnego będzie prowadzony z wykorzystaniem istniejącej sieci dróg, z użyciem środków zabezpieczających przed pyleniem.

W ramach działań naprawczych, odpowiadających na zauważony problem i jakość powietrza dostrzeżono, że kluczowym zadaniem sprzyjającym osiągnięciu celu będzie podjęcie działań w zakresie głębokiej termomodernizacji budynków, w tym również wymiany nieefektywnych źródeł ogrzewania, czy też racjonalizowanie wykorzystywania konwencjonalnych źródeł energii, przechodząc na gospodarkę niskoemisyjną. Dostrzega się konieczność zwiększenia udziału OZE poprzez wprowadzanie lokalnych źródeł energii odnawialnej w postaci pomp ciepła, paneli słonecznych czy ogniw fotowoltaicznych. Elementem wskazanym jako działanie niezbędne, a zarazem naprawcze w stosunku do stanu obecnego jest budowa sieci gazowej w miejscach, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie wraz z dywersyfikacją źródeł ogrzewania budynków i przygotowania c.w.u.. Wobec powyższego,

Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wypełnia założenia w zakresie ochrony środowiska naturalnego.

Koniecznym pozostaje zauważenie, że przewiduje się, że podczas inwestycji związanych z budową, przebudową, rozbudową i adaptacją pomieszczeń czy zakupem wyposażenia do obiektów, będą podejmowane działania mające zapewnić energooszczędne rozwiązania np. zapewnienie spełniania współczynników przenikania ciepła zgodnych z obowiązującymi warunkami technicznymi dla obiektów, stosowanie rozwiązań OZE, montowanie energooszczędnego oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego itp. Przedmiotowe inwestycje zaplanowane do realizacji w zakresie infrastruktury wpisują się zatem w założenia ww. dokumentu. Działania te wpłyną zatem na poprawę klimatu i stanu jakości powietrza. Wszystkie te działania będą przyczyniały się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych w wyniku ograniczania spalania paliw kopalnych, stosowanie rozwiązań zeroemisyjnych itd.

Biorąc pod uwagę obecny stan środowiska, obecne przeznaczenie terenu oraz charakter planowanych zmian, nie przewiduje się aby miały one wpływ na tak dużą emisję gazów i pyłów, aby przekroczone zostały dopuszczalne normy określone w przepisach odrębnych. Przepisy prawne dotyczące hałasu, ustalają dopuszczalne i progowe wartości poziomu hałasu w środowisku w zależności od rodzaju źródła dźwięku i kwalifikacji terenu. Dla oceny hałasu w środowisku zewnętrznym ma zastosowanie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Głównym źródłem oddziaływań akustycznych na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego jest hałas komunikacyjny generowany przez pojazdy poruszające się po ulicach. Inwestycje infrastrukturalne związane ze świadczeniem usług publicznych (społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych czy administracji publicznej), w tym każde zadanie, które będzie wymagało prac budowlanych będzie wiązało się z emisją hałasu, jednakże będą to oddziaływania bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne. Oddziaływania te będą związane z użyciem urządzeń, maszyn oraz środków transportu. Zakłada się, że emisje hałasu będą niewielkie i ustaną z chwilą zakończenia prac budowlanych.

Na etapie eksploatacji inwestycji nie przewiduje się oddziaływań związanych z emisją hałasu. Realizacja projektu dokumentu nie wprowadza nowych źródeł hałasu i wibracji, co wskazuje, iż poziom hałasu i wibracji po realizacji wszystkich zaplanowanych założeń programowych nie będzie wyższa aniżeli obecnie.

Inwestycje ze względu na swój charakter, nie będą związane z wpływem na pola elektromagnetyczne. W granicach obszarów realizacji inwestycji, w tym na obszarze Golubia-Dobrzynia głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są stacje i linie energetyczne. Projektowany dokument nie wprowadza tego typu inwestycji na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, co wskazuje, iż nie odnotowuje się oddziaływań w tym zakresie.

5.6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA GLEBY I RZĘBĘ TERENU

Prowadzenie prac budowlanych będzie wiązało się z czasową lub stałą zmianą w zakresie ukształtowania powierzchni terenu. Powstaną wykopy, fundamenty, nasypy i przekopy, a grunty i gleby będą przemieszczane. Będą również powstawały przekształcenia niewidoczne na powierzchni ziemi. Niektóre zmiany znikną po zakończeniu prac budowlanych, a ukształtowanie terenu zostanie przywrócone do stanu wyjściowego lub zbliżonego do otoczenia. Jednak wiele przekształceń spowoduje trwałą zmianę w rzeźbie terenu. Wszystkie przekształcenia będą występowały bezpośrednio w miejscach prowadzonych prac budowlanych.

W wyniku realizacji projektów infrastrukturalnych dotyczących obiektów i zagospodarowania terenów sąsiadujących, nie przewiduje się trwałego negatywnego oddziaływania. W przypadku inwestycji dla których nie określono jeszcze szczegółowego zakresu inwestycji i nie przeprowadzono procedury w zakresie konieczności dokonania oceny oddziaływania na środowisko nie jest możliwe zdefiniowanie czy będą one wymagały zajęcia terenu itd. W takiej sytuacji może wystąpić lokalne negatywne oddziaływanie na etapie realizacji, w wyniku bezpośredniego przekształcania powierzchni ziemi, w tym zwłaszcza gleb i rzeźby terenu. Uwarunkowane będzie przede wszystkim niezbędnymi pracami ziemnymi na etapie budowy, gdzie odpowiednia organizacja placu budowy, stosowanie sprawnych urządzeń i maszyn budowlanych powinny ograniczyć potencjalny negatywny wpływ. Charakter oddziaływania będzie krótkotrwały.

Długotrwałe oddziaływanie wiązać się będzie z trwałym przekształceniem i niwelacją powierzchni terenu związanych z nowymi obiektami budowlanymi, bądź rozbudową już istniejących. Dotyczy to zwłaszcza inwestycji takich jak budowa nowego obiektu bądź rozbudowa obiektów już istniejących. Przekształcenia powierzchni ziemi wynikać będą z koniecznych prac ziemnych podczas budowy Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, budowie siłowni zewnętrznej czy ogródka jordanowskiego przy Zespole nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, jak również na skutek wyposażenia terenu w niezbędną infrastrukturę techniczną (jeśli będzie wymagana). Przekształcenia terenu będą jednak dotyczyły wyłącznie działek przy istniejących już obiektach, zaś wielkość przekształconej powierzchni będzie uzależniona od indywidualnych ustaleń projektowych. Jednakże przewiduje się, że zakres niezbędnych przekształceń nie będzie znaczący.

Projekt obejmuje również zakres działań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej, okołodrogowej i sieciowej. W ich wyniku nie przewiduje się trwałego negatywnego oddziaływania, jak również przekształcania terenu. Zakres zadań w ramach infrastruktury drogowej dotyczyć będzie przebudowy i modernizacji obecnie istniejącej sieci dróg, bez wyznaczania nowych ciągów drogowych. W wyniku realizacji projektów drogowych nie przewiduje się trwałego negatywnego oddziaływania, jak również przekształcania terenu. Zaplanowane inwestycje nie będą dotyczyły budowy nowych obiektów, a będą prowadzone po istniejącym śladzie. W ramach zaplanowanego celu szczegółowego, nie określono szczegółowego zakresu inwestycji drogowych w obszarze Powiatu, a jedynie wskazano, iż takie zadania pozostają wymagane w obliczu istniejącego stanu infrastruktury drogowej. Tożsama sytuacja dotyczy realizacji zakresu infrastruktury sieciowej. Możliwe jest wystąpienie lokalnego negatywnego oddziaływania na etapie realizacji, w wyniku bezpośredniego przekształcania powierzchni ziemi, w tym zwłaszcza gleb i rzeźby terenu. Uwarunkowane będzie to przede wszystkim niezbędnymi pracami ziemnymi na etapie budowy, gdzie odpowiednia organizacja placu budowy, stosowanie sprawnych urządzeń i maszyn budowlanych powinny ograniczyć potencjalny negatywny wpływ.

Ze względu na charakter i rodzaj planowanych działań zakłada się, że wdrożenie projektu dokumentu nie spowoduje długotrwałego zanieczyszczenia gleb i powierzchni ziemi. Negatywne oddziaływania dotyczyć będą jedynie zajmowania nieprzekształconej antropogenicznie dotychczas przestrzeni pod nowe obiekty i przestrzenie publiczne, w tym prace budowlane polegające m.in. na usuwaniu wierzchnich warstw gleby, a także drzew i krzewów. Inne niepożądane oddziaływania to powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobywania surowców oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych. Do działań, które przeciwdziałają negatywnym zmianom w glebie, powierzchni ziemi i zasobach naturalnych należą minimalizacja terenu zajęcia i przekształcenia pod inwestycje, selektywne składowanie odpadów. Ponadto wykorzystywanie wydobytego materiału ziemnego do niwelacji terenu. Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia związane z robotami budowlanymi i ziemnymi głównie na terenach przyległych do przebudowanych dróg. Będzie ono dotyczyło szczególnie skażeń substancjami niebezpiecznymi, użytymi w procesie inwestycyjnym lub pochodzącymi ze sprzętu

budowlanego i środków transportu. Do potencjalnych zagrożeń występujących na etapie eksploatacji przedsięwzięć drogowych zalicza się zanieczyszczenia gruntu substancjami przenoszonymi z drogi z powietrzem, a także wodami spływającymi z powierzchni jezdni. Zanieczyszczeniami trafiającymi na powierzchnię ziemi są pyły i składniki spalin samochodowych, środków do zwalczania śliskości w okresie zimowym, zużytych nawierzchni oraz startych opon. Wielkość oraz rozkład przestrzenny zanieczyszczeń wynika z natężenia ruchu i jest jego funkcją liniową. Prawidłowe utrzymanie nawierzchni polegające na usuwaniu zanieczyszczeń w miarę potrzeb oraz kontrola pod kątem utrzymania czystości, może skutecznie zminimalizować oddziaływanie na sąsiadujące tereny. Zagrożenie stanowią także środki stosowane do ograniczania zimowej śliskości na jezdni. Najczęściej w tym celu stosowana jest sól drogowa, która wzmacnia zasolenie terenów przyległych do dróg. Stopień zasolenia zależy od ilości stosowanego środka oraz przepuszczalności gleb.

Powstałe niezanieczyszczone masy ziemne będą w maksymalnym stopniu zagospodarowywane na terenie inwestycyjnym mając na uwadze zachowanie wartości przyrodniczych, zakaz zmian stanu wód na gruncie ze szkodą dla gruntów sąsiednich, jak również zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. gleba i ziemia używane do prac ziemnych powinny spełniać standardy jakości środowiska jak dla gruntów występujących w miejscu użycia tej gleby lub ziemi. Ewentualny nadmiar mas ziemnych, jaki powstanie w związku z planowanymi pracami zostanie przekazany uprawnionym podmiotom.

W związku z powyższym realizacja wyznaczonych celów szczegółowych oraz określonych kierunków interwencji i przypisanych im zadań inwestycyjnych nie będzie negatywnie oddziaływać na gleby i rzeźbę terenu. W przypadku budowy lub rozbudowy obiektów może dojść do przekształcenia terenu, jednakże będzie to przedmiotem szczegółowych ustaleń i ocen na etapie projektowania inwestycji i prowadzenia procedury oddziaływania na środowisko, jeśli będzie wymagana. W przypadku budowy lub rozbudowy dróg powiatowych i infrastruktury okołodrogowej może dojść do przekształcenia terenu, jednakże będzie to przedmiotem szczegółowych ustaleń i ocen na etapie projektowania inwestycji i prowadzenia procedury oddziaływania na środowisko.

Obecnie wyznaczone w Programie Rozwoju planowane inwestycje będą miały ograniczony wpływ na analizowany komponent środowiska w fazie realizacji. Zadania nie przyczyniają się do pogorszenia stanu gleb i ich jakości.

5.7. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ

Wskazane z ramach *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* zadania będą stanowiły część lokalnego krajobrazu. Oddziaływanie negatywne na krajobraz związane jest najczęściej z prowadzeniem robót budowlanych i budowy nowych obiektów na terenach niezurbanizowanych lub niezagospodarowanych, gdyż powoduje zajęcie nowego terenu i jego przekształcenie. W ramach przewidywanych inwestycji nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na krajobraz, co wynika z faktu, iż działania inwestycyjne będą dotyczyły głównie obiektów i przestrzeni już istniejących. Jedynie nielicznymi przypadkami są wskazania, iż planuje się budowę nowej przestrzeni, w tym sali gimnastycznej przy ZS nr 2 1 Golubiu-Dobrzyniu, czy też budowę ogródka jordanowskiego czy siłowni zewnętrznej w bliskości ZS nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu. Istotnym punktem planowanych działań jest zwiększenie udziału OZE, co wskazuje na wykorzystanie różnorodnych form źródeł odnawialnych, wobec tego zastosowanie takich rozwiązań może mieć wpływ na kształtowanie krajobrazu, jednak dla zastosowania takich działań konieczne jest wszelkie uzgodnienie co do lokalizacji oraz możliwości i rodzaju zastosowanego źródła. Zakres Projektu Programu obejmuje również zagospodarowanie

obszarów wiejskich i miejskich wraz z rewitalizacją przestrzeni na cele aktywizacyjne, turystyczne i rekreacyjne.

W ramach planowanych inwestycji liniowych związanych z przebudową dróg powiatowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na krajobraz, gdyż drogi te już istnieją, stanowią część lokalnego krajobrazu i jednocześnie same go kształtują. Prace będą prowadzone na obiektach już istniejących, według istniejącego śladu drogi. W efekcie tego typu inwestycje przyczynią się do poprawy płynności dróg, ich stanu technicznego oraz wzrostu bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego.

Negatywny wpływ na krajobraz mają inwestycje zajmujące przestrzeń, jeśli względy krajobrazowe nie były brane pod uwagę na etapie planowania i realizacji inwestycji i charakter inwestycji odbiega od istniejącej już zabudowy. Wszelkie projekty infrastrukturalne dla inwestycji planowanych do realizacji w ramach celu szczegółowego 5 tj. związanych z przebudową i modernizacją infrastruktury drogowej, okołodrogowej i sieciowej będą przeprowadzone z dbałością o tradycyjną kompozycję krajobrazu, w której się znajdują. Aby uniknąć negatywnego oddziaływania będą prowadzone prace planistyczne związane z inwestycją, uwzględniając konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz, jednocześnie zmniejszając oddziaływanie.

5.8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT

Zakres zaplanowanych do wdrożenia rozwiązań inwestycyjnych obejmuje interwencje w sferze technicznej, poprawiając standard techniczny i energetyczny budynków, ich dostosowanie do aktualnych potrzeb i potrzeb grup społecznych o szczególnych potrzebach, interwencje w zakresie infrastruktury drogowej i sieciowej wraz z działaniami sprzyjającymi zagospodarowaniu i rewitalizacji przestrzeni publicznych wraz z ich przeznaczeniem na cele społeczne, rekreacyjne i turystyczne. W ramach dostrzeżonych zakresów, Program Rozwoju obejmuje również kwestie bezpośrednio oddziałujące na poprawę jakości środowiska, jego poszczególnych komponentów w tym poprawę jakości klimatu. Długotrwałe, pozytywne i ciągłe oddziaływanie na środowisko generować będą niewątpliwie inwestycje z zakresu podniesienia efektywności energetycznej budynków wraz z wymianą źródeł ciepła, podniesieniem poziomu izolacyjności cieplnej oraz zmniejszeniem zużycia energii cieplnej i elektrycznej, w tym również poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii.

Realizacja działań drogowych i sieciowych również wpłynie na generowanie pozytywnych korzyści dla klimatu. Wyższy standard dróg, przeniesienie ruchu rowerowego na ścieżki, usprawni przepustowość i płynność jazdy, co z kolei bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie poziomu spalin i hałasu komunikacyjnego.

Z uwagi na Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniającego dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko i rozpoczęcie implementacji do prawa polskiego, analizując adaptację przedsięwzięć związanych z zadaniami inwestycyjnymi można wskazać, że:

- w fazie prowadzenia robót budowlanych mogą wystąpić nieznaczne oddziaływania negatywne związane z emisją do powietrza zanieczyszczeń związanych z prowadzeniem robót, w tym emisji gazów cieplarnianych, w związku ze spalaniem paliw w silnikach pojazdów, maszyn na etapie realizacji przedsięwzięć i ich eksploatacji. Oddziaływania te będą krótkotrwałe i ustąpią z chwilą zakończenia robót,
- planowane przedsięwzięcia będą usytuowane poza terenami zagrożonymi osuwiskami – zgodnie z informacjami zawartymi na stronie <http://geozagrozenia.pgi.gov.pl/>. Na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego występują jedynie niewielkie obszary zagrożone ruchami masowymi,

- w rozwiązaniach projektowych wymagany jest dobór odpowiednich materiałów i technologii,
- planowane przedsięwzięcia ze względu na swój charakter i lokalizację są neutralne względem oddziaływań związanych z klęskami żywiołowymi jak np. susze, gwałtowne burze, długotrwałe opady, itp.

Zmiany w lokalnych stosunkach klimatycznych ograniczone będą do strefy mikroklimatu, które będą dotyczyć minimalnych i maksymalnych temperatur powietrza oraz wilgotności powietrza. Utwardzenie powierzchni może mieć wpływ na niewielki wzrost temperatur, a także spowodować obniżenie wilgotności w ciągu dnia. Skala planowanych działań inwestycyjnych będzie jednak niewielka, dlatego nie przewiduje się odczuwalnej zmiany warunków klimatycznych na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego.

W związku z powyższym zaplanowane działania inwestycyjne w ramach poszczególnych celów szczegółowych poddanych analizie, będą miały nieznaczny wpływ na klimat. Jednakże ze względu na cel inwestycji m.in. poprawę stanu technicznego obiektów, zagospodarowanie terenów czy poprawę jakości infrastruktury drogowej i sieciowej - działania te w perspektywie długoterminowej wpłyną na poprawę stanu jakości środowiska, także w sąsiedztwie terenu przedsięwzięć.

Działania te nie spowodują przyspieszenia czy pogłębienia zmian klimatycznych, ale oczekiwanym efektem będzie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. W konsekwencji przyczyni się to do ograniczenia efektu cieplarnianego i przyczyni się do hamowania zmian klimatycznych. Efektem tego będzie wzrost komfortu zamieszkania, poprawa stanu zdrowia mieszkańców

5.9. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE

Realizacja zaplanowanych działań inwestycyjnych będzie wiązała się z prowadzeniem robót budowlanych. W związku z tym inwestycje będą miały wpływ na wykorzystanie energii elektrycznej, wody – do celów technologicznych i sanitarnych, paliw płynnych stanowiących napęd maszyn i sprzętu budowlanego oraz kruszyw, masy bitumiczne itp.

Wskazane oddziaływania będą miały charakter okresowy i ustaną wraz z zakończeniem prac. W fazie eksploatacji zużycie podobnych surowców będzie występowało sporadycznie i krótkotrwale w związku z dbaniem o stan i jakość powstałej infrastruktury.

Ochrona udokumentowanych złóż kopalin naturalnych, zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze, polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz wykluczeniu lokowania w obrębie złóż funkcji uniemożliwiających wyeksploatowanie surowca. Przeznaczenie na inne cele może nastąpić po wyeksploatowaniu surowca. W granicach lokalizacji działań inwestycyjnych (w budynkach lub nieruchomościach, na których zlokalizowane są istniejące budynki i infrastruktura planowana do budowy) oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Wszystkie zaproponowane działania polegające na przebudowie, modernizacji, budowie i adaptacji obiektów posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Planowane zadania mają na celu poprawę stanu elementów środowiska na terenie Powiatu. Zakres działań infrastrukturalnych dotyczących przebudowy, remontu sieci drogowej i okołodrogowej wraz z możliwą rozbudową i budową sieci kanalizacyjnej i gazowej wskazuje na oddziaływania o charakterze okresowym i ustaną wraz z zakończeniem prac. W fazie eksploatacji oddziaływanie może mieć wyłącznie sporadyczny i krótkotrwały charakter, co podyktowane jest stosowaniem norm i właściwych zabiegów w związku z dbałością o stan i jakość powstałej w ramach poszczególnych zadań infrastruktury.

5.10. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Przewidywane do realizacji zadani inwestycyjne nie będą negatywnie oddziaływać na substancję zabytkową Powiatu. Zaplanowane inwestycje związane z istniejącą infrastrukturą, zarówno te planowane wewnątrz obiektów, jak i poza nimi, ale w ich pobliżu, przyczynią się do poprawy ich stanu oraz estetyki, a więc będą powodowały oddziaływania pozytywne. W przypadku planowania prac w obiektach zabytkowych, zostaną przeprowadzone odpowiednie konsultacje z organami zajmującymi się ochroną zabytków, a w razie konieczności uzyskanie odpowiednich decyzji, opinii, zezwoleń itp.

W przypadku inwestycji związanych z budową nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury, prace będą poprzedzone przeprowadzeniem badania terenu, w tym pod kątem jego wpływu na zabytki i dobra materialne. Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie zabytków i dóbr materialnych, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe i typowe dla prowadzenia prac budowlanych i ustaną wraz z zakończeniem prac. W zakresie infrastruktury drogowej, okołodrogowej i sieciowej, zadania inwestycyjne nie będą naruszały istniejących obiektów ani obszarów zabytkowych. Planowane zadania inwestycyjne będą dotyczyły istniejącej już infrastruktury drogowej. W przypadku ewentualnej realizacji inwestycji związanych z budową lub rozbudową nowej infrastruktury sieciowej czy okołodrogowej, prace będą poprzedzone przeprowadzeniem badania terenu, w tym pod kątem jego wpływu na zabytki i dobra materialne.

W przypadku ewentualnego odkrycia w trakcie prac ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem, roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot - zostaną wstrzymane, a przedmiot zabezpieczony i miejsce jego odkrycia także, przy użyciu dostępnych środków. Niezwłocznie zostanie powiadomiony również Wojewódzki Konserwator Zabytków, a jeśli to nie będzie możliwy właściwy przedstawiciel władz samorządowych (Wójt/Burmistrz).

6. ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE

Oddziaływania skumulowane związane będą z jednoczesną realizacją w kilku zadań w tym samym czasie, na sąsiadujących terenach (akumulacja wpływów w czasie i przestrzeni). Związane będą z okresowym zwiększeniem hałasu i zanieczyszczenia powietrza związanego z etapem prac budowlanych. Należy jednak podkreślić, że natężenie i zakres przewidywanych oddziaływań skumulowanych będą niewielkie w odniesieniu do miejsca realizacji danej inwestycji, jak również Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Będą to oddziaływania krótkoterminowe, ograniczone do czasu trwania prac budowlanych i ustąpią po ich zakończeniu.

Największe zagrożenie oddziaływań skumulowanych związane może być z realizacją działań dotyczących poprawy stanu infrastruktury drogowej i sieciowej na terenie Powiatu. Wśród założeń programowych wskazano na potrzebę realizacji zadań w zakresie rozwoju sieci drogowej poprzez podniesienie jej standardu wraz z zapewnieniem infrastruktury okołodrogowej, w tym chodnikami, ścieżkami rowerowymi czy oświetleniem ulicznym i pełnym oznakowaniem. Innym rodzajem zaplanowanych działań jest interwencja w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz gazowej, zapewniając tym samym zoptymalizowany dostęp do podstawowych mediów wszystkim mieszkańcom Powiatu. Nie mniej jednak wszystkie zadania określone w Programie Rozwoju wskazane są do realizacji w ramach perspektywy czasowej określonej jako lata 2021-2030, co wskazuje, iż okres

wykonania założonego planu nie zakłada co do zasady prowadzenia prac mogących wywołać oddziaływania skumulowane.

W efekcie planowanych działań zostaną przebudowane odcinki drogowe, w różnych miejscach powiatu, a prace będą planowane tak by nie nakładać się z innymi potencjalnymi inwestycjami – przed ustaleniem terminu realizacji przeanalizowane zostanie czy na terenie danej miejscowości czy gminy nie będą wówczas prowadzone inwestycje, by wyeliminować ryzyko wystąpienia oddziaływań skumulowanych. Nie przewiduje się kumulacji oddziaływań w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczenia powietrza, jednak możliwa jest realizacja inwestycji w koordynacji z innymi planowanymi na terenie danej gminy, w szczególności innymi inwestycjami drogowymi, tak aby wyeliminować i zminimalizować uciążliwości związane z oddziaływaniem inwestycji na środowisko, m.in. poprzez właściwą organizację robót i rozłożenie w czasie prowadzenia inwestycji.

Podobnie jak inwestycje drogowe, tak inwestycje planowane do realizacji w ramach celów szczegółowych w zakresie rozwoju infrastruktury użyteczności publicznej planowane do realizacji w ramach celów szczegółowych 1,2 oraz 4, a więc inwestycji dotyczącej obiektów i przestrzeni publicznych (istniejących oraz nowych), będą realizowane w różnych miejscach na terenie poszczególnych gmin. Duża część inwestycji będzie zlokalizowanych na terenie miasta Golub-Dobrzyń oraz w Kowalewie Pomorskim oraz w miejscowości Wielgie. Jednak z uwagi na charakter planowanych inwestycji, często niewielkich (związanych z nieskomplikowanymi pracami, jak np. adaptacja i remont pomieszczeń, dostosowanie obiektów do osób niepełnosprawnych itd.) nie przewiduje się kumulacji oddziaływań w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczenia powietrza. Jako zalecenie wskazano realizację inwestycji w koordynacji z innymi planowanymi na terenie danej gminy, w szczególności innymi inwestycjami o podobnym charakterze, tak aby wyeliminować i zminimalizować uciążliwości związane z oddziaływaniem inwestycji na środowisko, m.in. poprzez właściwą organizację robót i rozłożenie w czasie prowadzenia inwestycji. Inwestycje będą realizowane w perspektywie do 2030 r., co pozwoli na prawidłowe zaplanowanie prac w czasie.

Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych w wyniku realizacji działań jest niewielkie w skali całego Powiatu i czasu wdrażania dokumentu. Władze lokalne oraz inne podmioty zaangażowane w proces rozwojowy precyzując terminy i skalę realizacji przedsięwzięć, będą kierowały się względami środowiskowymi i nie dopuszczą do zaniedbań skutkujących pogorszeniem stanu środowiska, które mogłoby wynikać z większej ilości przedsięwzięć realizowanych na obszarze powiatu w tym samym czasie.

Analiza i ocena potencjalnych oddziaływań związanych z realizacją *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego*, a w szczególności działań inwestycyjnych wykazała, że nie wystąpią oddziaływania skumulowane. Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie, w tym samym czasie.

Oddziaływania wtórne zachodzi najczęściej w sytuacji wzrostu jednej emisji, powstającej w związku z ograniczeniem innej. Określenie wtórnych oddziaływań w makroskalowych prognozach, sporządzanych na potrzeby dokumentów strategicznych, biorąc pod uwagę ich zasięg oraz stopień ogólności, jest albo w ogóle niemożliwe, albo obarczone zbyt dużą niepewnością, jak również niecelowe na tak wczesnym etapie planowania.

Zadaniem prognoz, wykonywanych na najwcześniejszym etapie planowania i podejmowania decyzji, jest przede wszystkim zidentyfikowanie możliwości wystąpienia oddziaływań na środowisko oraz określenie ich przybliżonej siły i kierunku, po to by umożliwić skorygowanie celów i założeń

rozpatrywanego dokumentu, aby jego potencjalne oddziaływania negatywne (zwłaszcza te najsilniejsze) mogły ulec zmniejszeniu, a oddziaływania pozytywne (zwłaszcza te najbliższe) zwiększeniu.

Tabela 18. Zidentyfikowane wzajemne oddziaływania

Wyszczególnienie	Oddziaływania: bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań wraz z oddziaływaniami pośrednimi
Powietrze i klimat	<ul style="list-style-type: none"> – Hałas i wibracje, – Emisja i imisja zanieczyszczeń, – Zapylenie. 	<ul style="list-style-type: none"> – emisje spalin i pyłów ze środków transportu zanieczyszczają powierzchnie ziemi, gleby i wody powierzchniowe, – zanieczyszczanie powietrza i klimatu wpływają na rośliny i zwierzęta, – hałas i wibracje oddziałują na zdrowie ludzi, – przekształcenia i zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat,
Wody	<ul style="list-style-type: none"> – Obniżenie poziomu wód gruntowych, – Zmiana stosunków wodnych, – Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – zanieczyszczenia poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi, – zmiany poziomu wód gruntowych, wpływają na wilgotność gleby, co oddziałuje na florę i faunę, – zanieczyszczenia wód wpływają na bioróżnorodność, – poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie, – zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjnych wpływają na strukturę wód gruntowych, – zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi.
Flora i fauna	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów, – Zagrożenie wybranych gatunków, – Zmniejszenie poziomu bioróżnorodności biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój inwestycji, w tym drogowych oraz urbanizacja przestrzenna oddziałuje w sposób pośredni na faunę i florę m.in. poprzez zmianę stanu czystości powietrza, poziomu hałasu i drgań, mikroklimatu, poziomu wód gruntowych, zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie gleby i zmian powierzchni ziemi, – stan i jakość flory i fauny ma wpływają na zdrowie człowieka, zarówno fizyczne jak i psychiczne, – stan flory wpływa na krajobraz.
Powierzchni ziemi (w tym ukształtowanie terenu i gleby)	<ul style="list-style-type: none"> – Zmiany pokrycia powierzchni terenu, jak również zmiany struktury gruntu i jego składu 	<ul style="list-style-type: none"> – zmiana pokrycia powierzchni terenu, w tym zwiększenie powierzchni nawierzchni nieprzepuszczalnych, oddziałuje na mikroklimat, – zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg wpływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.

Źródło: opracowanie własne

7. PODSUMOWANIE ODDZIAŁYWAŃ – MATRYCA ODDZIAŁYWAŃ USTALEŃ PROGRAMU ROZWOJU POWIATU GOLUBSKO-DOBZYŃSKIEGO NA LATA 2021-2030 NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA

Analiza opisowa znaczących oddziaływań na komponenty środowiska została przeprowadzona we wcześniejszych podrozdziałach. W celu dokonania oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko w prognozie zastosowano również metodę macierzy interakcji. Najpierw stworzono tabelę, w której w kolumnach przedstawiono elementy środowiska, na które może oddziaływać realizacja działań. Natomiast w wierszach tabeli wskazano przedsięwzięcia i kierunki interwencji i dokonano oceny zgodnie z następującą skalę:

- 0 nie zidentyfikowano żadnego oddziaływania,
- + może wystąpić pozytywne oddziaływanie,
- – może wystąpić negatywne oddziaływanie,
- +/- realizacja planowanego działania może spowodować pozytywne jak i negatywne oddziaływanie.

Charakter oddziaływania opisano następującymi symbolami:

- B - bezpośrednie,
- P - pośrednie,
- W - wtórne,
- Sk - skumulowane,
- K - krótkoterminowe,
- Ś - średnioterminowe,
- D - długoterminowe,
- St - stałe,
- C – chwilowe.

Tabela 19. Matryca oddziaływań działań inwestycyjnych

Zadania inwestycyjne	Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:												
	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Cel szczegółowy 1. Wysoka jakość i dostępność do usług publicznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym													
Priorytet 1.1. Rozwój i poprawa jakości zaplecza infrastrukturalnego, niezbędnego do świadczenia usług społecznych o wysokim standardzie													
Kierunki interwencji:													
1.1.1. Poprawa stanu technicznego, w tym energetycznego budynków publicznych, wykorzystywanych na cele zabezpieczenia społecznego,													
1.1.2. Zapewnienie szerokiej dostępności do usług społecznych,													
1.1.3. Poprawa jakości i dostosowanie do obecnych trendów i prognoz oferty ochrony zdrowia													
1. Adaptacja/ modernizacja/ przebudowa/ rozbudowa i wyposażenie obiektów służących realizacji usług społecznych, w tym m.in.: - Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, - Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Golubiu-Dobrzyniu, - budynku w Kowalewie Pomorskim, przy ul. Odrodzenia 2 na cele działalności podmiotów reintegracyjnych, - dostosowanie do obecnych potrzeb zaplecza medycznego Powiatu	0	0	+ B D St	0	0	0	+ P D St	0	0	+ P D St	-B K C	0	+ B D St
2. Termomodernizacja budynków publicznych, w tym m.in.: - budynku Domu Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, - budynku przy ul. Koppa 1A, w którym siedzibę ma m.in.. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Przychodnie Specjalistyczne Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu, - budynku głównego Szpitala Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu	0	0	+ B D St	0	0	0	+ B D St	0	+ B D St	+ B D St	-B K C	0	+ B D St

osób długotrwale bezrobotnych oraz innych													
3. Tworzenie refundowanych miejsc pracy wraz z możliwością doposażenia miejsc pracy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cel szczegółowy 2. Wysoka jakość edukacji													
Priorytet 2.1. Podniesienie stanu technicznego placówek oświatowych znajdujących się na terenie Powiatu													
Kierunki interwencji:													
2.1.1. Budowa, rozbudowa, przebudowa, modernizacja , w tym również modernizacja energetyczna obiektów edukacyjnych znajdujących się na terenie Powiatu,													
2.1.2. Tworzenie nowych pracowni wraz z doposażeniem placówek szkolnych w nowoczesny sprzęt i urządzenia,													
2.1.3. Rozbudowa infrastruktury sportowej, wykorzystywanej na cele szkolne													
1. Przeprowadzenie modernizacji, przebudowy i remontów, w tym również termomodernizacja budynków i placówek oświatowych, w tym m.in.: - budynku Zespołu Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, zlokalizowanym przy ul. Konopnickiej; - budynku przy ul. Odrodzenia 7 w Kowalewie Pomorskim, w którym siedzibę ma Szkoła Muzyczna, - budynku przy ul. Odrodzenia 5 w Kowalewie Pomorskim, - budynku Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu przy ul. Kilińskiego, - budynku przy ul. Świętego Mikołaja 6 w Kowalewie Pomorskim - siedziby Zespołu Szkół, - remont budynku B Zespołu Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, - modernizacja wraz z ogrodzeniem biska szkolnego przy SOSW w Wielgiem, - przeprowadzenie remontu parkingu przy SOSW w Wielgiem	0	0	+ B D St	0	0	0	+ B D St	0	0	+ B D St	- B K C	0	+ B D St

<p>2. Budowa/przebudowa/rozbudowa zaplecza sportowego wykorzystywanego na potrzeby uczniów placówek prowadzonych przez Powiat Golubsko-Dobrzyński, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, - przebudowa nieużytkowanego terenu zielonego przy budynku ZSZ w Kowalewie Pomorskim na boisko sportowe służące celom sprzyjającym rozwojowi kultury fizycznej, - budowa siłowni zewnętrznej wraz z doposażeniem sali gimnastycznej i modernizacji siłowni szkolnej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, - budowa ogródka jordanowskiego wraz z zakupem i montażem dostosowanych i certyfikowanych przyrządów przy Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu 	0	0	+BP D St	0	0	0	0	+/- P D St	+/- P D St	0	- B K C	0	+ B D St
<p>3. Stworzenie i doposażenie pracowni specjalistycznych, wykorzystywanych na cele edukacji, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie pracowni kształcenia praktycznego w zawodzie technik usług kosmetycznych w ZS nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu, - doposażenie klasopracowni dla szkoły branżowej I stopnia w zakresie klasy kucharz oraz klasy monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, - utworzenie i modernizacja istniejących pracowni zawodowych: gastronomicznej, logistycznej, mechatronicznej, OZE wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w Zespole Szkół w Kowalewie Pomorskim, - modernizacja pracowni komputerowej w Zespole Szkół nr 3 w Golubiu-Dobrzyniu, - zakup 22 kompletów uczniowskich (komputer, monitor, klawiatura, myszka) wraz z oprogramowaniem na cele 	0	0	+ B D St	0	0	0	0	0	0	0	-B K C	0	+ P D St

2. Wymiana średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego w KP PSP Golub-Dobrzyń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ B D St
3. Wymiana ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego w KP PSP Golub-Dobrzyń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+ B D St
Cel szczegółowy 4. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego														
Priorytet 4.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego														
Kierunki interwencji:														
4.1.1. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej,														
4.1.2. Zwiększenie udziału OZE,														
4.1.3. Wspieranie działań adaptacyjnych do zmian klimatu i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego														
1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Powiatu, w tym m.in.: - budynku przy ul. PTTK 11, w którym siedzibę swoją ma m.in.. Zarząd Dróg Powiatowych w Golubiu-Dobrzyniu, - budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu, przy ul. Szosa Rypińska.	0	0	+ P D St	0	0	0	+ P D St	0	0	+ P D St	- B K C	0	0	+ B D St
2. Realizacja założeń wynikających z powiatowego programu ochrony środowiska	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ P/B D S	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St
3. Zwiększenie udziału OZE	0	0	0	0	0	0	+ B D St	0	+/- B/P D St	+ B D St	-B K C	0	0	
Priorytet 4.2. Wykorzystanie potencjału endogenicznego														
Kierunki interwencji:														
4.2.1. Rozwój infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego i rekreacyjnego,														
4.2.2. Promowanie zachowań prośrodowiskowych wśród mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego														
1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjno-sportowe i turystyczne	0	+/-	+ B	+/-	+/-	+/-	+/-	+/- B D St	+/- B/P D St	0	-B K C	0	0	
2. Rewitalizacja i adaptacja obszarów miejskich i wiejskich Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	0	0	+ P D St	0	0	0	0	+/- B D St	+/- B/P D St	0	-B K C	0	0	
3. Ochrona obiektów zachowanego dziedzictwa kulturowego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-B K C	+ B D St	+	
4. Działania świadomościowe związane z ochroną środowiska	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St	+ B/P D St
Cel szczegółowy 5. Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu														

Priorytet 5.1. Podniesienie jakości standardu dróg													
Kierunek interwencji 5.1.1. Poprawa infrastruktury drogowej na terenie Powiatu													
1. Przebudowa i remonty dróg gminnych i powiatowych w obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	0	0	+/- B St D	- B K C	- B K C	+/- P D C	+/- B K C D	+/- P D St	+/- P D St	+/- P D St	- B K C	0	0
Priorytet 5.2. Zwiększenie spójności sieci drogowej i infrastruktury okołodrogowej na terenie Powiatu													
Kierunki interwencji: 5.2.1. Poprawa infrastruktury okołodrogowej - chodniki, oświetlenie uliczne, 5.2.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu, 5.2.3. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego													
1. Rozbudowa, przebudowa, rozwinięcie sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu	0	0	+ B St D	- B K C	- B K C	+/- P D C	+/- B K C D	+/- P D St	+/- P D St	+ P D St	- B K C	0	0
2. Uregulowanie poboczy wraz z montażem oświetlenia ulicznego	0	0	+ B St D	- B K C	- B K C	+/- P D C	+/- B K C D	+/- P D St	+/- P D St	+ P D St	- B K C	0	0
3. Poprawa infrastruktury drogowej wraz z usprawnieniem komunikacji na terenie Zespołu Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu	0	0	+ B St D	- B K C	- B K C	- B K C	- B K C	+/- P D St	+/- P D St	+ P D St	- B K C	0	0
Priorytet 5.3. Poprawa jakości infrastruktury technicznej na terenie Powiatu, w tym sieciowej													
Kierunki interwencji: 5.3.1. Rozwój infrastruktury sieciowej, w tym m.in. sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej, 5.3.2. Poprawa dostępności mieszkańców Powiatu do podstawowych mediów													
1. Wsparcie rozbudowy infrastruktury sieciowej	0	0	+ B St D	- B K C	- B K C	+ B D St	+/- P D St	+/- P D St	+/- P D St	+ P D St	- B K C	0	
2. Działania wspierające gminne gospodarki lokalnej w rozwijaniu infrastruktury technicznej	0	0	+ P St D	- B K C	- B K C	- B K C	+/- P D St	+/- P D St	+/- P D St	+ P D St	- B K C	0	

Źródło: opracowanie własne

8. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Cele, priorytety i kierunki interwencji oraz działania ustalone w *Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* zostały sformułowane w oparciu o lokalne uwarunkowania, wynikające na podstawie zdiagnozowanego stanu istniejącego. Cele te oraz wynikające z nich działania odpowiadają na potrzeby Powiatu z uwzględnieniem dokumentów wyższego rzędu. Należy podkreślić, że ustalenia Programu Rozwoju są dość ogólne, z wyjątkiem wybranych działań inwestycyjnych. Wskazane możliwe do realizacji działania nie wyznaczają konkretnej skali ani zakresu działań, a więc nie definiują konkretnych rozwiązań technicznych ani technologicznych, które umożliwiłyby ich ocenę wpływu na środowisko. Dominująca część zadań dotyczy już istniejących obiektów oraz infrastruktury, która znajduje się we władaniu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Identyfikacja konkretnych rozwiązań wskazujących na możliwość oddziaływania danej inwestycji na środowisko będzie możliwa dopiero na etapie wdrażania Programu i będzie zależała od wielu czynników, w tym m.in. możliwości finansowych.

Przeprowadzona w przedmiotowej Prognozie ocena oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć wskazuje, że nie będą one oddziaływały negatywnie na środowisko w sposób długotrwały, czy skumulowany, a ich oddziaływanie będzie krótkotrwałe i będzie przeważnie z okresem prowadzenia robót budowlanych. Wszystkie zaproponowane w Programie cele i kierunki interwencji oraz możliwe działania służą zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu Powiatu przy jednoczesnym utrzymaniu dobrego stanu środowiska i zachowaniu zasad ochrony przyrody, szczególnie obszarów cennych przyrodniczo. Działania podjęte w perspektywie długoterminowej będą miały korzystny wpływ na środowisko na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Zrealizowane działania rozwojowe będą oddziaływały na środowisko w sposób neutralny lub dodatni. Możliwe jest osłabienie poszczególnych komponentów środowiska w trakcie realizacji poszczególnych zadań, ale po ich zakończeniu, szkody zostaną naprawione. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że nastąpią zmiany pozytywne, natomiast prognozowane zmiany negatywne będą raczej o znikomej i krótkotrwałej skali oddziaływania – głównie do czasu trwania prac budowlanych. Ponadto, dokument – jest planem rozwoju i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych rozwiązań. Opracowany dokument stanowi spójną, jednolitą całość, a wszystkie zaproponowane działania są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają, pozwalając w ten sposób osiągnąć zamierzone cele. W związku z powyższym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia.

Skutki środowiskowe danego działania są uzależnione od chłonności środowiska w ujęciu lokalnym, jak również od występowania tzw. obszarów wrażliwych w otoczeniu planowanej inwestycji. Ponadto poprawne zidentyfikowanie rozwiązań alternatywnych jest utrudnione w przypadku braku szczegółowo zdefiniowanego rozwiązania podstawowego, co czyni się w dokumentacji technicznej danego przedsięwzięcia.

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,

- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Charakter zaplanowanych działań, dążących do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wskazuje, iż oddziaływania negatywne nie będą występowały, a krótkotrwałe oddziaływania na etapie prac budowlanych nie wpłyną znacząco na żaden element środowiska oceniany w prognozie. Żadne z planowanych w ramach projektu Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego kierunków i zadań nie spełnia w żadnym zakresie przesłanek uprawniających do przeprowadzenia postępowania w sprawie oddziaływania transgranicznego, z dwóch podstawowych powodów: nie będą oddziaływały na środowisko naturalne państw ościennych, a ich ocena wykazała brak jakiegokolwiek trwałego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska.

Ponadto, Powiat Golubsko-Dobrzyński nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja ustalonych celów, kierunków interwencji oraz działań nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji:

- lokalny (obszar Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego) charakter przedsięwzięcia, niewykraczający poza granicę państwa,
- brak negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne państw ościennych,
- brak trwałych oddziaływań transgranicznych na poszczególne elementy środowiska.

Realizacja Programu Rozwoju nie spowoduje możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z powyższym i z uwagi na charakter ocenianego dokumentu nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania jego ustaleń na środowisko w krajach sąsiednich.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI ICH PROWADZENIA

Realizacja ustaleń przedstawionych w projekcie Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030 wymaga monitorowania oraz realizacji w sytuacji wystąpienia rozbieżności między założonymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitoring jest prowadzony w celu opisanie zmian stanu środowiska w wyniku wdrożenia Programu, weryfikacja efektywności wdrożonych środków łagodzących/ minimalizujących skutki. Monitoring ma posłużyć do oceny czy jakość środowiska poprawiła się czy też pogorszyła, w tym celu niezbędna jest zbieranie oraz analizowanie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian, jak również ich udostępnianie.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L.01. 197. 30) państwa członkowskie Unii Europejskiej, czyli również Polska, są zobowiązane do monitoringu znaczącego wpływu na środowisko, który wynika z realizacji planów i programów. Zgodnie z ustaleniami ww. dyrektywy, celem monitoringu jest m.in. możliwość określenia na wczesnym etapie nieprzewidzianego niepożądanego wpływu oraz podjęcia odpowiedniego działania naprawczego. Zgodnie z art. 10 ust. 2 w celu przestrzegania ust. 1 można wykorzystywać stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu. Stąd monitoring skutków realizacji postanowień *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego* w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać na analizie i ocenie elementów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska lub też w ramach innych form monitorowania realizowanych przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty, jeżeli będą one dotyczyły obszaru Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Ponadto, sposobem monitorowania skutków realizacji *Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030*, może być analiza wskaźnikowa. W ramach analizy wskaźnikowej można wykorzystać m.in. wskaźniki zdefiniowane w ramach Programu Rozwoju Powiatu w ramach poszczególnych priorytetów - niektóre ze wskaźników są miernikami stanu środowiska w sytuacji, gdy priorytet zdefiniowany w Programie odnosi się wprost do środowiska.

Tabela 20. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030

Cel szczegółowy 1: Wysoka jakość i dostępność od usług publicznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	
Priorytet	1.1. Rozwój i poprawa jakości zaplecza infrastrukturalnego, niezbędnego do świadczenia usług społecznych o wysokim standardzie
Wskaźniki	Liczba usług publicznych o podniesionym standardzie (szt.) Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych obiektów wykorzystywanych do świadczenia usług społecznych (szt.) Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (szt.) Liczba obiektów wykorzystywanych do świadczenia usług społecznych o podniesionym standardzie energetycznym (szt.) Liczba wyposażonych placówek świadczących usługi społeczne (szt.)
Priorytet	1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Wskaźniki	Liczba zrealizowanych projektów/inicjatyw na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym [szt.] Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej [%] Liczba inicjatyw na rzecz osób starszych [szt.] Liczba utworzonych/ wspartych mieszkań chronionych (szt.) Liczba utworzonych/ wspartych mieszkań wspomaganych (szt.) Liczba utworzonych form wsparcia opiekuńczego (szt.) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały wsparcie w ramach interwencji (os.) Liczba rodzin zastępczych, którym udzielone zostało wsparcie psychologiczne, psychiatryczne, prawne (szt.)
Priorytet	1.3. Aktywizacja zawodowa
Wskaźniki	Liczba programów i działań aktywizujących dla osób bezrobotnych (szt.) Liczba nowych przedsiębiorców, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą (szt./rok) Liczba osób objętych działaniami aktywizacji zawodowej (os.) Liczba refundowanych miejsc pracy (szt.) Liczba wspartych miejsc pracy objętych interwencją (szt.)

Cel szczegółowy 2: Wysoka jakość edukacji	
Priorytet	2.1. Podniesienie stanu technicznego placówek oświatowych znajdujących się na terenie Powiatu
Wskaźniki	Liczba projektów inwestycyjnych realizowanych w obiektach edukacyjnych (szt.) Liczba wyposażonych placówek edukacyjnych (szt.) Liczba wybudowanych, rozbudowanych, przebudowanych obiektów edukacyjnych (szt.) Liczba zmodernizowanych lub wyremontowanych obiektów edukacyjnych (szt.) Liczba wyposażonych pracowni kształcenia zawodowego i/lub ogólnego w placówkach edukacyjnych zarządzanych przez Powiat (szt.) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków edukacyjnych zarządzanych przez Powiat (szt.) Liczba rozbudowanej, zmodernizowanej infrastruktury sportowej funkcjonujących przy placówkach edukacyjnych (szt.)
Priorytet	2.2. Podniesienie kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej wraz z rozwojem oferty wspomagającej rodziców wychowujących dzieci
Wskaźniki	Liczba nauczycieli u których odnotowano podniesienie kwalifikacji zawodowych (os.) Liczba odbytych szkoleń, w których kadra pedagogiczna podniosła kwalifikacje zawodowe (os.) Liczba uczniów objęta stażami zawodowymi (os.) Liczba uczniów, która skorzystała z pomocy stypendialnej w zakresie przedmiotów zawodowych (os.) Liczba uczniów, u których odnotowano wzrost zawodowych kompetencji kluczowych i uniwersalnych umiejętności zawodowych (os.) Liczba rodzin, którym zostanie udzielona pomoc i wsparcie w zakresie wychowania dziecka (os.)
Priorytet	2.3. Rozszerzenie oferty edukacyjnej i wspierającej ucznia
Wskaźnik	Liczba uczniów, która udział wzięła w działaniach o charakterze profilaktycznym (os./rok) Liczba uczniów, która odbyła staże zawodowe (os.) Liczba uczniów, którym przyznano stypendium z zakresu przedmiotów zawodowych (os.) Liczba uczniów, u której odnotowano postęp w zakresie nabytych zdolności uniwersalnych na rynku pracy (os.)
Cel szczegółowy 3. Efektywnie funkcjonująca administracja samorządowa	
Priorytet	3.1. Cyfryzacja usług
Wskaźniki	Liczba rozwiniętych cyfrowo usług publicznych (szt.) Liczba pracowników administracji samorządowej, która zwiększyła swoje kompetencje (os.) Liczba szkoleń lub innych form podnoszenia kwalifikacji zrealizowanych na rzecz pracowników administracji samorządowej (szt.)
Priorytet	3.2. Wzrost warunków bezpieczeństwa publicznego
Wskaźniki	Liczba zakupionego sprzętu i wyposażenia wykorzystywanego przy usuwaniu skutków zjawisk katastrofalnych (szt.) Liczba wymienionych samochodów ratowniczo-gaśniczych (szt.) Liczba budynków z wymienionym źródłem ciepła (szt.)
Cel szczegółowy 4: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego	
Priorytet	4.1. Poprawa stanu środowiska naturalnego
Wskaźniki	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego (szt.) Liczba budynków oświatowych zarządzanych przez powiat poddanych termomodernizacji (szt.) Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej (szt.)
Priorytet	4.2. Wykorzystanie potencjału endogenicznego
Wskaźniki	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie ochrony środowiska (szt./rok) Powierzchnia terenu zagospodarowanego na cele sportowo-rekreacyjne i turystyczne (m2) Liczba działań promujących walory przyrodniczo – kulturalne Gminy (szt.)
Cel szczegółowy 5. Rozwinięta i wysokiej jakości infrastruktura drogowa i sieciowa na terenie Powiatu	

Priorytet	5.1. Podniesienie jakości standardu dróg
Wskaźniki	Liczba przebudowanych i wyremontowanych dróg powiatowych (szt.) Drogi powiatowe poddane modernizacji i remontom (km)
Priorytet	5.2. Zwiększenie spójności sieci drogowej i infrastruktury okołodrogowej na terenie Powiatu
Wskaźniki	Długość wybudowanych/ przebudowanych ścieżek rowerowych (km) Ilość zamontowanych punktów oświetleniowych (szt.)
Priorytet	5.3. Poprawa jakości infrastruktury technicznej na terenie Powiatu, w tym sieciowej
Wskaźniki	Liczba wybudowanych, rozbudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych budynków wykorzystywanych do świadczenia usług publicznych (szt.) Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt.) Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km) Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej (km) Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.)

Źródło: Opracowanie własne

Za prowadzenie monitoringu, w tym osiągniętych rezultatów oraz uzyskiwanych wskaźników, odpowiedzialny będzie wyznaczony podmiot zarządzający procesem wdrażania Programu Rozwoju, wyznaczony w ramach struktur Starostwa Powiatowego, a nadzór nad jego działaniami będzie sprawował Zarząd Powiatu. Monitoring odbywał się będzie raz do roku i będzie realizowany za zakończony rok sprawozdawczy.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Sporządzona Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana została z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r., poz. 2373 z późn. zm.) oraz zgodnie z ustaleniami stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie ustalonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana jest dla projektu dokumentu pn. „Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030”. Prognoza oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Przedmiotowe dokumenty, tj. Program Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030” oraz „Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030” podlegają udostępnieniu społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W Prognozie opisano szczegółowo teren Powiatu w ujęciu poszczególnych elementów środowiska wraz z oceną ich stanu. Przedstawiono stan środowiska: zasoby przyrody, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, stan powietrza atmosferycznego i zasoby naturalne. Omówiono zawartość projektu dokumentu, jego cele i wyznaczone kierunki działań. Porównano również, czy zapisy zawarte w Programie są zgodne z zapisami innych dokumentów wyższego szczebla, ustalonych na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

Przygotowując niniejszą prognozę skoncentrowano się na ocenie czy planowane do podjęcia przedsięwzięcia i kierunki interwencji służące ochronie środowiska są wystarczające dla uzyskania znaczącej poprawy jego stanu i podniesienia poziomu życia mieszkańców, jak również czy nie będą negatywnie oddziaływać na środowisko. Wnioski z oceny przeprowadzonej analizy odniesiono do obecnego stanu środowiska na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego i przeanalizowano możliwe skutki realizacji kierunków interwencji oraz przypisanych działań inwestycyjnych (zadań) przewidzianych w projekcie dokumentu. Do analizy przyjęto dwa warianty oddziaływań:

- niewdrożenia ustaleń dokumentu, tzw. wariant zerowy, oraz
- kompletną realizację wszystkich ustaleń zawartych w analizowanym dokumencie.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko opracowane zostały stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości założeń Programu.

W Prognozie przedstawiono szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji zamierzeń wytyczonych w Programie Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego. Ze względu na zapisy ocenianego dokumentu – które w niektórych przypadkach są bardzo ogólne, proponowane działania minimalizujące i kompensujące oddziaływanie negatywne również mają charakter ogólny i wskazują raczej kierunki tych działań, przy czym każdorazowo podlegać będą uszczegółowieniu podczas realizacji konkretnych przedsięwzięć.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko lub neutralny. Zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko, proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia. Ponadto, dokument określa działania inwestycyjne w sposób ogólny i nie ma możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań. W ramach Programu zdefiniowano 6 celów szczegółowych oraz przypisano im priorytety oraz kierunki interwencji, jak również przypisano im zadania o charakterze inwestycyjnym oraz nie inwestycyjnym, co wskazano w tabeli nr 1, w rozdziale nr 1.4.

Działania wskazane w Prognozie mają na celu ograniczenie uciążliwości, czyli zjawisk wpływających w sposób negatywny na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, (np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza). Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska (np. normy jakości powietrza), stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Instrumenty prawne nakładają na organy administracji państwowej, jak i samorządowej obowiązki kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości.

Przeprowadzona analiza działań inwestycyjnych oraz ocena skutków środowiskowych wykazała, że znacząca część projektów podejmowanych w ramach projektu dokumentu nie będzie wpływać bezpośrednio na środowisko. Niektóre z działań związane z budową, rozbudową lub przebudową infrastruktury mogą oddziaływać w sposób negatywny na środowisko. Projekty te dotyczą m.in. infrastruktury drogowej oraz prac w obiektach kubaturowych, itp. Ich wpływ na środowisko będzie miał jednakże charakter przemijający, o ile realizacja zostanie wykonana zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi i zaleceniami. Wraz z wdrożeniem programu można oczekiwać pozytywnych skutków środowiskowych, które mogą wpływać na spowolnienie lub zahamowanie niekorzystnych tendencji poszczególnych elementów środowiska (np. działania termomodernizacyjne, czy likwidujące niską emisję). Z uwagi, iż realizacja wielu zadań Programu wiąże się z pracami budowlanymi i ziemnymi,

mogącymi być uciążliwe dla środowiska naturalnego i ludzi, konieczne jest zapewnienie właściwej organizacji prowadzonych prac realizacyjnych, w tym prac budowlanych. Konieczne pozostaje wdrożenie odpowiedniego i racjonalnego planowania oraz szczegółowego rozpoznania celowości, formy i sposobu prowadzenia inwestycji. Na etapie budowy realizacja prawie wszystkich zadań może w pewnym zakresie oddziaływać na środowisko, jednak nie powinno to być oddziaływanie znaczące. Negatywne oddziaływania, związane głównie z emisją gazów i pyłów do atmosfery oraz emisją hałasu, będą miały charakter krótkotrwały, chwilowy i nie wpłyną w znaczący sposób na pogorszenie się stanu środowiska. W pojedynczych przypadkach zmiany w środowisku będą trwałe, np. nastąpi zanik terenów zielonych w miejscach budowy nowej infrastruktury. Oddziaływania te mogą być znacznie ograniczone, w zależności od poprawności wykonania projektu, trzymania się harmonogramu robót i przestrzegania podstawowych zasad dotyczących bezpieczeństwa i jakości robót budowlanych.

W celu dokonania oceny przewidywanych oddziaływań na środowisko w prognozie zastosowano metodę macierzy interakcji, metodę kartograficzną i metodę opisową. Na bazie stworzonej tabeli, której kolumny przedstawiają elementy środowiska, na które może oddziaływać realizacja inwestycji wskazanych w wierszach tabeli, naniesiono ustalone oznaczenia:

- 0 nie zidentyfikowano żadnego oddziaływania,
- + może wystąpić pozytywne oddziaływanie,
- – może wystąpić negatywne oddziaływanie,
- +/- realizacja planowanego działania może spowodować pozytywne jak i negatywne oddziaływanie

Charakter oddziaływania opisano następującymi symbolami:

- B bezpośrednio,
- P pośrednio,
- W wtórne,
- Sk skumulowane,
- K krótkoterminowe,
- Ś średnioterminowe,
- D długoterminowe,
- St stałe,
- C chwilowe.

W Prognozie analizowano bezpośredni wpływ założeń projektu dokumentu na środowisko, jak również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Wzięto pod uwagę odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny.

Z uwagi na położenie geograficzne Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego oraz charakter zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu – nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań transgranicznych.

SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, MAP I SCHEMATÓW

Mapa 1. Lokalizacja Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w województwie kujawsko-pomorskim	22
Mapa 2. Podział terytorialny Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	22
Mapa 3. Obszar występowania surowców naturalnych w powiecie golubsko-dobrzyńskim	25
Mapa 4. Położenie Powiatu na tle dzielnic rolniczo-klimatycznych Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn	26
Mapa 5. Wyniki i klasyfikacja stanu i potencjału ekologicznego jednolitych części wód płynących w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2018	29
Mapa 6. Lokalizacja jednolitych części wód podziemnych obejmujących powiat w obszarze wodnym Dolnej Wisły	30
Mapa 7. Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego....	31
Mapa 8. Wstępna ocena ryzyka powodziowego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	33
Mapa 9. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	34
Mapa 10. Elektrownie wiatrowe w województwie kujawsko-pomorskim oraz w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim	36
Mapa 11. Mapa sieci dróg publicznych Powiatu golubsko-dobrzyńskiego [stan na 01.01.2017 r.].....	40
Mapa 12. Rozkład punktów pomiarowych monitoringu PEM w województwie kujawsko-pomorskim w 2020 r.	44
Mapa 13. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (2005 i 2012) na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	60
Tabela 1. Cele szczegółowe, priorytety i kierunki interwencji	8
Tabela 2. Złoża naturalne na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	23
Tabela 3. Grunty orne w podziale na klasy bonitacyjne (ha)	27
Tabela 4. Ocena jakości Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek występujących na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	28
Tabela 5. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP jeziornych w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim	30
Tabela 6. Podsumowanie analizy oceny stanu JCWPd za rok 2019	32
Tabela 7. Sieć wodociągowa w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim w latach 2016-2020	34
Tabela 8. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim ...	35
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń strefy kujawsko-pomorskiej	37
Tabela 10. Wyniki generalnych pomiarów ruchu na drogach krajowych w oku 2015 i 2020, jako głównego emitora hałasu	41
Tabela 11. Powierzchnia form ochrony przyrody na terenie Powiatu golubsko-dobrzyńskiego	46
Tabela 12. Charakterystyka form ochrony przyrody na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	46
Tabela 13. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.....	51
Tabela 14. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.....	52
Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego	56
Tabela 16. Zestawienie celów, kierunków interwencji oraz przykładowych zadań mających charakter inwestycyjny.....	66
Tabela 17. Lokalizacja planowanych zadań względem form ochrony przyrody zlokalizowanych na obszarze Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, w tym obszarów Natura 2000	71
Tabela 18. Zidentyfikowane wzajemne oddziaływania	93
Tabela 19. Matryca oddziaływań działań inwestycyjnych.....	95
Tabela 20. Wskaźniki monitorowania realizacji Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030	106

LISTA ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1. Oświadczenie autora Prognozy

OŚWIADCZENIE

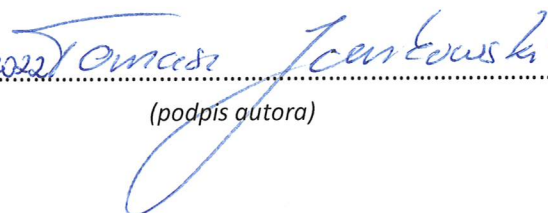
Niniejszym oświadczam, że jako autor opracowania pn. „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2021-2030”, spełniają wymagania wynikające z art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 ze zmianami). Ukończyłem studia drugiego stopnia na kierunku Ochrona Środowiska, Wydział Biologii i Nauk o Ziemi, Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Autor: Tomasz Jankowski

Toruń, dnia

03.03.2022

(podpis autora)